

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

VINKOVAČKE JESENI

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
444

Subotica, 23. rujna 2011. Cijena 50 dinara

Fest

HOSANAFEST:
POBJEDA VUKOVARACA

HRVATI U RUMI
PRED POPIS STANOVNIŠTVA

JOSIP VRBOŠIĆ: SKRB ZA
SUNARODNJAKE U SRBIJI

INTERVJU
ZSOMBOR SZABÓ

MEĐUVLADIN MJEŠOVITI ODBOR
MALI POMAK ZA
GODINU DANA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Kredit za refinanciranje

bez valutne klauzule

bez naknade za
odobravanje, bez
depozita i udjela

odobravanje odmah
po otvaranju tekućeg
računa

NKS - referentna kamatna stopa
NBS + 6,00% godišnje

18,50 % godišnje
na dan 08.04.2011.

EKS = NKS

do **84**
mjeseca

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

HRVATSKA GLAZBENA UDRUGA

XI. FESTIVAL BUNJEVAČKI PISAMA

Subotica

30. 09. 2011. u 20 sati

Dvorana sportova

Karte u pretprodaji:

Knjižara Plato ili

na mobitel: 060 016 11 67

Karte na dan Festivala

na ulazu u Dvoranu sportova

Cijena: 250 dinara

PROJEKAT
PODRŽALI
I POMOGLI:

МИНИСТАРСТВО
КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ

GENERALNI KONZULAT
REPUBLIKE HRVATSKE
SUBOTICA

HRVATSKO
NACIONALNO
VIJEĆE

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH
HRVATA

MEDIJSKI SPONZORI:

Narušeni sklad?

Bili smo u Šidu ovoga tjedna, jer se tamo održavala peta sjednica Međuvladinog mješovitog odbora Republike Srbije i Republike Hrvatske koji prati provođenje Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u Srbiji i srpske manjine u Hrvatskoj. Sjednica je održana u Šidu, kako je rečeno, zbog toga što u toj općini žive i pripadnici hrvatske nacionalne zajednice, a i zato što je hrvatski jezik u dva tamošnja sela, prema zakonima Republike Srbije, već davno trebao postati službenim. To se još nije dogodilo iz raznih razloga, ali, kako je rekla predsjednica općine Šid Nataša Cvjetković, na skupštinskoj je sjednici prošloga tjedna učinjen prvi korak za uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu u Sotu i Batrovcima. Ovome su se protivili radikali, ali i SPS, a argumenti su im bili da to »može dovesti do problema«, odnosno »dovesti do narušavanja međunacionalnih odnosa«. Ova rečenica poznata nam je iz nekih ranijih vremena, i možda je zato rado i upotrebljavaju i bliska je nekako uhu. Međutim, kako uvođenje hrvatskog jezika kao službenog u općini u kojoj su već, pored srpskog, službeni jezici i rusinski i slovački može dovesti do narušavanja međunacionalnih odnosa? Ako su ti odnosi tako dobri i skladni, zašto bi i kome smetalo uvođenje hrvatskog jezika u mjesta Sot i Batrovce gdje žive male hrvatske zajednice, kojima su ratne godine odnijele stare susjede i donijele nove i ostavile i mnoga neugodna sjećanja i strahove na sve ono što se Hrvatima u Srijemu tada događalo.

Hrvatima koji su ostali, od nekada 7 tisuća u Šidu danas živi 2 tisuće, uvođenje hrvatskog jezika značilo bi ohrabrenje i priznanje da su i oni ravnopravni stanovnici toga grada. Rusinima i Slovacima to vjerojatno ne bi smetalo, i oni uživaju ista manjinska prava koja Hrvati traže. Pa kome onda uvođenje hrvatskog jezika smeta? Većinskom narodu? I kakav je to sklad koji ostvarivanje jednog od zakonom zajamčenih manjinskih prava jedne oslabljene hrvatske zajednice u Srijemu može narušiti?

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

DSHV otvorio svoj ured u Novom Sadu

ZNAČAJAN DOGAĐAJ ZA POLITIČKO ORGANIZIRANJE HRVATA.....6

Uvođenje hrvatskog jezika u Sotu i Batrovcima

POKRENUT PROCES ZA IZMJENU STATUTA OPĆINE ŠID.....7

TEMA

Hrvati u Rumi uoči popisa stanovništva

BOGAT PEČAT HRVATSKE TRADICIJE.....11

Biskupi pozvali vjernike

KATOLICI NEKA NE ZATAJE SVOJU VJERU.....16

INTERVJU

Dr. sc. Zsombor Szabó, arhitekt iz Subotice

ODLUKE UVIJEK DONOSI POLITIKA, A NE STRUČNJACI...12-13

SUBOTICA

»Berbanski dani« na Paliću protekli u znaku brojnih manjkavosti

TRI PROPUSTA ZA SVAKOG GOSTA.....17

DOPISNICI

Tiskana knjiga »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj«

DVOSTRUKI PRVIJENAC.....27

Tradicionalno okupljanje iseljenih Srijemaca u Oprisavcima

PETROVARADINCI I SRCEM I DUŠOM.....28

KULTURA

U Zagrebu preminuo Ivo Škrabalo (1934.-2011.)

PRVI I NAJZNAČAJNIJI POVJESNIČAR HRVATSKOG FILMA...33

SPORT

Karate klub Kumite iz Sonte

TROFEJI ZA PONOS.....49

DSHV OTVORIO STRANAČKI URED U NOVOM SADU

Značajan događaj za političko organiziranje Hrvata

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini od prije nekoliko mjeseci bogatiji je za još jedan ured stranke, koji se nalazi u administrativnom, kulturnom i gospodarskom središtu Vojvodine, u Novom Sadu. Prije skoro godinu dana reosnovana je novosadska mjesna organizacija DSHV-a koja je u prethodnom razdoblju svoje aktivnosti obavljala većinom u prostorijama HKPD-a »Jelačić« iz Petrovaradina, zahvaljujući dobroj suradnji s ovom udrugom i njenim predsjednikom *Josipom Pokasom*. Status parlamentarne stranke, suradnja s gradonačelnikom *Igorom Pavličićem* i puno sluha i razumijevanja od strane poduzeća Poslovni prostor omogućili su da mjesna organizacija svoje aktivnosti ubuduće obavlja u dvama prostorima koji se nalaze u strogom središtu Novog Sada, u Zmaj Jovinoj ulici br. 28 na prvom katu.

Ceremoniji svečanog otvorenja prostorija ureda, upriličenoj u ponedjeljak, 19. rujna, nazočio je veliki broj članova, simpatizera, prijatelja i gostiju iz Subotice, Tavankuta i mjesta koja okružuju Novi Sad. Tom je prigodom predsjednica Mjesnog odbora *Ankica Jukić-Mandić* istaknula: »Vjerujem da to što ste se ovdje okupili u ovolikom broju svjedoči o tomu koliko ste svi spremni da i dalje surađujemo i radimo i koliko ste svi pridonijeli da dobijemo ove prostorije. Ovo je veliki, povijesni trenutak, jer u administrativnom središtu Autonomne Pokrajine Vojvodine imamo ured DSHV-a, jer smo u ovoj predizbornoj godini i razdoblju prije popisa stanovništva pokazali kako se i ovdje možemo slobodno očitovati.« Predsjednica je ujedno pozvala sve da ured

dožive kao prostor u koji uvijek mogu doći i kada imaju problema, a i u lijepim trenucima koje žele podijeliti, istaknuvši kako su u uredu otvoreni za sve prijedloge, sugestije, primjedbe, te druge oblike suradnje.

Nazočnima se obratio i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*: »Ono što smo dvadeset godina sanjali, što smo poslije petolistopadskih promjena slutili, ono što smo godinu dana radili, dogovarali i razgovarali s upravom ovog grada, uz nesebičnu i veliku pomoć gradonačelnika *Igora Pavličića*, danas se

Nadam se da će ove vibracije danas pozitivno odjeknuti odavde, jer su one sigurno i posljedica dobrih vibracija koje se šalju na razini Beograda i Zagreba, a koje su zapravo počele nedavnim posjetom predsjednika *Josipovića*«, rekao je Kuntić.

On je ukazao i na važnost popisa pučanstva i podsjetio na riječi predsjednika *Josipovića*, kao i na riječi predsjednika Vlade Vojvodine dr. *Bojana Pajtića*, da izdržimo i da se ne bojimo, i kao što je normalno da se građani izjašnjavaju kao

i ostvarilo. Prvi put u našoj povijesti imamo poslovni prostor za našu stranku, na temelju parlamentarnosti i u Novom Sadu. Nadam se da će ovaj za sada mali kutak značiti veliki početak za sve vas ovdje, ne samo za vas nekoliko tisuća pripadnika hrvatske zajednice u Novom Sadu, već i za one u Petrovaradinu, Srijemskoj Kamenici, Srijemskim Karlovcima, Futogu i drugim mjestima gdje žive pripadnici naše manjinske zajednice, da će imati jedno mjesto gdje će se moći obratiti, gdje će moći razgovarati, koordinirati ono što žele i organizirati razne akcije.

Mađari, Slovaci, Rumunji ili Rusini, da je normalno da se svi koji osjećaju pripadnost hrvatskom narodu, na popisu i pišu kao Hrvati, da im je materinji jezik hrvatski, a vjera katolička. »Držimo se za ruke jer samo tako možemo ići naprijed«, rekao je Kuntić.

Čestitkama se pridružio i predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić* istaknuvši kako ovo otvorenje ureda predstavlja povijesni trenutak za sve Hrvate, a osobito za Hrvate koji žive u Novom Sadu. »Hrvata u ovom dijelu Vojvodine i danas ima nekoliko tisuća, a bilo ih je i od samog osnivanja

Novog Sada, od XVIII. stoljeća. Ovo je administrativno središte Vojvodine i veliki broj manjinskih prava realizira se ovdje. Ono što je u posljednjih dvadesetak godina nedostajalo, to je čvršća organizacija u glavnom gradu Vojvodine koja bi okupila Hrvate u Novom Sadu. Osnivanje mjesne organizacije ovdje, osobito otvorenje ovih prostorija, izuzetno je značajan moment u procesu političkog organiziranja Hrvata. Nadam se da će se preko ovog ureda okupiti što veći broj Hrvata i na taj način omogućiti lakše ostvarivanje naših prava, i u tom smislu mislim da će ova mjesna organizacija i ured biti ključni u tome«, istaknuo je Bačić.

Ukazujući na važnost reosnivanja mjesne organizaci-

je u Novom Sadu, zastupnik u Skupštini APV *Duje Runje* je rekao kako se velike nade polažu u rad ovog ureda kao i da je za njegovo otvorenje i funkcioniranje bilo neophodno pozitivno ozračje u političkoj sferi Novog Sada, kao i povjerenje vodstva DSHV-a da će ova mjesna organizacija moći realizirati ono što je preuzela na sebe.

Prije svečanog čina proglašenja ureda otvorenim, nazočnima su se riječima potpore obratili i potpredsjednik Podružnice DSHV-a Srijem *Zlatko Načev* i potpredsjednik ove mjesne organizacije *Mato Groznica*.

H. R.

ČELNICI HNV-A O ANTIHRVATSKIM GRAFITIMA U SUBOTICI I SRIJEMSKOJ MITROVICI

Želimo vjerovati da je riječ o pojedinačnim incidentima

Pripadnici hrvatske zajednice sa zabrinutošću su primili vijesti o vandaliziranju reklamnih billboarda na kojima stoje pozivi za hrabro izjašnjavanje Hrvata na predstojećem popisu, i u Subotici i u Srijemskoj Mitrovici. Čelništvo zajednice u Srbiji želi vjerovati da se ne radi o organiziranoj antihrvatskoj kampanji, već da je riječ o pojedinačnim vandalskim ispadima, kažu u Hrvatskom nacionalnom vijeću. U tom je povodu prošlog tjedna održana sjednica Izvršnog odbora ovoga tijela, a zaključak je za hrvatski program Radio Subotice iznio predsjednik Izvršnog odbora HNV-a *Darko Sarić Lukendić*. »U potpunosti smo se složili da o tome treba izvijestiti sve članove Vijeća, te usuglasiti mišljenja na sjednici koja će biti održana sljedećeg tjedna. Svakako ćemo pomno promatrati razvoj događaja. Mi želimo vjerovati da je riječ o pojedinačnim vandalskim ispadima i da će tijela pravne države Republike Srbije poduzeti sve što je u njihovoj moći da počinitelje pronađu i kazne.« Natpis »Oluja je zločin« na billboardu koji se nalazi na Beogradskom putu u blizini naselja Prozivka, te grafit na ulazu u prostorije Hrvatsko-bunjevačko-šokačke stran-

Vandalizirani billboard u Mitrovici

ke, »Srbija Srbima«, napisan ispod parole »Hoćemo ista prava kao Srbi u Hrvatskoj«, iskazuju otvoreni pritisak retrogradnih struktura na hrvatsku manjinu, kojim se ona želi uplašiti uoči popisu stanovnika, kaže predsjednik HNV-a dr. *Slaven Bačić*.

Ovi incidenti, koje nije ispratio gotovo niti jedan većinski medij, uslijedili su samo nekoliko dana nakon ispisivanja grafita »Srbija« na pročelju ureda DSHV-a. Pročelje je oličeno o trošku lokalne samouprave.

S. J.

UČINJEN PRVI KORAK ZA UVOĐENJE HRVATSKOG JEZIKA U SLUŽBENU UPORABU U SOTU I BATROVCIMA

Pokrenut proces za izmjenu Statuta općine Šid*I pokraj žustre polemike i protivljenja radikala, prihvaćen prijedlog da se pristupi zakonskoj proceduri*

Vijećnici Skupštine općine Šid većinom su glasova prihvatili odluku da se pristupi promjeni Statuta općine, poslije čega bi trebala uslijediti javna rasprava i zakonska procedura za uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu u naseljenim mjestima Sot i Batrovci. Iako se promjena Statuta pokazala zakonski neophodnom s obzirom da u naseljenom mjestu Sot živi preko 40 posto, a u naseljenom mjestu Batrovci oko 29 posto hrvatskog stanovništva, izglasavanju te odluke na sjednici održanoj 16. rujna prethodila je burna rasprava. U šidskoj su općini u službenoj uporabi, pokraj srpskog jezika i pisma, i slovački i rusinski jezik.

Uvodnu riječ o prijedlogu promjene Statuta imala je predsjednica općine *Nataša Cvjetković*, nakon čega je vijećnik oporbenog SRS-a *Mita Avramov* rekao kako radikali nisu protiv inicijative ako je u skladu sa zakonom, ali je istaknuo kako ne treba žuriti jer još nije obavljen popis stanovništva, te je predložio da se ova točka skine s dnevnog reda. Na to je *Nataša Cvjetković* rekla kako prava koja se traže za Srbe u Hrvatskoj, kao i u ostalim zemljama u okruženju, treba omogućiti i pripadnicima nacionalnih zajednica kod nas. Ujedno je pozvala vijećnika *Avramova* da zajedno posjete Vukovarsko-srijemsku županiju.

Raspravu su nastavili i drugi vijećnici SRS-a. Nekadašnja predsjednica Skupštine općine, iz vremena kada su na vlasti bili radikali, *Milanka Vorkapić*, izjavila je kako »uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu može dovesti do problema«, dodavši kako je »2300 Kukujevača posjet predsjednika Republike Hrvatske *Ive Josipovića* doživjelo kao uvredu, jer toga dana poljoprivrednici iz tog mjesta nisu mogli otići na njive zbog velikog policijskog osiguranja. »To je sramota i poniženje za srpski narod«, rekla je *Vorkapić*.

Njezine je riječi predsjednica općine *Nataša Cvjetković* ocijenila kao »govor mržnje«, dodajući kako joj je žao zbog

egzodusa koji su Srbi doživjeli u Hrvatskoj.

Milanki Vorkapić je, inače, zbog riječi koje je izgovorila predsjednik Skupštine općine Šid *Željko Kostelnik* izrekao opomenu, a reagirao je i narodni zastupnik i šef vijećničke skupine Za europsku Srbiju *Željko Brestovački*, osuđujući njene riječi.

Vijećnici SPS-a, inače dio vladajuće koalicije, nisu podržali prijedlog obrazlažući kako bi uvođenje u službenu uporabu hrvatskog jezika u Sotu moglo dovesti do narušavanja međunarodnih odnosa.

Prijedlog za pokretanje procesa izmjene Statuta na kraju je, i pokraj žučne rasprave, usvojen većinom glasova.

Suzana Darabašić

U BEOGRADU I ŠIDU ODRŽAN DVOGDNEVNI SASTANAK MEĐUVLADINOG MJEŠOVITOG ODBORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI MANJINA

Mali pomak za godinu dana

Analizirane su sve preporuke s prethodne sjednice i manji broj preporuka je eliminiran, a uvrštene su preporuke za financiranje manjinskih institucija i povrat imovine nacionalnim zajednicama, međutim, u većini preporuka nije napravljen pomak, kaže šef hrvatske delegacije Petar Barišić * I dalje se razmatraju sporne točke, poput prava na uporabu materinjeg jezika i pisma u obrazovanju i informiranju, kao i zaustavljanje govora mržnje, a aktualno je i pitanje financiranja manjinskih institucija, kao i tiskanje i uvoz udžbenika na hrvatskome jeziku - za što je rješenje blizu, smatra šef srpske delegacije Janko Veselinović

Mali je pomak učinjen za godinu dana kad su u pitanju preporuke Međuvladinog mješovitog odbora (MMO) za praćenje Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Srbije o zaštiti prava hrvatske manjine u Republici Srbiji i srpske manjine u Republici Hrvatskoj. Nakon završetka dvodnevne sjednice supredsjedatelj MMP s hrvatske strane *Petar Barišić* kazao je kako je na sjednici eliminirano tek 5-6 preporuka od oko 40, drugim riječima malo se toga učinilo na realiziranju preporuka koje su prošle godine upućene Srbiji i Hrvatskoj.

Dvodnevna sjednica na kojoj su analizirane preporuke održana je u ponedjeljak i utorak, 19. i 20. rujna, u Beogradu i Šidu, a članovi obiju delegacija nakon završetka sjednice posjetili su mjesto Sot u kojem do danas hrvatski nije uveden u službenu uporabu premda to zakon nalaže.

BEOGRAD: SPORNE TOČKE

Obraćajući se novinarima nakon sjednice u Beogradu, predsjednik hrvatske delegacije i šef Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu i kulturu u hrvatskom Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija *Petar Barišić* ukazao je kako se u Srbiji ne provodi dio međudržavnog sporazuma koji Hrvatima jamči izravnu parlamentarnu zastupljenost. On je također podsjetio kako je Hrvatska 2010. usvojila zakon o povratu imovine te da je taj proces u dobrom dijelu već

realiziran. Barišić je pozdravio dobru volju službenog Beograda za usvajanje zakona koji bi omogućili hrvatskoj manjini u Srbiji da riješi probleme i vrati svoju nekadašnju imovinu. S druge strane, supredsjednik Mješovitog međunarodnog odbora i zastupnik u Skupštini Srbije *Janko Veselinović* konstatirao je kako se ne radi o individualnoj imovini, već o imovini manjinskih zajednica. On je dodao kako se i dalje razmatraju sporne točke, poput prava na uporabu materinjeg jezika i pisma u obrazovanju i informiranju, kao i zaustavljanju govora mržnje. Osim toga, rekao je novinarima Veselinović, aktualno je i pitanje financiranja manjinskih institucija, kao i jedno od najznačajnijih za Hrvate, a to je tiskanje i uvoz udžbenika na hrvatskome jeziku za što je, po Veselinovićevim informacijama, rješenje blizu. Što se tiče izbora zastupnika manjina u Hrvatskom saboru, Veselinović je podsjetio na odluku Ustavnog suda Hrvatske koji je poništio (povoljnije) prošlogodišnje odluke parlamenta RH o ovom pitanju. »Srpska manjina u Hrvatskoj time se našla u vrlo nezavidnom prostoru i kad su u pitanju srpske institucije u Hrvatskoj i kada je riječ o pravu glasanja srpske manjine«, smatra Veselinović. On tvrdi kako je sada »Srpsko nacionalno vijeće praktički opet na neki način u statusu nevladine udruge, jer nije više krovna udruga što je trebalo biti, a pitanje prava glasanja je u predizbornom periodu postalo ponovno otvoreno«. Sjednici Mješovitog među-

vladinog odbora Hrvatske i Srbije o pravima manjina u Beogradu nazočili su i veleposlanici Srbije u Hrvatskoj *Stanimir Vukičević* i Hrvatske u Srbiji *Željko Kuprešak*.

ŠID: SRPSKA STRANA UČINILA VRLO MALO

Nakon završetka dvodnevne sjednice u Šidu Petar Barišić je za HR izjavio:

»Analizirane su sve preporuke s četvrte sjednice i manji broj preporuka je eliminiran, a

aktivnosti kako bi se manjinama poboljšao život. I u jednoj i u drugoj zemlji postoje sve zakonske pretpostavke za ostvarivanje manjinskih prava, ali hrvatska strana traži i da se konačno ide u realizaciju zakonodavstva, te da se kroz proaktivni pristup države omogući njihova provedba«, rekao je Barišić, te dodao kako u Hrvatskoj postoji sustavniji pristup rješavanju manjinskih pitanja i dalje se otišlo u realizaciji i provedbi preporuka.

Da se malo učinilo, kad su u pitanju preporuke koje se odno-

Šid kao domaćin

Šid je ovoga puta odabran za mjesto domaćina prvenstveno zbog nedavno usvojene odluke Skupštine općine Šid o pokretanju procesa promjene Statuta radi uvođenja hrvatskog jezika i pisma u službenu uporabu u mjestima Sot i Batrovci.

Sastanku u Šidu nazočila je i predsjednica općine Šid *Nataša Cvjetković*, koja je pozdravljajući nazočne rekla: »Ponosni smo na nacionalno šarenilo, kulturu i tradiciju svih pripadnika naroda koji žive na ovom području. Šidsku općinu čini preko 70 posto srpskog stanovništva, zatim Slovaci, Hrvati, Rusini i ostale narodnosti.« Ona je nazočne upoznala s odlukom da se prihvati uvođenje hrvatskog jezika u službenu uporabu u mjestima Sot i Batrovci te izrazila nadu da će za dva mjeseca biti završen Statut kako bi omogućili provođenje odluke u djelo. Na skupu je bio nazočan i narodni poslanik u Skupštini Srbije *Željko Brestovački*, jedan od inicijatora da se ovaj sastanak održi u Šidu.

S. D.

uvrštene su preporuke za financiranje manjinskih institucija i povrat imovine nacionalnim zajednicama. I to je nekakav pomak, međutim, u većini preporuka nije napravljen pomak i ide s prema tome da se i u jednoj i u drugoj državi, gdje izostaje sustavan pristup, potakne ta država da sustavno prikuplja statističke i druge pokazatelje o položaju manjina te da sustavno planira i provodi mjere i

se na ostvarivanje prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji, smatra i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća i član srpske delegacije *Slaven Bačić*.

»Na žalost, čini se kako je srpska strana veoma malo učinila u odnosu na preporuke od prošle godine i da se tapka u odnosu na srpsku stranu skoro sve ponovljene, a u odnosu na hrvatsku stranu ipak postoje

izvjesni pomaci i stvari se rješavaju. Posebno je uočljivo bilo da je hrvatska strana u odnosu na preporuke utvrdila stanje i utvrdila određene mjere, a postoji još pitanje provođenja tih mjera. Za razliku od hrvatske strane, srpska strana nije utvrdila stanje i pokazatelje u odnosu na preporuke, niti mjere, tako da nismo niti mogli očekivati nikakve rezultate.«

U odnosu na preporuke upućene srpskoj strani, kaže Bačić, na sjednici se razgovaralo o preporukama koje se tiču obrazovanja, dopunjene su preporuke u području kulture u smislu da se financiranje hrvatskih manjinskih projekata vrši uz poštovanje zakonom određenih nadležnosti HNV-a, dok je jedna preporuka u pogledu informiranja ispunjena, a koja se odnosi na financiranje radijskog i TV programa putem natječaja.

»Ono što je posebno problematično od svih preporuka koje su upućene objema stranama prošli put i najviše smo o tome razgovarali, jest razmjerna zastupljenost manjina u javnim državnim službama, gdje srpska strana nije imala čak niti ikakve pokazatelje, za razliku od hrvatske strane koja je izišla s točnim statističkim podacima i s utvrđenim poduzetim mjerama, ali čime predstavnici srpske manjine u hrvatskoj delegaciji nisu zadovoljni u mjeri u kojoj se to provodi. U odnosu na srpsku stranu, međutim, osim Ministarstva unutarnjih poslova i pokrajinskih tijela, druga ministarstva, državna uprava i lokalne samouprave uopće nisu došli s podacima o zastupljenosti manjina niti s ikakvim utvrđenim ili poduzetim mjerama«, kaže Bačić.

Jedan od problema čije se rješavanje već godinama najavljuje, ali se ne rješava, jest pitanje obrazovanja na hrvatskom jeziku, osobito udžbenika.

»Doista ne postoji nikakvo objašnjenje i opravdanje ako za deset godina Srbija nije mogla uložiti niti jedan jedini dinar za tiskanje udžbenika, za razliku od Hrvatske koja je, čuli

smo još na prošlom sastanku, u potpunosti riješila udžbenike na srpskom jeziku, a što je koštalo blizu milijun eura«, kaže Bačić te dodaje kako po svemu sudeći ne postoji istinska spremnost da se ovaj problem riješi.

Među drugim neriješenim problemima je pitanje formiranja redakcije na RTV-u, službena uporaba jezika, spomenička baština, financiranje udruga i slično, te dodaje kako, premda nema formalnog reciprociteta kad su u pitanju manjinska prava, ukoliko jedna strana neku stvar riješi i popusti i ukoliko je neka stvar slična, onda se može očekivati i na drugoj strani.

»Ali, naglašavam, bitna je drugačija narav i stanje manjinskih prava i u tom nekom klasičnom korpusu manjinskih prava u Hrvatskoj i Srbiji i mislim da srpska zajednica u Hrvatskoj neusporedivo bolje stoji nego hrvatska zajednica u Srbiji. Jer ako uzmete primjerice obrazovanje koje je u Hrvatskoj u potpunosti riješeno, u odnosu na hrvatsku zajednicu to je otprilike ona usporedba koju je izrekao supredsjedatelj Barišić, da se katkada čini kako su neki zahtjevi srpske zajednice u odnosu na obrazovanje kao promjena cipela, dok smo mi ovdje bos i goli«, zaključuje Bačić.

POKRENUTI FINANCIRANJE HRVATSKE MANJINE

Već tri godine članica hrvatske delegacije MOM-a, *Branka Šulc* iz Ministarstva kulture Republike Hrvatske kazala je nakon sastanka kako su preporuke koje se donose dijelom realizirane, ali je ostalo još puno otvorenih pitanja koja se u dobroj atmosferi sve više nastoje riješiti.

»Ministarstvo kulture Republike Hrvatske ima dobru suradnju s Ministarstvom kulture Srbije i dogovorili smo nastavak suradnje na zaštiti i obnovi spomenički važne nacionalne baštine važne i za Srbiju, ali i za Hrvatsku, kao i za niz drugih

tema koje su u okviru kulture od osobite važnosti«, rekla je Branka Šulc. »Ono što bismo voljeli uskoro vidjeti jest da se pokrene financiranje hrvatske manjine u Srbiji na makar 50 posto onoga što Republika Hrvatska izdvaja za srpsku manjinu u Hrvatskoj, a vjerujem da će, s obzirom da će uskoro biti pristupanje Srbije europskim pregovorima i taj zakon o manjinama dovesti u onu mjeru koju Hrvatska zagovara i provodi za srpsku manjinu. Što se tiče kulture, u Hrvatskoj se financira spomenička baština i mi je ne razdvajamo po manjinama, ali naravno imamo preglede. Milijun i petsto tisuća eura godišnje izdvaja se za obnovu

te drugi problemi koji muče, prije svega, hrvatsku zajednicu«.

»Ipak, ne možemo uspoređivati stupanj zaštite manjina u Srbiji i u Hrvatskoj. Sa svim dužnim poštovanjem prema svima onima koji se trude zaštititi hrvatsku zajednicu ovdje, naročito službena tijela, pa i mi koji dolazimo kao predstavnici hrvatske države, ipak je potpuno vidljivo da prava hrvatske manjine još uvijek imaju velike deficite u ovoj državi, ali svakako ima pomaka i postoji dobra volja da se problemi riješe«, kaže konzulica Alajbeg.

Konzulica ističe kako je najvidljivija razlika između Hrvatske i Srbije, kad su u pita-

više od 50 crkava i manastira, pokretne kulturne baštine plus redovni program žive kulturne djelatnosti kazališta, izdavaštvo, izložbe i ostalo za srpsku manjinu, dok je ovdje ta razina znatno manja, ali uz argumente koje smo čuli sa srpske strane, potičemo da se ta cifra znatno poveća, jer mislim da baština koja ovdje egzistira, kultura koja se prezentira zaslužuje puno jači napor i Republike Srbije.«

Sastanku u Šidu nazočila je i generalna konzulica RH u Subotici *Ljerka Alajbeg*, koja je ocijenila kako je značaj ovakvih sastanaka u tome da, »ako ništa drugo, postajemo svjesniji problema koji se već godinama nisu rješavali i riješili, kao što je to problem udžbenika za školovanje djece na hrvatskom jeziku

nju manjine, što je školovanje na srpskom jeziku u Hrvatskoj riješeno, dok u Srbiji to nije slučaj.

»Neću reći da su svi problemi za srpsku manjinu riješeni u Hrvatskoj, svakako da ima još problema koje treba razriješiti i na jednoj i na drugoj strani, neke specifičnosti i na jednoj i na drugoj strani postoje i upravo zbog toga nismo mogli upotrebljavati reciprocitet. Nije poanta - onoliko koliko ćeš ti meni, toliko ću ja tebi, nego je poanta da ispuniš sve obveze koje si preuzeo u međunarodnom ugovoru, u svom zakonodavstvu, a i koje si preuzeo na temelju međunarodnih dokumenata i konvencija.«

Bojana Oprijan Ilić,
Jasminka Dulić

JOSIP VRBOŠIĆ, PREDSDJEDNIK OGRANKA HSLS-A U OSIJEKU I BIVŠI VELEPOSŁANIK RH U BIH

Briga za Hrvate u Srbiji ustavna je obveza Hrvatske

Pod naslov Hrvati u Vojvodini može se sažeti sve o čemu je na nedavnoj konferenciji za tisak u prostorijama HSLS-a govorio predsjednik osječkog ogranka stranke, sveučilišni profesor i donedavna veleposlanik RH u susjednoj Bosni i Hercegovini *Josip Vrbošić*. A govorio je ponukan mnoštvom problema s kojima se susreću Hrvati u Vojvodini, jer nedavno je bio njihov gost u Subotici na predstavljanju nove knjige *Tomislava Žigmanova*, i ponukan njihovom željom da predstojeći popis stanovništva dočekaju riješeni da se bore za svoj nacionalni identitet, sukladno sloganu kojega su im ponudili Hrvatsko nacionalno vijeće i Hrvatska riječ: »Izjasni se HRabro.«

Okupljenim je novinarima prof. Vrbošić izložio aktualnu problematiku s kojom se Hrvati u Vojvodini (Srbiji) susreću i potkrijepio priču pokazateljima iz kojih je vidljivo smanjenje broja Hrvata od popisa do popisa. Tako je prema popisu iz 1981. godine u Srbiji bilo 149.368 pripadnika hrvatske nacionalnosti, deset godina poslije ta je brojka pala na 105.406 ili jedva 1,08 posto, a danas je to stanje još poraznije, pa u Srbiji ima oko 70 tisuća Hrvata, od čega u Bačkoj 40 tisuća, u Srijemu 12 i u Banatu oko 4 tisuće.

»Pratim političke i ine procese u regiji, pa me živo zanima pozicija Hrvata u Vojvodini (Srbiji), u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Naravno da mi je najbliža problematika Hrvata u Bosni i Hercegovini, gdje sam obnašao dužnost veleposlanika, ali i u Vojvodini, gdje je

svakako najveća koncentracija Hrvata u Srbiji. Osim političkog prilaza zanimaju me i kultura, obrazovanje i znanost, gospodarstvo, ali morate znati kako to nije samo odraz moga osobnog senzibiliteta već više dio ukupne brige Republike Hrvatske za Hrvate diljem svijeta, što je ujedno i ustavna obveza. Možda se ima dojam da se više pozornosti poklanja Hrvatima u BiH, gdje su oni konstitutivna kategorija, a još uvijek se traži model unutarnje organiziranosti, pa otuda i pojačan interes, no isto tako ustavna je obveza i briga za položaj Hrvata u Srbiji, odnosno Vojvodini, koji su u procesu izgradnje svoje manjinske zajednice i svakako je važno u tim prvim koracima, kod izgradnje institucija i njihovog definiranja, pomoći im u tomu, svakako i materijalno, ali isto tako i politički i uopće na rješavanju nacionalnog pitanja, jezika i duhovnosti«, istaknuo je prof. Vrbošić.

Govoreći dalje o problemima Hrvata u Vojvodini, doima se kako bi Hrvati tamo željeli da matična domovina pokaže veći stupanj zanimanja, ali i riješenosti da se pitanje Hrvata u Vojvodini rješava na način kako se rješava srpsko pitanje u Hrvatskoj, ali u biti to je mišljenje ispravno, jer će pitanje njihova statusa ovisiti o cjelini međusobnih odnosa naše dvije države, generalno o hrvatsko-srpskim odnosima. Sukladno tomu, tvrdi kako je oduvijek pokazivao interes za rješavanje srpskog pitanja u Osijeku, Slavoniji i Baranji, jer koliko mi pokažemo interesa za rješanje njihovih problema, bitno će biti moguće ostvarivanje i prava Hrvata u Srbiji.

Doista, njihov položaj nije ugodan i ovih dana moglo se čuti da organiziranog otpora njihovom htijenju da se na predstojećem popisu izjasne kao Hrvati, sukladno već spomenutom sloganu i novoj kralatici »Reći ću tko sam«, jer Hrvatsko nacionalno vijeće je

Vojvodini, budući da je nedavno bio s tim ljudima, prof. Vrbošić je priznao kako njegov odgovor ne može biti vjerodostojan, jer se susreo tek sa sto, sto pedeset ljudi, što u dvorani što ispred Gradske kuće, a to je prilično mali uzorak, no osjetio je veliko zanimanje za hrvatsko

na adresu svih Hrvata poslalo propagandni materijal, ali tu su i novi plakati, preko kojih im pišu grafiti uvredljivog sadržaja. Očito se radi o zastrašivanju da izraze svoju nacionalnu pripadnost, jezik i vjeru, pa je na djelu metoda »mrkve i batin« - prvo mu ponudiš pravo, a poslije ga mlatiš po ušima stavljajući mu da znanja da je najbolje da ta prava ne konzumira. Međutim, koliko god uživanje prava i obveza ovisi o ukupnosti hrvatsko-srpskih odnosa, isto toliko će ti odnosi uvelike ovisiti o slobodi da se konzumiraju prava, sloboda izbora, izražavanja i uzajamnog uvažavanja.

Na upit je li osjetio taj strah ili slobodu kod ljudi u

pitanje i želju da se ono pravedno riješi i kroz ovaj segment popisa stanovništva od 1. do 15. listopada, prema uzusima domaćeg, ali i međunarodnog prava.

Razgovor s novinarima prof. Vrbošić je završio apelom da svatko sukladno svojim mogućnostima pridonese ostvarivanju strateškog interesa, dakle političkog, gospodarskog, kulturnog i nadasve nacionalnog, što je u funkciji zaustavljanja daljnje pada broja Hrvata u Vojvodini, te njihovog slobodnog i nesmetanog izjašnjavanja glede nacionalnog, jezičnog i vjerskog uvjerenja, a naša je dužnost u tome ih poduprijeti.

Slavko Žebić

HRVATI U OPĆINI RUMA UOČI POPISA STANOVNIŠTVA

Bogat pečat hrvatske tradicije

Tijekom povijesti u Rumi su postojale i djelovale brojne hrvatske udruge, kao što su Hrvatski sokol - društvo za tjelovježbe, Hrvatska čitaonica, Hrvatska ratarska čitaonica, Hrvatska seljačka zadruga, Hrvatsko pjevačko društvo »Jedinstvo« i, na koncu kao sljedbenik svih tih udruga, HKPD »Matija Gubec«

Naseljeno mjesto Ruma nalazi se u samom središtu Srijema, pokraj međunarodne željezničke pruge i autoceste Beograd-Zagreb. Grad se prostire na udaljenosti od 35 km od Novog Sada i 56 km od Beograda, što mu daje izuzetan zemljopisni položaj i pruža odlične uvjete za ekonomski i demografski razvoj.

Ruma je istodobno općinsko središte u čijem se sastavu nalazi 16 sela, a koja zajedno s Rumom po popisu stanovništva iz 2002. godine broje 60.006 stanovnika. Od samog nastanka Ruma se razvijala kao višenacionalna zajednica, a Hrvati u Rumi, nakon Nijemaca i Srba treća su po brojnosti zajednica u gradu, te su dali i svoj pečat povijesti Rume.

POVIJEST HRVATSKIH DRUŠTAVA

Sam nastanak Rume kao suvremenog trgovišta vezuje se upravo za hrvatsku plemićku obitelj *Pejačević*, koja je izdejstvovala da grad polovicom XVII. stoljeća dobije status trgovišta, što je bio preduvjet za kasniji razvoj. Naselje Breg, u kome danas živi većina Hrvata u Rumi, formirano je 1805. godine, a prve hrvatske obitelji naselile su se u Krivu ulicu (danas Ulica Matije Gupca).

Tijekom povijesti u Rumi su postojale i djelovale brojne hrvatske udruge, kao što su Hrvatski sokol - društvo za tjelovježbe, Hrvatska čitaonica, Hrvatska ratarska čitaonica, Hrvatska seljačka zadruga, Hrvatsko pjevačko društvo »Jedinstvo« i, na koncu kao sljedbenik svih tih udruga, HKPD »Matija Gubec« iz Rume, koje i danas postoji. Od političkih organizacija u Rumi je među

rumskim Hrvatima aktivno, sve do Drugog svjetskog rata, djelovala Hrvatska seljačka stranka. Značajnu ulogu u očuvanju nacionalnog bića Hrvata u rumskoj općini imala je i ima Katolička crkva. Na teritoriju rumske općine djeluju tri katolič-

gdje živi značajan postotak pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. U ova tri sela Hrvati predstavljaju autohtono domicilno stanovništvo, a interesantno je da u Hrtkovcima i Nikincima jedan manji broj Hrvata vuče podrijetlo od albanskog katolič-

etničke strukture stanovništva naročito dolazi u selu Hrtkovci. Prije početka rata u Hrvatskoj u Hrtkovcima su Hrvati činili 40,24 posto stanovništva, da bi 2002. godine udio Hrvata iznosio 7,46 posto stanovništva ili 256 osoba.

Danas je HKPD »Matija Gubec« jedina hrvatska udruga koja postoji i djeluje u rumskoj općini. Prema popisu stanovnika iz 2002. godine u općini Ruma živjelo je 1987 Hrvata ili 3,31 posto stanovnika, od toga u samoj Rumi 1027 ili 3,18 posto stanovnika. U Rumi je autohtoni hrvatski živalj uglavnom skoncentriran u naselju Breg, dok jedan manji dio Hrvata, mahom poslijeratnih kolonista, naseljava i ostale dijelove grada. Treba istaknuti kako se na posljednjem popisu stanovnika 709 građana Rume izjasnilo kao Jugoslaveni, za 754 osobe je stavljena napomena »nepoznato«, a za pretpostaviti je da je među njima većina pripadnika hrvatske nacionalne zajednice. U Hrtkovcima Hrvata je bilo 256, a Jugoslavena i neopredijeljenih 258, po regionalnoj pripadnosti izjasnilo se njih 15, a nepoznato ih je 79. U Nikincima se kao Hrvati izjasnilo 210 građana, a neopredijeljenih i Jugoslavena je bilo 66, regionalno se izjasnilo njih troje dok, od svih sela rumske općine, najviše Hrvata ima u Platičevu 361, 36 njih se izjasnilo kao Jugoslaveni i neopredijeljeni, regionalno se izjasnilo njih 15, a nepoznato ih je bilo 15. U ostalim selima rumske općine broj Hrvata je simboličan, a nešto veći broj Hrvata živi u Vognju 25 (1,54 posto), Žarkovcu 22 (1,99 posto), Klenku 18 (0,55 posto), Kraljevcima 17 (1,37 posto) i Putincima 20 (0,61 posto).

Nikola Jurca

ke župe: Uzvišenja Svetog Križa u Rumi, sv. Antuna u Nikincima (kojoj pripada kao filijala i crkva Kraljice sv. krunice u Platičevu) i sv. Klementa u Hrtkovcima.

Hrvatski dom je u Rumi izgrađen 1912. godine, koji je to bio sve do 1957. godine, kada je oduzet i pretvoren u Dom Jugoslavenske narodne armije. Pokraj samog mjesta Rume i naselja Breg, od sela rumske općine, Hrvati su u značajnijem broju naseljavali još sela: Hrtkovci, Platičevo i Nikinci,

kog plemena Klementi, koji su se nakon doseljavanja vremenom asimilirali i stopili s lokalnim Hrvatima.

HRVATI S BREGA

Tijekom XX. stoljeća u rumskoj je općini primjetan trend postupnog opadanja broja stanovnika hrvatske nacionalnosti, da bi početkom 90-ih godina, pritiscima i nasilnim iseljavanjem, broj Hrvata bio znatno smanjen. Do drastične promjene

DR. SC. ZSOMBOR SZABÓ, ARHITEKT IZ SUBOTICE

Odluke uvijek donosi politika, a ne stručnjaci

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

Kazalište nije samo »čedo« Józsefa Kasze, u igri su bili još neki, pa i bivši premijer Vojislav Koštunica, jer dok on nije izabran u drugom mandatu rušenje nije počelo. U sadašnjem sustavu nemoguće je da neki osobno odgovaraju za promašene projekte, mehanizam donošenja odluke je suviše kompliciran. Ipak, odlučuju pojedinci, a odgovornost je kolektivna

Sudionici seminara Zaštita naslijeđa u okvirima urbanističkog razvoja, održanog u Subotici u svibnju ove godine, najavili su ovih dana objavu Subotičke deklaracije, dokument koji predlaže vrlo konkretne poteze i mjere kako bi se očuvala autentičnost graditeljskog naslijeđa i tradicionalni karakter povijesnih gradova. Taj dokument, međutim, još uvijek nije objavljen, a jedan od potpisnika Subotičke deklaracije, predavač na Građevinskom fakultetu u Subotici dr. sc. Zsombor Szabó, kaže kako je tekst nedavno usuglašen i napisan na srpskom, mađarskom i engleskom jeziku i da je trebao biti obnarodovan 19. rujna, ali da je službeni prikaz teksta prolongiran iz nekih, kaže on, političkih razloga.

HR: Što je, po vašem mišljenju, razlog za odgađanje

objavljivanja Subotičke deklaracije?

Mislim da među našim političarima prevladava mišljenje kako je praktična zaštita graditeljskog naslijeđa teret za razvoj gradova, jer u Subotičkoj deklaraciji među ostalim piše: »Briga o graditeljskom naslijeđu u našim gradovima treba se pažljivo provoditi i biti slična zaštiti prirodnog okruženja, jer ostvaruje naš duh, naš ponos, prestiž i naše individualne i grupne identitete«, a povrh toga da proces donošenja odluka u gradnji u zaštićenim zonama treba biti transparentan. Mnogo se traži, nema što.

HR: U koliko su mjeri stručnjaci Građevinskog fakulteta, gdje ste i vi predavač, uključeni u urbanističko planiranje grada? Što je nova kvaliteta i znanje koje bi oni mogli ponuditi, osim onoga što već rade stručnjaci u Zavodu za

urbanizam i Zavodu za zaštitu spomenika?

Na našoj Katedri za arhitekturu i urbanizam zaposleno je pet doktora znanosti, koji su neovisni u odnosu na stručnjake zaposlene u spomenutim institucijama i gdje na čelu tih ustanova stoje ipak stranački kadrovi. Članovi naše katedre zato slobodnije mogu iznositi svoje mišljenje i stavove te mogu biti makar konzultanti. Nažalost, suradnja između fakulteta i gradskih struktura je nikakva, iako u tim strukturama rade tri stručnjaka s našeg fakulteta.

HR: Vi ste bili prvi i jedini gradski arhitekt, i poslije vaše smjene više nitko nije obnašao tu dužnost. Ako se osvrnete na to razdoblje, što biste izdvojili kao vaš uspjeh u tom mandatu?

Da preciziramo, ja nisam smijenjen, ja sam podnio ostavku prije svega zbog neslaganja s

projektom kazališta i prijedlogom regulacijskog plana dijela centra grada. Najvećim uspjehom smatram donošenje Plana regulacije grada, bez obzira na njegove mane, koji je bio gotov već prije pet godina, samo su odugovlačili s donošenjem odluke o usvajanju. Izdvojio bih također i izradu Prostornog plana općine Subotica koji je isto usvojen nakon moje ostavke.

HR: Budući da ste i tada bili član Saveza vojvodanskih Mađara, jeste li imali dovoljno neovisnosti i samostalnosti donositi vlastite odluke u odnosu na stranku?

Naš politički sustav je takav da stručnjaci, ako imaju sreće, mogu donositi vlastite odluke, ali odluke donose uglavnom vodeća tijela stranke ili sam predsjednik stranke. Evo jednog primjera: kada sam 2005. godine dobio projekt kazališta, na

jednom sastanku čelnike stranke detaljno sam upoznao s projektom. Onda je ocijenjeno kako je projekt politički opasan zbog mogućeg fijaska, da treba izraditi projekt adaptacije postojeće zgrade i zamjenik predsjednika stranke je rekao kako će pričati o tome s Joškom (*József Kasza*, tadašnji lider stranke). Izradio sam projekt adaptacije stare zgrade, ali to kasnije nikoga nije interesiralo. Vjerojatno je zamjenik i pričao s Joškom, ali vidite sami što se dogodilo.

HR: Rušenje zgrade Narodnog kazališta izravno je povezano s vašom smjenom, ali ipak vam mnogi zamjeraju da ste s početka podržavali taj projekt i da se niste na vrijeme i dovoljno glasno usprotivili toj odluci. Što danas možete reći o tome kome je i zašto bilo toliko zapelo da ruši jednu od najstarijih kazališnih zgrada na prostoru nekadašnje Jugoslavije? Možete li ispričati što se tada događalo u Gradskoj kući?

To je jedna od onih laži kojima su me u ono vrijeme pokušali diskreditirati. Kada sam prihvatio dužnost glavnog arhitekta, napravio sam prijedlog programa rada na polju urbanog planiranja, s ciljem da cijela moja stranka to prihvati i da to bude nit vodilja za djelovanje u budućnosti. Tamo sam jasno iznio ideju da treba odustati od megalomanskog projekta kazališta. Znači, svi čelnici su od početka znali moj stav o projektu. To što sam ja dobio zaduženje tadašnjem premijeru *Koštunici* za deset minuta prikazati projekt, ne znači da sam se slagao s tim projektom. Možda je moja pogreška bila što sam se nadao da u okvirima moje stranke mogu spriječiti ostvarenje tog projekta. Pokušao sam uvjeriti i tadašnjeg predsjednika stranke *Józsefa Kaszu* u razgovoru u četiri oka, da ne ulazimo u riskantan i skup projekt, jer nećemo dobiti novac za to, onda mi je na njemu svojstven način rekao kako sam budala, jer su potpisani ugovori s vladama Republike Srbije i Vojvodine

o zajedničkom financiranju. Odgovorio sam kako ćemo vidjeti tko će biti budala, jer ja njima ništa ne vjerujem, bez obzira što su potpisali. Sada se on redovito javlja kao »vječiti predsjednik Upravnog odbora« kako nema novca, da Republika i Pokrajina ne daju novac itd. U ovome je degutantno što okrivljuje Pokrajinski fond za kapitalne investicije (posredno predsjednika SVM-a) koji nije niti potpisnik famoznog ugovora o izgradnji. Potpisnice su vlade Vojvodine i Republike Srbije, što znači da bi u samim proračunima godišnje trebali predvidjeti određena sredstva za izgradnju, ali to se ne događa.

HR: Kazalište, po svojoj prilici, još zadugo, a možda i nikad, neće biti izgrađeno. Što bi moglo biti alternativno rješenje po vašem mišljenju?

Projekt kazališta je već promijenjen u odnosu na prvobitni plan, a vjerojatno će se i dalje mijenjati. Na primjer, u suvremenim teatrima nema potrebe za skladištem kulisa, jer se to rješava elektronikom, laserima, projektiranjem itd., tako da podrum koji je apsurdno predviđen za skladištenje kulisa može biti parkiralište, tj. garaža. Ogromni prostori predviđeni za urede imat će drugu, komercijalnu namjenu, mislim da je pitanje vremena kada će se i privatni kapital sa svojim planovima pojaviti na ovoj ipak atraktivnoj lokaciji. Po mom mišljenju trebalo je stati s izgradnjom onog momenta, kada se otvorila mogućnost formiranja jednog atraktivnog secesijskog trga na mjestu kazališta. To je alternativa, koja je i dan-danas ostvarljiva, samo treba izvjesna vještina miniranja.

HR: Osim kazališta, u Subotici je niz neuspjelih projekata, a čak i one završene ili poluzavršene, poput bazena, Velike terase i platoa Đindić, prate ozbiljne optužbe o zlorabama, fuširanju i kriminalnim radnjama, ali niti jedna vlast, kako bivša tako niti sadašnja, nije spremna

potegnuti pitanje odgovornosti, osobito ne u vlastitim redovima. Što bi se trebalo dogoditi, promijeniti pa da netko i odgovara za neuspjele projekte?

Nastavlja se stari dobri socrealistički model odgovornosti, jer su sve odluke u suštini političke. Kazalište nije samo »čedo« *Józsefa Kasze*, u igri su bili još neki, pa i bivši premijer *Vojislav Koštunica*, jer dok on nije izabran u drugom mandatu rušenje nije počelo. U sadašnjem sustavu nemoguće je da neki osobno odgovaraju za promašene projekte, mehanizam donošenja odluke je suviše kompliciran. Ipak, odlučuju pojedinci, a odgovornost je kolektivna. Kazna, prije svega politička, ipak stiže na posredan način. Rušenje zgrade kazališta, ignoriranje peticije građana, SVM je koštala vlasti u gradu. Rušenje zelene fontane, na primjer, imalo bi isti efekt, zato gradska vlast ni ne zna što raditi. Da postoji glavni inženjer i inženjerski ured onda bi oni mogli biti odgovorni zbog neadekvatnih financijskih planova. Tako, na primjer, izgradnja postojeće Gradske kuće nije počela dok nije bio osiguran novac.

HR: Kakav je položaj stručnjaka u relacijama grad-investitori, koliko su stručnjaci i sami sudionici u korupciji? Jeste li vi dobivali takve ponude?

U trokutu investitori, političari i stručnjaci, ovi potonji su najslabija karika u lancu. Oni su svedeni na puke izvršitelje. Problem je još kompliciraniji kada je investitor sama država, onda se besprijekorno mora izvršavati politička (stranačka) odluka i tu nema mjesta korupciji, mislim u novcu, netko će dobiti viši položaj, bolju plaću i to je to. Ja nisam bio u poziciji izvršne vlasti, pa prema tome nitko nije niti imao potrebu korumpirati me - sitne poklone, pozive na ručkove i večere, besplatne karte ne smatram korupcijom, to je sastavni dio određene funkcije, vrlo često i naporno i iscrpljujuće.

HR: Bili ste među osnivačima Društva arhitekata Subotice. Postoji li ta udruga, što radi?

Društvo arhitekata Subotice (DAS) praktički je prestalo s radom kada sam prihvatio dužnost glavnog arhitekta. Kad smo ga osnivali nije postojala Komora arhitekata i DAS je praktički obavljao i ulogu komore: znači štutio je interese članova, pomagao pri raspisivanju arhitektonskih i urbanističkih natječaja, organizirao debate i izložbe. Danas imamo Komoru, koja ima razne sekcije, ali u našem gradu i regiji ja bar nemam uvida i saznanja da osim ubiranja članarine radi bilo što drugo. Dok sam bio glavni arhitekt tadašnjem predsjedniku Komore sam sugerirao da održimo jedan regionalni skup arhitekata, urbanista, na kojem bismo se bavili tadašnjim aktualnim problemima grada i regije, ali nažalost do ovakvog skupa nije došlo.

HR: Na koncu, treba li grad ipak imati gradskog arhitekta?

Naravno da treba. Od dobivanja statusa slobodnog kraljevskog grada od 1779. godine do početka 1946. godine grad je imao inženjerski ured, na čelu s glavnim inženjerom koji je vodio sve poslove u gradogradnji: od kartiranja, izrade planova, investiranja. Danas ove poslove rade razne institucije, često vrlo nekoordinirano. Nova socijalistička vlast tu je funkciju ukinula. Svaka normalno uređena zemlja u svojim gradovima, ali čak i u većim naseljima, ima glavnog arhitekta, s određenim operativnim ovlastima. Očito da su u našoj zemlji glavni arhitekti s nimalo izvršne vlasti smetali, zato je ta funkcija i ukinuta zakonom. Koliko znam, naš gradonačelnik ima pomoćnika, istinu građevinca, za te poslove, koji se ponekad i oglasi povodom nekog pitanja, ali budući da je bez određene izvršne vlasti i uz rascjepkane funkcije u gradogradnji (zavodi, direkcije, JKP itd.), praktički je svejedno tko obnaša tu dužnost.

U SUBOTICI ODRŽAN HOSANAFEST 2011.

Pobjeda VIS-a Damjan iz Vukovara

Nagradu publike dobila Marina Kozina-Klasić * Nagrada stručnog žirija pripala je skupini »Tobija« iz Zagreba, a nagrada za najbolji tekst skladbi »Korak iza« sarajevske skupine »Emaus«

VIS Damjan iz Vukovara

Skupina »Damjan« iz Vukovara pobjednik je šestog Festivala hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest 2011., održanog u nedjelju u subotičkoj Dvorani sportova.

Njihova pjesma »Tvojim putem poći« osvojila je najviše glasova izvođača koji su međusobno glasovali. Stihove i glazbu za pobjedničku pjesmu napisao je Domagoj Vitovski, a zasluge za obradu pripadaju Viktoru Kesleru. Nagradu publike koja je glasovala SMS-om (a

festival je prenošen i na valovima Radio Marije) osvojila je Marina Kozina-Klasić iz Nuštra za skladbu »Ponesi svoj križ«. Nagrada stručnog žirija pripala je skupini »Tobija« iz Zagreba za skladbu »S nama si ostao«, a nagrada za najbolji tekst skladbi »Korak iza« u izvedbi skupine »Emaus« iz Sarajeva. Štićenici Zajednice »Hosana« najboljom su ocijenili pjesmu »Čuvar« u izvedbi Jelene Barić iz Splita. Na festivalu je izvedeno 15 skladbi, a sudjelovali su izvo-

đači iz - Subotice, Zagreba, Sarajeva, Vukovara, Splita, Slavonskog Broda, Nuštra, Omiša, te iz Selenče. Prema procjenama organizatora festivala je u Dvorani sportova pratilo blizu 2000 ljudi.

DUHOVNO ISKUSTVO

Članica pobjedničke skupine Maria Lepur kaže kako pobjedu nisu očekivali, jer su prije svega došli svojom glazbom slaviti Boga.

Audio i video snimka

Kompakt disk sa skladbama ovogodišnjega HosanaFesta može se zasad kupiti kod organizatora festivala. Festival je snimala produkcija »Cro media« iz Subotice te se očekuje da će snimka biti emitirana na televiziji.

Marina Kozina-Klasić

Tobija, Zagreb

MANIFESTACIJA

»Stvarno smo iznenađeni i presretni, što se na nama i vidi. Nastup na HosanaFestu je naše duhovno iskustvo. Kao band smo aktivni već pet godina i malo po malo, sve više sudjelujemo po festivalima, što nam daje do znanja da se naš trud i kvaliteta vidi, i čast nam je zbog toga«, rekla je Maria Lepur. Dobitnica nagrade publike Marina Kozina-Klasić je već više puta nastupala na HosanaFestu za kojeg ima samo riječi hvale. »Ovaj i slični festivali mladima na popularniji način približavaju crkvu i odnos prema Bogu i imam veliku pohvalu za HosanaFest, koji pratim godinama. U Hrvatskoj postoji više ovakvih festivala ali ipak isključivo nastupam u Subotici«, kaže Marina Kozina.

UMNAŽANJE TALENATA

Predsjednik Organizacijskog odbora HosanaFesta vlč. dr. Marinko Stantić kaže kako je ova manifestacija dobro-

Sudionici u posjetu Zajednici Hosana u Starom Žedniku

tvorne naravi, čiji je prihod namijenjen Humanitarno terapijskoj zajednici za pomoć ovisnicima »Hosana«. »Kako je ovo humanitarni i dobrotvorni festival za pomoć oporavku ovisnika o drogi, alkoholu i kocki, naša je poruka da smo uz njih. S druge strane pružamo mladima pri-

liku da svoju vjeru izrađuju i da se u njoj učvršćuju, što je i slogan ovogodišnjeg festivala. Na ovaj način mogu umnažati svoje talente i izgrađivati svoju vjeru i hrabro kročiti svojim putem, te znati da su prihvaćeni i cijenjeni i da netko cijeni njihove talente«, kaže vlč. Stantić.

U okviru dvodnevnog progra-

ma u Subotici stotinjak sudionika festivala posjetilo je u subotu Zajednicu »Hosana« u Starom Žedniku pokraj Subotice. Mladi su tamo imali duhovni program, radionice i druženje sa štitenicima zajednice, a u nedjelju prije podne i zajedničko euharistijsko slavlje.

D. B. P.

U okviru festivalske večeri nastupili su i učenici hrvatskih odjela koji su izveli pjesmu »Budi svoj«

Jelena Barić, Split

Emaus, Sarajevo

KATOLIČKI BISKUPI POZVALI VJERNIKE DA SE IZJASNE O SVOJOJ KATOLIČKOJ VJERI

Katolici neka ne zataje svoju vjeru

Prema statističkim podacima iz 2002. u SRJ je bilo 410 tisuća katolika, a od toga 305 tisuća u Subotičkoj biskupiji, koja je najveća biskupija sa skoro tri četvrtine svih katolika u Srbiji. Katolici u Srbiji većinom pripadaju nacionalnim manjinama

U povodu predstojećeg popisa stanovništva u Srbiji od 1. do 15. listopada, katolički biskupi u Srbiji pozvali su katoličke vjernike da se odazovu pozivu na popis i izjasne o svojoj katoličkoj vjeri.

»Kao vaši biskupi, ukazujemo vam na činjenicu da se među pitanjima, koja se postavljaju sukladno pripremljenom upitniku, nalaze i pitanja u svezi s vjerskom i nacionalnom pripadnošću. Izjašnjavanje vjernika o vlastitoj vjeri netko može gledati samo kao statistički podatak, ali dobro znamo kako je ono istodobno i važan izraz svjedočenja vlastite vjere. Onaj tko je kršten u Katoličkoj crkvi i njoj pripada ima pravo i neka se izjasni katolikom«, stoji među ostalim u poruci koju su vjernicima uputili biskupi sa zasjedanja Biskupske konferencije održane u Subotici. U poruci se navodi kako će dobiveni podaci s popisa biti temelj za donošenje raznih političkih, gospodarskih, zdravstvenih, odgojnih, socijalnih i kulturalnih odluka o razvoju važnim za vremensko razdoblje pred nama, odražavajući se ne samo na život ovoga naraštaja, nego i na život djece i mladih.

Prema statističkim podacima iz 2002. u SRJ je bilo 410 tisuća katolika, a od toga 305 tisuća u Subotičkoj biskupiji, koja je najveća biskupija sa skoro tri četvrtine svih katolika u Srbiji. Katolici u Srbiji većinom pripadaju nacionalnim manjinama, a prema riječima zrenjaninskog biskupa *mons. dr. Ladislava Nemeta* taj je broj sigurno opao jer je zbog različitih uzroka, ponajviše ekonomske prirode, puno katolika napustilo Srbiju u posljednje vrijeme.

S konferencije za novinare u Subotici

Srijemski biskup *mons. Đuro Gašparović* ističe kako su se biskupi odlučili na ovaj javni poziv vjernicima o izjašnjavanju i zato, jer postoje velike razlike između broja katolika u službenom popisu i crkvenom. »Svake godine naše župe donose izvje-

šće o broju katolika ili broju nacionalnih manjina onih koji se nalaze u toj biskupiji, to je svaka župa obvezatna. U Srijemskoj biskupiji, primjerice, velika je razlika između broja katolika na državnom popisu od onoga na našem crkvenom popisu, zbog toga što su se katolici ili bojali izjasniti ili je to propušteno sa strane popisivača. Mi znamo dobro najprije da ne smijemo zatajiti svoju vjeru i da je moramo ispovijedati, a s druge strane to je važno i na društvenoj, poli-

rekao je *mons. Gašparović*.

Osim o popisu stanovništva, na Biskupskoj konferenciji bilo je riječi o Caritasu, odnosno o strukturalnim promjenama koje će stupiti na snagu od siječnja sljedeće godine, o nedostatku registracije Katoličke crkve čime se, kako se ocjenjuje, uskraćuju prava zagarantirana Zakonom o crkvama i vjerskim zajednicama, te o pitanju restitucije. »Ova će Vlada, ne obazirući se ni na privatne ni na pravne osobe koje se bune zbog novog zakona o restituciji, vjerojatno donijeti neke propise koji se ne slažu ni s duhom europske integracije niti s riječima i zakonima te iste EU, kamo Srbija nekako želi doći. Guraju nas sa svih strana, a mi se branimo nekako jako, tako da uspijevamo praviti zakone koji nikome i ništa ne pomažu. Osobno imam osjećaj da Srbijom vladaju pripadnici nekog bivšeg režima komunista, onih crvenih diktatora iz 50-ih koji su oduzeli privatno vlasništvo, ne samo od crkava nego i od bogatijih ljudi koji su bili proglašeni neprijateljima naroda«, ocijenio je *mons. Nemet*.

S. Mamužić

tičkoj razini. Konkretno, kada trebamo graditi novu crkvu, s državne strane postavlja se pitanje broja katolika, odnosno podataka iz državnog popisa. Zato neka se dragi vjernici izjasne da su katolici i neka se ne boje i ne zataje svoju vjeru«,

POKRAJINSKI OMBUDSMAN O POPISU STANOVNIŠTVA

Slobodno iskazati nacionalnu pripadnost

Pokrajinski ombudsman poziva pripadnice i pripadnike nacionalnih zajednica u Vojvodini da na predstojećem popisu stanovništva slobodno iskažu svoju nacionalnu pripadnost, kaže se u priopćenju te institucije.

»Popis stanovništva, koji će se u Srbiji održati od 1. do 15. listopada, predstavlja najvažniji izvor podataka o stanovništvu Srbije i osnovu za kreiranje budućih politika. Osim sa stajališta statistike, razvojnih politi-

ka i europskih integracija, popis stanovništva značajan je i zbog mogućnosti ostvarivanja prava i sloboda pripadnika manjinskih nacionalnih zajednica.

Pokrajinski ombudsman pozdravlja napore koje predstavnici manjina i manjinske organizacije i udruge čine kako bi potaknule i ohrabrine što veći broj pripadnika i pripadnika manjina da na popisu deklariraju svoju nacionalnu pripadnost. Budući da o broju pripadnika određene manjine ovisi i

opseg ostvarivanja Ustavom i zakonima zajamčenih prava i ne potcjenjujući važnost brojki, institucija Pokrajinskog ombudsmena smatra potrebnim izričito naglasiti da iskazivanje nacionalne pripadnosti mora biti u potpunosti slobodno i lišeno svakog pritiska. Po mišljenju Pokrajinskog ombudsmena, izjednačavanje nacionalne i vjerske pripadnosti, primjetno u kampanjama pojedinih manjinskih institucija, predstavlja pritisak na pojedin-

ce čiji je identitet lišen vjerskih sadržaja.

Pokrajinski ombudsman također smatra kako je potrebno naglasiti da se na popisu ne dokazuje, nego samo iskazuje nacionalna pripadnost i da odgovori građana dani tijekom popisa predstavljaju službenu tajnu, da su popisivači obvezni na čuvanje tajne, te da je svako ponašanje popisivača, kojim bi se od građana zahtijevalo da se izjasne protivno svojoj volji, podložno sankcijama.

»BERBANSKI DANI« NA PALIĆU PROTEKLI U ZNAKU BROJNIH MANJKAVOSTI

Tri propusta za svakog gosta

Bojkot subotičkih vinara, tek desetak izlagača povrća, voća i grožđa, izostanak sadržaja s temama berbe i vina, te i pored obećanja – nedolazak predstavnika Ministarstva poljoprivrede i trgovine na stručni skup, jednu od najrazvikanijih turističkih manifestacija grada pretvorili u palanački vašar

Organizatorima XXII. Berbanskih dana, koji su prošlog vikenda održani na Paliću sve je išlo na ruku – osim organizacije. Tri krupna blama, dva izravna i jedan usputan, bacili su u sjenu i dobar rod povrća, voća i grožđa i spremnost posjetitelja da lijepo vrijeme provedu na jednoj od najrazvikanijih manifestacija kojima se Grad hvali u svojim prilično skromnim, često jednojezičnim (!), turističkim publikacijama.

IZOSTANAK SUBOTIČKIH VINARA

Prva bruka tiče se izostanka subotičkih vinara s Berbanskih dana tako da su posjetitelji, namjesto »vina s pijeska«, mogli kušati ona iz Makedonije ili s Fruške gore. Jedan od redovitih sudionika sličnih manifestacija u posljednje vrijeme, vlasnik vinarije »DiBonis« *László Bóni* kaže da je osnovni razlog bojkota subotičkih vinara taj što organizatori, tj. »Park Palić«, nisu pristali na njihov prijedlog da svoje proizvode izlažu u okviru jednog od krila Velike terase. Namjesto toga ponudili su im prostor ispred, na suncu i pod šatorskim krilima kakva uglavnom možemo vidjeti na tzv. Sajmu knjiga u središtu Subotice. Bez želje da gubi vrijeme u traženju eufemizama *Bóni* kaže da je to odraz vrhunskog diletantizma organizatora:

»Time što su na Velikoj terasi ostavili prostor za tri jabuke i dvije mrkve nama su omogućili da za kratko vrijeme posjetiteljima ponudimo kuhano namjesto vina koja smo brižljivo pripremali. Mislim da bi organizatori nakon ovoga trebali razmisliti o tome da im nije mjesto tamo, jer su u potpunosti uspjeli srozati i vinski i turizam općenito, kako u

gradu tako i na Paliću.«

Bóni dodaje kako je Berbanske dane obilježilo i niz drugih neložnosti. Kao primjer navodi da je vinarima bila zabranjena prodaja vina dok su ostali slobodno prodavali svoj med, ljekovite trave i slične proizvode, a pivo se točilo, kako u humanitarne tako i u svrhe običnog gašenja žeđi.

NEDOLAZAK PREDSTAVNIKA MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE

Drugi krupan propust Berbanskih dana tiče se malog broja izlagača povrća, voća i grožđa. Tek desetak njih, u okviru zadruga

vu predstavljene i kao gastronomska tradicija vinogradara!), preko prodaje majica (nijedna sa znakom »Berbanskih dana«), knjiga, boca, pepeljara itd.

Treći feler savršeno se uklapa u prethodna dva. Udruga zemljoradnika sjeverne Vojvodine organizirala je u nedjelju predavanje za poljoprivrednike, napose voćare. Pozvani profesori Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu, predstavnici Fonda za razvoj Vojvodine, Poljoprivredne stručne službe iz Subotice, zastupnik Saveza vojvođanskih Mađara u Skupštini Srbije, te predstavnik Ministarstva za ruralni razvoj

va i na ovaj način razmijene iskustva, ali je zaista neshvatljivo ovakvo ponašanje ministarstva iz Beograda«, rekao je *Puha*.

Zamjerke organizatorima, istina one suptilnijih tonova, mogle su se prepoznati i u riječima gradonačelnika Subotice *Saše Vučinića*. On je, primajući na otvorenju manifestacije »raport« o stanju subotičkih vinograda od ovogodišnjeg »pudara godine« *Zoltána Huszáka*, istaknuo da su njive, voćnjaci i vinogradi »temelji Subotice«, ali i da taj potencijal nije dovoljno iskorišten.

»Obećavam da ćemo sljedeće godine taj potencijal iskoristiti,

ili individualno, u potpunoj je suprotnosti raskoši koja je ovog ljeta podarila voćnjake i vinograde. Usporedbe radi, slobodno se može reći da je ponuda ovih plodova prirode na Berbanskim danima bila skromnija od bilo koje skromno opskrbljene tržnice. Prodaja vina ili »masta« (šire) u rinfuzi, specijalizirane »šatre«, »preše« na kojima se mulja grožđe i drugi prigodni proizvodi i sprave za »Berbanske dane« pojmovi su ili iz daleke prošlosti ili iz daleke budućnosti, ali svakako ne oni koji su primjereni današnjem poimanju turističke ponude. Kao nadomjestak ovim propustima poslužio je vašarski ugođaj, od gustog dima kobasica i pljeskavica (koje su u pozi-

Mađarske *István Siebert* uredno su se odazvali. Jedini tko je nedostajao jest predstavnik Ministarstva poljoprivrede i trgovine Srbije. Kako je rekao predsjednik Udruge zemljoradnika sjeverne Vojvodine *Gábor Puha* samo dan ranije iz Ministarstva su ih uvjeravali da će poslati nekoga na skup. Pa opet, ponovilo se da je problematika vojvođanskih poljoprivrednika bliža Budimpešti nego li Beogradu.

»Ovakav odnos Ministarstva poljoprivrede i trgovine na najbolji način pokazuje stanje u cjelokupnom društvu. Problema ima na tisuće, ali se ovakvim odnosom oni ne mogu rješavati. Šteta, bila nam je namjera da predstavnici srodnih ministarsta-

a sugestija ljudima koji se bave Palićem i ovom manifestacijom jest da daju mnogo više marketinga, jer se imamo čime ponositi. Subotica je grad vrijednih ljudi i to zaslužuje«, rekao je *Vučinić*.

Na koncu, recimo i to da je, bez obzira što organizatori nisu izašli sa službenim podacima, »Berbanske dane« u subotu, a donekle i nedjelju posjetilo više tisuća gostiju. Recimo i to da je bila organizirana humanitarna akcija subotičkog »Rotary cluba«, ali ni oni (do zaključenja broja) nisu izašli s podacima koliko je novca u te svrhe prikupljeno.

Z. R.

GRADSKOM ŠETNjom U SUBOTICI OBILJEŽEN DAN EUROPSKE BAŠTINE

Dio priče o subotičkoj arhitekturi

Oko 150 sugrađana pošlo je u nedjelju navečer, 18. rujna, s arhitekticom Viktorijom Aladžić u gradsku šetnju kartom secesije kako bi saznali nešto više o najznačajnijim gradskim građevinama

»Secesija je u Suboticu donijela utjecaj mnogih gradova iz Europe i ako bismo govorili i o drugim arhitektonskim ostvarenjima, ne samo o secesiji, onda biste vidjeli kako je Subotica na neki način Europa u malom. To trebamo znati i ponositi se time«, rekla je arhitektica *Viktorija Aladžić* provodeći grupu od oko 150 sugrađana, koji su u nedjelju navečer krenuli u gradsku šetnju obilazeći

poput Sinagoge, Gradske kuće, Reichlove najamne palače i kompleksa objekata na Paliću, u Subotici i okolici nalazi se više od stotinu građevina u stilu secesije a svaka od njih ima zanimljivu priču o svojim vlasnicima i projektantima, i pokazuje koliko je subotičkom građanstvu s kraja XIX. i početkom XX. stoljeća bilo doista stalo da bude dio razvijene Europe. Tako je, primjerice, najamnu palaču trgovca *Józsefa*

palače najprije u XIII. i XIV. stoljeću gradili bogati firentinski trgovci. Danas naizgled neugledna kuća *Sándora Molcera* u Prvomajskoj ulici krije bogatu fasadu s ukrasnim detaljima od zsolnai keramike. Molcerovi su bili obitelj građevinskih poduzimača i zidara, a kuću je izgradio i projektirao osobno *Sándor Molcer* 1910. godine, ali gradskim urbanističkim planom ona je danas predviđena za rušenje.

zadužio Europu i svijet svojim arhitektonskim ostvarenjima, i koji je rodonačelnik mađarskog nacionalnog stila. Studirao je u Budimpešti i Berlinu, radio na restauraciji francuskih dvoraca, a potom neko vrijeme proveo u Engleskoj. To svoje znanje Lehner je primijenio na palači *Simeona Leovića* u Parku Ferenc Reichla. Palača, izgrađena 1893., ima fasadu od opeke, kapiju i prozore uokviruju kameni blokovi koji podsjećaju na arhitekturu zankova, a ukras iznad prozora je lili-ljan, također nacionalni simbol Francuske.

UTJECAJI IZ EUROPE

Nakon što su prošle godine u Subotici srušene dvije najstarije secesijske kuće u Ulici Vase Stajića, danas taj epitet nosi zgrada na uglu Ulice Age Mamužića, izgrađena 1899. godine, iste godine kada je i u Budimpešti izgrađena prva secesijska zgrada i samo šest godina poslije prve takve zgrade u Europi, tj. Bruxellesu. A kako su novi utjecaji iz Europe brzo stizali u tadašnju Suboticu govori i podatak da je projektant Titus Mačković za ovu palaču predvidio izgradnju međukatne konstrukcije od betona, u to vrijeme novog materijala čija je primjena na objektima počela 1896. godine. Nekadašnja Gradska najamna palača (slastičarna Ravel) pravi je primjer bečke secesije. Reljef na zgradi ima pozadinu od zlatnih pločica što je izravna veza s čuvenim bečkim slikarom *Gustavom Klimtom*, a ispod balkona su medaljoni poput onih kakve su pravili čuveni graditelji *Koloman Moser* i *Otto Wagner* na fasadama palača u Beču. Subotica ima i *Edena Lehnera*, osebnog umjetnika koji je

U Funkciji BUDUĆNOSTI

Sredinom srpnja ove godine također su bile organizirane dvije gradske šetnje. Viktorija Aladžić kaže kako je ugodno iznenađena jer su sugrađani vrlo zainteresirani i svake ih je večeri bilo preko stotinu.

»Bilo je čakulanja usput, imala sam dojam da se raduju što mogu čuti priču o pojedinačnim kućama. Neki od njih su mi rekli da su čuli puno zanimljivih stvari o kojima prije nisu imali pojma«, kaže Viktorija Aladžić. Ona kaže kako je budućnost ovog projekta da se priča o subotičkoj arhitekturi nastavi, jer nije samo ovih 17 objekata značajno u Subotici, i nije samo secesija.

»Ljudi uglavnom misle kako je sve što je izgrađeno u Subotici secesija, što nije točno. Mi imamo neogotiku, neobarok, neorenesansu, klasicizam, čisti barok, dakle, bilo bi dobro da se građani upoznaju s tim drugim

17 objekata u namjeri da se upoznaju s ovim najznačajnijim subotičkim građevinama u stilu secesije.

Osim nekoliko objekata koji se danas svrstavaju u svjetsku graditeljsku baštinu,

Roznovskog (Strossmayerova 3) izgrađenu 1910. godine projektirao *Titus Mačković* u stilu bečke i darmštatske secesije, ali se ona po svojoj funkciji i rasporedu prostora vezuje za talijansku renesansu, jer su takve

aspektima subotičke arhitekture. Ovakve šetnje su svakako dio priče koja je počela ove godine krajem svibnja kada smo imali seminar Zaštita kulturnog naslijeđa u okvirima urbnističkog razvoja i kada je u suradnji sa stručnjacima, koji su bili gosti na tom seminaru, donijeta Subotička deklaracija u kojoj se upravo preporučuje, kao jedan od oblika aktivnosti koje treba raditi, edukacija građana i djece. Dakle, da se prvo upozna svoj grad, kako bi se onda moglo na pravi način vrednovati ono

što imamo«, rekla je Aladžić. U spomenutoj Subotičkoj deklaraciji jedan od prijedloga je i da se učenje o gradskoj arhitekturi uvede i u školski program. »Da, to je nešto što je sasvim normalno na zapadu i ne može se zamisliti da toga nema. Kod nas je priča o lokalnoj arhitekturi i povijesti nešto što je još u povoju i nadam se da će to jednoga dana ući u nastavni program«, kazala je Viktorija Aladžić.

Inače, ova šetnja gradom, koja je dio projekta »Nasmiješi se Subotici« i predstavlja multi-

medijalni performans, čiji je mentor i koordinator doc. dr. Viktorija Aladžić i Udruga građana »AŠC«, priređena je povodom obilježavanja Dana europske baštine koji se slavi širom Europe. Predsjednik Udruge »AŠC« Vlatko Jovičević ističe kako ovaj projekt gleda aspekt prošlosti, jer govori o graditeljstvu koje su nam ostavile prethodne generacije, ali govori i o aspektu sadašnjosti budući da se civilni sektor udružuje oko problematike koja zaokuplja trenutačno Suboticu, a to su

prije svega graditeljski problemi u užem centru grada, problem Narodnog kazališta, Zelene fontane, platoa »Zoran Đinđić«.

»Želimo se baviti i budućnošću, tj. donošenjem buduće strategije u dijalogu s lokalnom samoupravom i institucijama koje su označene za rješavanje tih problema, želimo uključiti širi krug građanstva, želimo 'stati na loptu' i zajednički donijeti jednu pametnu odluku što dalje činiti«, objašnjava Jovičević.

S. Mamužić

PREDSTAVLJEN PROGRAM UPOZNAVANJA DJECE SA STARIM ZANATIMA

Poticaaj kreativnosti u prirodnom okruženju

Program edukacije djece predškolskog uzrasta o radu s glinom, slamom, drvetom, kukuruzovinom, trskom i drugim prirodnim materijalima, u ambijentu salaša na Makovoj sedmici, napravila je Udruga za umjetničku ekspresiju mladih »Kulturni razlićak« i predstavila odgojiteljima Predškolske ustanove »Naša radost«

Osnovna misija Udruge za umjetničku ekspresiju mladih »Kulturni razlićak« je edukacija djece i odraslih u izradi narodnih rukotvorina, korištenje prirodnih materijala, njegovanje tradicije i razvijanje ekološke svijesti o očuvanju prirode - istaknuo je Ferenc Torma, primijenjeni umjetnik i predsjednik Udruge, predstavljajući program radionica za djecu na Etno-salašu na Makovoj sedmici odgojiteljima Predškolske ustanove »Naša radost« u petak, 16. rujna. Programom je predloženo da se za djecu u dobi od 4 do 7 godina organiziraju jednodnevni izleti na ovaj salaš, gdje bi najmlađi imali priliku upoznati stare zanate i tradicionalnu obradu prirodnih materijala u radionicama koje bi vodile stručne osobe s dugogodišnjim iskustvom u radu s djecom i u njegovanju starih zanata, a zatim se zabaviti tradicionalnim dječjim igrama, i provesti kreativan, sadržajan i koristan dan u prirodi. »Ovim projektom želimo djecu

dovesti u prirodnu sredinu i produbiti interes za ekologiju i očuvanje prirodnih resursa, a to sve činimo da djeci, a i odraslima, pokažemo kako se u svakodnevnom životu suviše udaljavamo od prirode, te da je ona, ipak, najdragocjenija«, istaknuo je Torma predstavljajući ciljeve i misiju Udruge »Kulturni razlićak« i načine rada s djecom i mladima. U području edukacije o narodnim rukotvorinama realiziraju se tematski različite radionice, u skladu s interesima, kao što su

rad s drvetom, glinom, vunom, trskom, tkaninom, pletenje košara, izrada lutaka od kukuruzovine, pletenje na razboju i ručno, rad s perlicama i slično. »Djeca su itekako zainteresirana za stare zanate, i interesatno im je u radionicama«, iznio je Ferenc Torma dojam iz svog dugogodišnjeg iskustva u radu s djecom i mladima u upoznavanju prirodnih materijala kroz igru i primjenu ovih materijala u izradi različitih predmeta. »Djeca je neophodno ljepotu prirodnih materijala predstavi-

ti prvo kroz igru, a kada ih 'osjete' i sami će ih tražiti i nalaziti što sve mogu stvarati.« Predloženo je da se radionice odvijaju na Etno-salašu gdje je sve u prirodnim materijalima, okruženo zelenilom i vodom, jer u udruzi smatraju da je upravo ambijent od izuzetne važnosti za stvaralaštvo i ljepotu kompletnog doživljaja. »Ambijent je najvažniji, jer dijete drukčije radi u prirodi kada mu je priroda blizu i kada mu priroda pruža zadovoljstvo i jedva čeka da sve dotakne«, poruka je Ferenc Torme u ime Udruge »Kulturni razlićak«, uz vjeru da će se čovjek u budućnosti sve više vraćati svom najprirodnijem okruženju. »Danas i djeca i mladi provode mnogo vremena ispred suvremenih tehničkih uređaja, ali, opet, na neki način, doći će vremenom sve na svoje i nećemo se udaljavati od prirode kao što to sada radimo, nego ćemo se vraćati prirodi, tražeći je, makar i kroz malu oazu kao što je ova.«

K. Korponaić

SUBOTIČKI TAMBURAŠKI ORKESTAR

Između planova i realizacije

Mi, na žalost, ne možemo raditi drugačije nego da se oslanjamo na dotacije grada ili pokrajine, jednostavno zato jer naši koncerti nisu primjereni za izvođenje u masovnim prostorima, a nemamo zatvorenu dvoranu većeg kapaciteta da bismo kroz prodaju ulaznica mogli pokriti troškove, kaže voditelj orkestra Stipan Jaramazović

Od utemeljenja motiviran idejom istraživanja glazbenih mogućnosti tambure, Subotički tamburaški orkestar (STO) uvijek umije iznenaditi i obradovati svoju publiku, kako je to i nedavno učinio izvedbom dijelova iz opere Dužijanca skladatelja Josipa Andrića. Međutim, u brojnim događajima priređenim u okviru obilježavanja 100. obljetnice Dužijance, nekako je u sjeni i pomalo nezapaženo ostao ovaj glazbeni program u kojemu je sudjelovalo oko 80

zahtjevan posao, naime, spomenute dijelove opere koji su izvorno pisani za simfonijski orkestar on je prilagodio za izvedbu tamburaškog orkestra.

ZA REPRIZU NIJE BILO NOVCA

»To je posao za izuzetne znalce, jer treba jako dobro poznavati i simfonijski i tamburaški orkestar da bi se to valjano uradilo, a da pri tomu umjetnička srž ostane neokrnjena, da se ne desi neka vulgarizacija osnovne glaz-

kvalitetnija i bolja od one koja se čula u simfonijskom orkestru, jer nekako tekst, melodija i osnovne melodijske linije bliže su instrumentu kao što je tambura. Tim prije kad je napravljeno na jedan takav seriozni način kao što je to bilo ovoga puta«, smatra Stipan Jaramazović, voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra.

Premda je uloženo puno rada i truda, zainteresirana publika će jedino imati mogućnost pogledati snimku koncerta u programima televizijskih kuća

nije dobio niti dinara iz gradskog proračuna, pa je teško praviti planove za nove sezonu.

»Problematično je zato što mi nikad ne znamo kad će biti raspisani natječaji, kako pokrajinski tako i gradski, pa samim tim teško možemo tempirati vrijeme izvođenja nekih naših programa. S druge strane, i odluke po raspisanim natjecajima kasne po pola godine, pa i više, pa se desi da prođu rokovi u kojima je moguće izvesti projekt i onda opet dolazimo u situaciju da ne znamo što i kako planirati. Dobro bi bilo, ako bi se barem do kraja godine s usvajanjem proračuna donijele odluke o tomu što je od tih programa prihvaćeno, i naravno onda da ne kasni isplata sredstava za njihovu realizaciju. Uvažavam da je grad u teškoj situaciji, ali moram kazati da STO ove godine nije od grada dobio još niti jedan dinar, i teško je preživjeti, evo, već deveti mjesec. Mi, na žalost, ne možemo raditi drugačije nego da se oslanjamo na dotacije grada ili pokrajine, jednostavno zato jer naši koncerti nisu primjereni za izvođenje u masovnim prostorima, a nemamo zatvorenu dvoranu većeg kapaciteta da bismo kroz prodaju ulaznica mogli pokriti troškove. Možda će netko kazati kako to i nije problem jer, evo, filharmonija je nastupala na otvorenom, ali svako nastupanje u prostoru koje zahtijeva ozvučavanje izuzetno je problematično budući da to jednostavno nije glazba podložna ozvučavanju. Mi se možda tvrdokorno držimo toga i ne želi-

izvođača – Subotički tamburaški orkestar, solisti sopranistica Alenka Ponjavić i tenor Saša Štulić, te združeni zbor iz nekoliko subotičkih župa.

U jednosatnom programu, kojim je dirigirao Zoran Mulić, izvedeni su Risarska uvertira, arije Blaška i Ruže, glavnog muškog i ženskog lika, te Finale iz Opere. Prof. Mulić je za ovu priliku uradio još jedan vrlo

be date u simfonijskoj partituri. Mulić je profesor kompozicije na Muzičkoj akademiji u Novom Sadu, ali i dugogodišnji dirigent tamburaških orkestara, stoga je dobra sprega znanja o obje vrste orkestara. Nekoliko mjeseci je radio na prilagođavanju glazbe za tamburaški orkestar, i evo, neka to bude moja skromna ocjena, mislim da je zvuk i glazba koja se čula te večeri bila čak možda

koje ga budu emitirale, jer je, zbog nedostatka novca, propao pokušaj da se napravi njegova repriza 5. rujna. Jaramazović kaže kako je bilo nemoguće skupiti oko 150 tisuća dinara, koliko najmanje košta izvedba takvog programa, pa se od toga moralo odustati. A kada je riječ o nedostatku novca, Subotički tamburaški orkestar, kako tvrdi Jaramazović, ove godine još

mo se suviše komercijalizirati, jer i pretjerana komercijalizacija neminovno dovodi do gubitka određenih atributa do kojih je nama izuzetno stalo», objašnjava Jaramazović.

POZIVI IZ HRVATSKE I AUSTRALIJE

Ipak, kad je o planovima riječ, osim dvaju koncerata pred subotičkom publikom i nastupa na gradskim manifestacijama, STO je dobio ponude za nastupe u Hrvatskoj, kao i poziv za gostovanje u Australiji, koji je uslijedio nakon nastupa jednog australskog ansambla u Subotici. »Oni su bili odušev-

ljeni time kako smo ih primili i kako je protekao njihov nastup, i odmah su nam rekli da bi nas vrlo rado vidjeli u Australiji. Mi bismo trebali snositi putne troškove, a oni bi nam osigurali boravak. Mislim da takav projekt puno košta i treba ga planirati oko dvije godine i onda pokušati realizirati ga«, kaže Jaramazović.

STO planira novine i u svom repertoaru. Osim transkripcija iz klasične literature, kompozicija za tamburu, narodnih pjesama i igra, te evergreen muzike kojom je repertoar obogaćen prošle godine, za sljedeću se planira koncert klapske muzike s orkestrom.

Plan je također više uposliti dječji orkestar, jer je on dostigao fazu kada može ostvariti više programa, a ovih su dana aktualni i upisi u grupu za obuku, koja traje dvije do tri godine, ovisno o uspješnosti polaznika. Zainteresirani se mogu upisati svakog utorka i četvrtka od 18 do 20 sati u Novoj općini. »U principu volimo početi raditi s djecom od deset godina, premda ne pravimo problem ni ako su djeca mlađa, ali tada je napredak malčice sporiji. Osim individualnog rada u mogućnosti smo ponuditi im instrumente, za mlađu djecu imamo smanjene instrumente u čiju nabavu smo investirali ranijih godina.

Naravno, mi se preporučamo onima kojima nije najvažnije da dobiju papir od škole da su je pohađali, nego da nauče svirati. Svi naši članovi koji su ostali dovoljno dugo to su i naučili što, uostalom, pokazuju i brojni tamburaški sastavi po gradu koji su redom ponikli iz STO, poput ansambala Hajo, Ravnica, Biseri, itd. Svi oni vuku korijenje iz STO i kad priređujemo velike projekte, kao što je bila Dužijanica, rado se odazivaju našem pozivu da bismo proširili veliki orkestar, a to je naravno i za njih izazov«, kaže Jaramazović.

S. Mamužić

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

NALAZIŠTE »KAPONJA«: VELIKI USPJEH SUBOTIČKIH ARHEOLOGA OSKVRNUT VANDALIZMOM

Neki nemaju poštovanja ni prema precima

Nakon dugogodišnjih pretpostavki da se na uzvišenju kraj rječice Krivaje u srednjem vijeku nalazila crkvice, njezini temelji nađeni su pred zimu 2010. godine, a u arheološkim traganjima, s kojima se upravo nastavlja, očekuju se detaljniji odgovori o nastanku i sudbini vjerskog objekta iz davnih vremena * U ponedjeljak, kada se tim istraživača vratio na temelje crkvice, umjesto spokojnog nastavka radova zateklo ih je suočavanje s grubim posljedicama narušavanja arheološkog nalazišta i štete na grobovima iz daleke prošlosti, u međuvremenu nanesenim od strane nepoznatih počinitelja ovog vandalizma

nije spriječilo nepoznate rušitelje u nedjelju: grobovi su dirani, preturani, oštećeni, skeleti su pomicali, gazilo se, uzimalo i bacalo po toj maloj površini u njivama koja s autentičnim sačuvanim temeljima crkve, grobovima, predmetima, i položaju davno srušenih dijelova građevine predstavlja povijesno blago. Ali nema respekta ni prema kakvim vrijednostima, i ovo nalazište na pustoj lokaciji, u njivama, udaljeno od mjesta stanovanja, za koje se vjerovalo kako je dovoljno vrijedno i zaštićeno da se nikome ne nađe na meti, ipak je postalo žrtvom objesti i nečovječne potrebe za

uništavanjem. Pri tome bez ikakvog poštovanja prema trudu stručnjaka da sačuvaju svedočanstva o dalekim vremenima, i bez poštovanja prema precima. »Nalazište je na pustom mjestu, nismo očekivali da bi moglo biti ovako oštećeno, bez ikakvog poštovanja prema precima i njihovim grobovima«, izjavila je Ágnes Szekeres, razočarana, vrlo potresena scenom koju je tim zatekao na nalazištu »Kaponja« u ponedjeljak, i slikom grubo narušavanih grobova. »Ali ne odustajemo, dio poslova ćemo morati ponoviti, i nastavljamo s istraživanjem.«

Subotički arheolozi planirali su u ponedjeljak, 12. rujna, nastaviti iskopavanja na arheološkom nalazištu »Kaponja«, gdje su u jesen 2010. godine otkrili temelje srednjovjekovne crkve, čija je precizna lokacija desetljećima predstavljala enigmu za istraživače. Osim temelja crkve otkriveno je i 11 grobova, tek dio, kako se pretpostavlja, po brojnosti i teritoriju opsežnijeg počivališta.

Iskapanja na nalazištu srednjovjekovnog objekta vodi tim Gradskog muzeja Subotica u suradnji s Međupćinskim zavodom za zaštitu spomenika kulture u kojem su arheolozi Peter Ric, Ágnes Szekeres i Zvonimir Nedeljković, a projekt se realizira uz financijsku

potporu Grada i Ministarstva kulture Republike Srbije. Ali, umjesto da se s radovima nastavi po planu, tim je u ponedjeljak na terenu zatekao narušeno i oštećeno nalazište od strane nepoznatih počinitelja. Dio brižljivo očišćenih i u svrhu izučavanja prošlosti dokumentiranih dijelova nalazišta pomaknut je i rasturen, a time je uništen i dio prošlogodišnjeg uloženog rada na nalazištu.

ARHEOLOZI NE ODUSTAJU

Iako je pred zimu 2010. godine, kada su zbog kiša i hladnoće prekinuti radovi, ova arheološka lokacija privremeno konzervirana i zaštićena slojevima zemlje i nepromočivog materijala, to

STRPLJENJEM DO TEMELJA

Među arheolozima je desetljećima spominjana mogućnost postojanja tragova crkve na Kaponji. Pitanje je bilo jesu li ikakvi ostaci objekta kroz stoljeća sačuvani, i nepoznanica je bila precizna lokacija gdje 'poći' u dubinu i skidanjem slojeva zemlje tragati. Naime, ne postoje pisani izvori o crkvi na Kaponji, objašnjava Ágnes Szekeres, osim što je nekadašnje postojanje crkve, tj. njenih ruševina, zabilježeno još u zapisu polovicom osamnaestog stoljeća, prilikom utvrđivanja vlasništva nad zemljom u Kaponji od strane tadašnje nadležne komisije, ali se točno mjesto na kojem je nekada postojao vjerski objekt ni tamo ne navodi. Kao u slaganju puzzle - nekoliko sitnih dijelova slike iz prošlosti ugledalo je svjetlo dana u 2010. i dalo signal da je stiglo vrijeme da se temelji otkriju i o ovom dijelu povijesti više sazna.

»Pretpostavljalo se da se crkva nalazila na toj lokaciji, pa smo svake godine izlazili na oranice kako bismo uočili tragove i znakove koji bi nam određenije ukazali na mjesto. Prošle godine nakon oranja uočili smo puno

cigala, vapna, materijala - što je ukazivalo na mogućnost da ispod oranica ima ostataka građevine. Odobrena su sredstva za preliminarno istraživanje, počeli smo kopati, prvo sondu, a onda su se na sredini sonde pojavili temelji crkve. Proširili smo površinu iskapanja i našli temelje crkvice veličine 15 puta 8 metara, i 11 grobova uz crkvu. Na našu sreću, osnova crkve kroz stoljeća nije poremećena, još je bila tamo, ali zbog kiša i

hladnoće prošle se godine dalje nije moglo raditi. Zaštitili smo nalazište i za ovu godinu ostavili da istražimo detalje, kako je izgledala crkva, koliko je puta obnovljena, je li proširivana...«, kaže Ágnes Szekeres.

U 11 otkrivenih grobova nađeno je pet srebrnih novčića iz stoljetnog razdoblja s kraja 11. do kraja 12. stoljeća, što prema arheolozima ukazuje na period u kojem je korištena crkva, ali će daljnja traga-

nja i ispitivanja pokazati je li objekt, ipak, podignut ranije. Arheološki fragmenti i do sada pronađeni značajni su za upotpunjavanje slike o davnoj povijesti ovog područja.

Arheološko nalazište »Kaponja« smješteno je na uzvisini pokraj obale Krivaje, na području Tavankuta, u blizini današnje brane kojom je formirano akumulacijsko jezero.

K. Korponaić

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

ZAVRŠENE VINKOVAČKE JESENI

Prošlost u sadašnjosti

Organizatori zadovoljno trljaju ruke, jer ove su Jeseni najljepše, najbogatije i najposjećenije s više od 8000 sudionika i gotovo 120.000 posjetitelja

I dok se zastor polako spušta u predvečerje prekrasne rujanske nedjelje, oprašamo se od još jednih Vinkovačkih jeseni, koje su uspjele manifestirati prošlost u njezinim izvornim oblicima, uspješno prikazati sadašnjost i istodobno usmjeriti u budućnost mnoge mlade generacije kroz brojna kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske i drugih dijelova svijeta gdje Hrvati dišu.

A bilo je doista lijepo. Bezbroj lijepih događanja, priredbi, koncerata, turističkih i gospodarskih prezentacija, popratnih manifestacija etnografske, gospodarske i obrtničke naravi, znanstvenih skupova i sajмова, gastronomi-

je, rakije i likera, do ocjenjivanja čuvenog slavonskog kulina i još trista čuda u vremenu od 9. do 19. rujna. Veliki je to prinos spašavanju već pomalo zaboravljenih običaja, sakupljanju i očuvanju neprocjenjivih vrijednosti usmene predaje i bogatstva narodnih običaja svekolikog hrvatskog puka.

PUNO LJEPOTE I MNOŠTVO RAZLIČITOSTI

Teško je bilo što izdvojiti od te silne ljepote ili se fokusirati na neko od 60-ak društava tijekom folklornih večeri s 2000 sudionika, Dječje vinkovačke jeseni s 57 društava i 2500 sudionika,

Davor Dulić i gradonačelnik Mladen Karlić

svečanog otvorenja, manifestacije »Oj široki slavonski sokače« s više od 2000 sudionika i 20.000 posjetitelja, tradicionalnog mimohoda 70 društava i 3500 sudionika, pjesme bečara, podcikivanja snaša i topota konja i jahača, njih 50-ak i 25 svatovskih zaprega, Državne smotre hrvatskog folklora i dese-

tak nezaboravnih koncerata, od Hladnog piva do *Jelene Rozge* i nezaboravnih bunjevačkih glazbenika, Subotičkog tamburaškog orkestra do najvećeg šokačkog kola na svijetu, na Lenijama, stadionu vinkovačke Cibalie.

Organizatori zadovoljno trljaju ruke, jer ove su Jeseni najljepše, najbogatije i najposjećenije s više od 8000 sudionika i gotovo 120.000 posjetitelja, a oni, tek što su stavili točku na jedne, već započinju s pripremama za sljedeće Jeseni, 47. po redu.

Predstavnik svih pobrojanih sudionika pozdravio je na svečanom prijemu u Gradskoj vijećnici gradonačelnik dr. Mladen Karlić i poželio im dobrodošlicu, a odmah im poručio da se u još većem broju okupe dogodne, za deset ili trideset godina, jer ovakve Jeseni dakako imaju razloga trajati. Zahvalio je svima na

Momačko kolo

Subotičani u povorci

23. rujna 2011.

DOPISNICI

odazivu, ali i podsjetio na ponos svakog sudionika da sudjeluje na Vinkovačkim jesenima, a Vinkovci su ponosni da na ovako malom prostoru mogu sažeti toliko ljepote i mnoštvo različitosti kojima odiše naše narodno blago a spremni smo ga pokazati cijelome svijetu. Dodao je još kako su ovo jedne od rijetkih Jeseni bez kapi kiše i u desetak dana niti na jednoj manifestaciji nije bilo kiše. Potom je svim sudionicima podijelio zahvalnice i poklone, ali gotovo svako društvo darovalo je gradonačelnika vlastitim darom, dijelom bogate tradicije kraja iz kojega dolaze. Gradonačelnik Karlić završio je porukom: »Neka vam Vinkovci ostanu na srcu!«

Zamoljen za dojmove glede sudjelovanja bunjevačkih Hrvata na Jesenima, odgovorio je:

»Ja osobno, a vjerujem i svi moji Vinkovčani, ali i posjetitelji općenito, oduševljeni smo bunjevačkom glazbom, tamburom i pjesmom i ljepotom bunjevačkih igara, jer su doista obogatili Vinkovačke jeseni i razgalili sva srca. Zato poručujem i njima, ali i brojnim hrvatskim društvima diljem Vojvodine, da nastave čuvati i njegovati tradiciju, kulturu i baštinu, da ih prenose na mlade generacije i da nam dolaze na Jeseni, ali i brojne kulturne manifestacije diljem Lijepe Naše, jer ovo što radimo prepoznato je i diljem svijeta i u Europi, pred čijim vratima već stojimo, a uvjeren sam da ćemo svakako obogatiti i europsku kulturnu baštinu.«

Svatovske zaprege

STOLJETNI OBIČAJI S AUSTROUGARSKIM ŠTIHOM

I za kraj, riječ, dvije s donedavnim predsjednikom Organizacijskog odbora Dužijance *Davorom Dulićem*, kojega susrećemo po tko zna koji put na Jesenima. Dulić je rekao kako je često u Hrvatskoj i vrlo često na Jesenima, od dosadašnjih 46 barem na dvadesetak, a bunjevački Hrvati uvijek su raz-

galili srca šokačkih Hrvata i inih posjetitelja, pa se već boji da su Jeseni i njegova manifestacija, ne u posesivnom smislu te riječi. Ove godine u grad na Bosutu donijeli su dašak bunjevačke kulture zaodjenut stoljetnim običajima s pomalo austrougarskim štihom, jednu drukčiju tamburu i nošnju koja plijeni poglede i mami uzdahe, bunjevačku pjesmu tako različitu od svagdašnje, ali koju poslije svi tiho pjevjuše i nada

se da su i ovoga puta zadovoljili zahtjeve posjetitelja Vinkovačkih jeseni. Bilo ih je četrdesetak i uprizorili su ponajbolje detalje iz bogate tradicije Dužijance s podsjećanjem da su u Subotici baš ovoga ljeta obilježili stotu obljetnicu ove prekrasne manifestacije. Publici su se predstavili bunjevačkim igrama, a frenetični pljesak zavrijedili su momačkim nadigravanjem.

Slavko Žebić

Veterani HKC Bunjevačko kolo

Nošnje Bunjevačkih Hrvata

»URBANI ŠOKCI« ORGANIZIRALI TROJEZIČNU KULTURNO-UMJETNIČKU VEČER »LIJEP RIJEČ, LEPA REČ, SZÉP SZÓ«

Mladi bez barijera

Bez obzira što mi pripadama hrvatskoj nacionalnoj zajednici i što je naša udruga hrvatska udruga, jednim dijelom se uključujemo i u programe ovog grada, ove sredine u kojoj živimo, kaže Marija Šeremešić

Trojezični program na hrvatskom, srpskom i mađarskom jeziku pod nazivom »Lijepa riječ, lepa reč, szép szó« održan je u četvrtak, 15. rujna, u velikoj dvorani Gradske kuće u Somboru. Nositelji programa bili su mladi srednjoškolski, studenti i osnovnoškolski iz Sombora i okolice, a organizator ove večeri bila je Udruga građana »Urbani Šokci«.

U skladnom programu kojeg su mladi tako zdušno uredili našlo se šarenilo stihova, pjesme, glazbe, sportske aerobike, suvremenog plesa i skečeva, a kad se mladi udruže i slože, pokazalo se, jezične barijere uopće ne postoje.

ANIMIRANJE MLADIH

Ova je večer organizirana u sklopu manifestacije »Somborsko ljeto za mlade« koje traje tijekom cijelog ljeta i, razumljivo, nudi program zanimljiv prvenstveno mladima. I »Urbani Šokci« su željeli dati doprinos ovoj manifestaciji na svoj način.

»S obzirom da radimo na popularizaciji programa za mlade, prije dvije godine razmišljali

smo kako bi se i naša udruga mogla uključiti u program grada Sombora. Procijenili smo kako je za nas najbolja manifestacija 'Somborsko ljeto za mlade' koja se financira iz sredstava grada Sombora po natječajima«, kaže Marija Šeremešić, predsjednica Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora.

Druga je godina kako ova udruga sudjeluje u ovoj manifestaciji, a i sve je više zainteresiranih mladih sudionika.

»Prošle smo godine prvi put sudjelovali na natječaju i dobili smo sredstva za realizaciju, odradili smo program i vidjeli da to dobro ide. Mladi se sve više okupljaju i traže da sudjeluju. Ove godine imamo puno više sudionika i raznovrsniji program, a sve to nam je na neki način dalo krila. Vidjelo se da su mladi željni da ih netko okupi. Sad su se našli oko 'Urbanih Šokaca', a sljedeće, ili nekih drugih godina, možda će se naći oko nekih drugih udruga, ali svi trebaju imati isti cilj – animirati mlade. Bez obzira što mi pripadama hrvatskoj nacionalnoj zajednici i što je naša udruga hrvatska udruga, jednim dijelom

se uključujemo i u programe ovog grada, ove sredine u kojoj živimo, a sam naziv večeri govori o tome kakav je to program bio«, rekla nam je nakon programa Marija Šeremešić.

ŠAROLIK, LIJEPO UGODAN PROGRAM

Stara narodna poslovice kaže kako »Lijepa riječ i željezna vrata otvara«, a što se tiče publike, po izrazima njihovih lica i po pljesku kojim su tijekom večeri nagrađivali sudionike programa, može se reći kako su sva vrata bila široko otvorena, a vidjelo se to i na kraju programa, kada su gledatelji čestitali organizatoru i sudionicima i s njima ostali dugo u razgovoru.

Program je bio šarolik, od sasvim ozbiljnih stihova, do humora do suza kada je publika pogledala skeč »Između kupusa i mržnje« autorice Lee Jevtić, koji je ustvari parodija na brojne isprazne meksičke sapunice, a ovaj komad izvela je dramska

skupina »Gimnazijalke«. Pokraj Lee Jevtić, svoje autorstvo je pokazala i Anita Đipanov, koja je čitala svoje pjesme na šokačkoj ikavici i hrvatskom književnom jeziku. Nagrađivane Emina Firanj i Martina Čeljuska pokazale su što se sve može izvesti u sportskoj aerobici s elementima suvremenog plesa, tu su se mogle čuti i solo izvedbe na tamburici i trubi, a glazbeni trio kojeg čine Viktorija Pogani, Chinthia Szlako i Zsolt Cselenak izveo je pjesme na mađarskom, ali i na engleskom jeziku, tako da se

može reći kako program nije bio »samo« trojezični. Plesni studio »Delirio« izveo je moderne plesove, a na samom kraju Ksenija Nezmar je na trubi svirala pjesmu »Somborske ruže«, dok su sudionici programa ruže bacali u publiku i tako ih nagrađivali za podršku.

Mladi su ugodno iznenadili i Mariju Šeremešić kojoj su pripremili prigodan dar i zahvalili joj što ih okuplja.

»Prvi sam put dobila ovakvo javno priznanje koje nije sceniski organizirano. Pedeset godina radim s mladima i nikada me nisu iznevjerili, ali ovo je bilo nešto posebno. Drago mi je što su to neka nova djeca i neki novi mladi koji kreću nekim novim putom, a eto, na neki način su i mojih ruku djelo jer su mnogi bili moji učenici«, zaključuje Marija Šeremešić.

Zlatko Gorjanac

TISKANA KNJIGA ZVONKA TADIJANA »ŠOKAČKE NARODNE NOŠNJE U BAČKOJ«

Dvostruki prvijenac

Početkom tjedna iz tiska je izašla knjiga »Šokačke narodne nošnje u Bačkoj« autora Zvonka Tadijana. Ovaj naslov prvijenac je u nakladničkoj djelatnosti Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte, ali je i samostalni prvijenac autora Zvonka Tadijana. Knjigu je uredio Zdenko Samaržija, a tiskana je u tiskari »MG-Print« iz Apatina.

Ovo djelo našlo se pred čitateljima zahvaljujući potpori Ministarstva kulture Republike Srbije i Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine Autonomne pokrajine Vojvodine.

»Tražiti literaturu o bačkim Šokcima bio bi mukotrpan i uzaludan posao, jer je o nama zapisano zanemarivo malo. U knjigama i napisima o bačkim Hrvatima, Šokce nalazimo samo u fusnotama. Uradci na šokačke teme pojavljuju se tek u novije vrijeme, što me ohrabruje, jer ukoliko svoju prošlost, običaje, vjerovanja i ostale segmente ne budemo sustavno izučavali i bilježili, doći ćemo u situaciju da nam se tradicija izmišlja i krivotvori, tako da u biti neće biti ni stara, ni autentična. Priču o Šokcima tek treba ispričati, a jedan, možda i najbitniji cilj ove knjige je da se pogleda u prošlost, pokaže dio sadašnjosti i razmisli o budućnosti. Samo detaljnom obradom šokačkih tema stvorit ćemo kvalitetan mozaik, kojim ćemo otkloniti mnoge dosadašnje zablude i stereotipe o Šokcima iz bačkog Podunavlja i tako ispričati priču i sačuvati od zaborava ovu dičnu granu hrvatskoga stabla. Prošlost moramo istražiti, sadašnjost kritički sagledati i u budućnost ući s jasno isprofiliranim ciljevima i vizijama. Ne uradimo li to pravilno i pravodobno, bit će kao da nas nije ni bilo«, kaže autor, Zvonko Tadijan.

Ivan Andrašić

JUBILARNA, 80. PO REDU FOLKLORNO-TURISTIČKA MANIFESTACIJA U SONTI

»Groždebale« traje četiri dana

Jubilarna, 80. po redu folklorno-turistička manifestacija »Groždebale« bit će održana u Sonti u danima vikenda, od 22. do 25. rujna. Ovu manifestaciju organizirat će OKUD »Ivo Lola Ribar« iz Sonte, uz pokroviteljstvo SO Apatin i MZ Sonta.

Četvrtak i petak su ispunjeni programima namijenjenim djeci i mladima. U subotu će biti otvorene izložbe narodnih nošnji i rukotvorina, te groždebalskih fotografija, a na platou ispred Doma kulture bit će održani koncerti TS »Ravnica« iz Subotice i rock-grupa »Ludi crv« iz Apatina i »Nature 25« iz Sonte.

Središnja svečanost će se održati u nedjelju, 25. rujna. U ranim poslijepodnevima satima započet će defile okićenih zaprega i sudionika »Groždebale« ulicama sela, a u nastavku programa mažoretkinje KUD-a »Mažoret« nastupit će na platou ispred Doma kulture. U 16 sati će na ljetnoj pozornici biti upriličeno simboličko vjenčanje kneza, člana KPZH »Šokadija« Danijela Kozbašića,

i kneginje, članice OKUD-a »Ivo Lola Ribar« Tee Živković, a potom će svečana povorka mimohoditi do crkve sv. Lovre, gdje će biti služena misa zahvalnica. Završna priredba, uz sudjelovanje SKUD-a »Vila-železničar« iz Novog Sada, KUD-a »Rudna glava« iz Majdanpeka, KUD-a »Aljmaš« iz Aljmaša, te KPZH »Šokadija«, KUD-a »Mažoret« i OKUD-a »Ivo Lola Ribar« iz Sonte, započet će u 19,30 sati u velikoj sali Doma kulture.

Ivan Andrašić

POSJET ČLANOVA UDRUGE »EKO-RURAL NET« ZAGREBAČKOM VELESAJMU

Ekološko osvještavanje potrošača

U okviru IPA europskog projekta prekogranične suradnje Srbija-Hrvatska organizirano je studijsko putovanje – posjet Zagrebačkom velesajmu. Projekt »Tradicija za budućnost«, čiji su nositelji Općina Apatin i Centar za poduzetništvo Osijek, s pridruženim partnerima: »Klaster somborski salaši«, »Kraljevsko historijsko društvo« iz Sombora, Grad Osijek, Općina Bilje i Općina Jagodnjak, okupio je udruge, poduzetnike, obiteljska poljoprivredna gazdinstva i obrtnike koji u objedinjavanju postojećih potencijala vide mogućnost lokalnog gospodarskog razvoja.

Kroz projekt osnovana je udruga »Eko rural net«, čiji je cilj obrazovanje, očuvanje i razvoj poljoprivrednih gazdinstava, turističkih i tradicijskih kapaciteta, osnaživanje obrtnika i pozicioniranje na tržištu, kroz edukacije, sajmove, stručne skupove, savjetovanja... Tako su proteklog tjedna, u petak i subotu, članovi Eko rural neta iz Srbije i Hrvatske imali priliku na Zagrebačkom velesajmu uspostaviti kontakte i razmijeniti iskustva s potencijalnim partnerima. U tijeku je bio »Mystic - 2. međunarodni sajam alternative, zdravog života i graničnih područja znanosti«, a na Velesajmu je predstavljena Poljska kao zemlja partner.

Sajam Mystic 2010. godine započeo je misiju predstavljanja alternativnih i prirodnih rješenja za poboljšanje kvalitete življenja te je od izlagača, posjetitelja i medija dobio visoke ocjene za uspješnost i organizacijsku razinu sajma. Budući da je proizvodnja ekoloških i zdravstveno sigurnih proizvoda jedna od glavnih interesnih točaka udruge, ovaj je sajam svakako bio odlična prilika za povezivanje i promociju članova Eko rural neta.

Anka Rajčani iz Čonoplje, članica udruge koja se bavi proizvodnjom hladno prešanih ulja, tinktura i sapuna, navodi: »Moji proizvodi u posljednje vrijeme nailaze na sve veću i veću primjenu. Ekološki osviješteni potrošači, koji žele u što većoj mjeri koristiti prirodne preparate i hranu koja ne sadrži štetne aditive i kemijske tvari, prepoznaju značaj, kvalitetu i ljekovita svojstva ulja nastalih hladnim prešanjem oraha, lana, maka, soje... Evidentno je da je broj zainteresiranih za ovakve proizvode iz dana u dan sve veći, pa je ovaj sajam bio odlična prilika za prezentaciju mojih proizvoda i upoznavanje posjetitelja sajma s blagodatima ovih prirodnih supstancija. Također, uspjela sam se povezati s nekoliko zainteresiranih tvrtki, koje žele s nama ostvariti suradnju.«

U delegaciji su bile još i članice Udruge građana za razvoj eko i seoskog turizma »Podunav« iz Bačkog Monoštora i »Klastera Salaši Sombor« – Marija Leka i Zdenka Mitić, zatim Petar Maleš, vlasnik stare švapske kuće predviđene za posjet turista, te Branko Korać, vlasnik salaša na obali dunavskog rukavca, također u Apatinu. S hrvatske strane, na put su pošli Ljiljana Olujić, voditeljica udruge Eko rural net, Vladimir Filipović iz udruge »Gloria maris« Osijek, Dario Feller iz Osijeka, kao i izlagači na sajmu: Obiteljsko poljoprivredno gazdinstvo »Jazbec« i tvrtka »Oecopoesis«.

M. Z.

TRADICIONALNO OKUPLJANJE ISELJENIH SRIJEMACA U OPRISAVCIMA, KOD SLAVONSKOG BRODA

Petrovaradinci i srcem i dušom

Sa sjetom su se još jednom podsjetili na duboke povijesne tragove koje je ostavio njihov Petrovaradin, taj vidikovac široke srijemske ravnice okružene moćnim rijekama Dunavom i Savom, Bosutom i Vukom

Zavičajna udruga Petrovaradinaca »Ban Josip Jelačić« jedna je od devet zavičajnih udruga koje djeluju u okviru Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata i koja svake godine redovito organizira godišnje skupove svojih članova.

Kao i svake godine poslije blagdana Uzvišenja Svetog Križa, pitomo slavonsko selo Oprisavci, pokraj Slavonskog Broda, bilo je mjesto tradicionalnog okupljanja iseljenih Petrovaradinaca koji su stoljećima stajali na vjetrometini zbivanja, a povijesna sudbina im nikako nije bila naklonjena. Bivši stanovnici ovog starog i slavnog grada na desnoj obali Dunava, ponosnog na svoju bogatu prošlost i tradiciju slobode i pravde, okupili su se prošle nedjelje kako bi ponovno prošetali stazama svog djetinjstva i svoje mladosti te odškrinuli dio neizbrisive hrvatske povijesti Srijema i Petrovaradina.

DELICIUM MUNDI

Dakako, zaronili su tako i u devedesete godine prošloga stoljeća i prisjetili se masovnog egzodusa srijemskih Hrvata u kojem su i oni morali napustiti svoj rodni grad i kada ih je život kroz posebne životne sudbine i nemila zbivanja stavio pred nove životne prekretnice, u poseban povijesni i društveni kontekst. Ali, bez obzira na proživljene emocije, znali su Petrovaradinci da ih životna prekretnica neće odvesti u novi početak ukoliko im pokretačka snaga ne bude ljubav. Sa sjetom su se još jednom podsjetili na duboke povijesne tragove koje je ostavio njihov Petrovaradin, taj vidikovac široke srijemske ravnice okružene moćnim

Petrovaradinci ispred crkve Uzvišenja Sv. Križa u Oprisavcima

riječama Dunavom i Savom, Bosutom i Vukom, za koji su još stari Rimljani govorili da je »delicium mundi« – raj zemaljski.

U prelistavanju sjećanja nisu mogli zaobići ni Petrovaradinsku tvrđavu, taj biser vojnog baroka, čiji su hodnici i komunikacije dugi oko 16 kilometara, ali ni činjenice da je u njihovom rodnom gradu 1801. godine rođen jedan od najvećih Hrvata svih vremena, veliki ban *Josip Jelačić*, čije ime nosi i središnji trg glavnog grada Republike Hrvatske.

Okupljanje je započelo tradicionalnom sv. misom za Srijemce u crkvi Uzvišenja Svetog Križa koju je služio vlč. *Stjepan Sokolović*, počasni predsjednik Udruge i domaćin ovog susreta, u čijim se prostorima iseljeni Petrovaradinci okupljaju već godinama. Petrovaradinci su uvijek bili počašćeni dobrotom svog bivšeg dugogodišnjeg župnika koji je u Petrovaradin, u župu sv. Roka, stigao 15. ožujka daleke 1969. godine, kao mladi župnik i u njoj ostao punih 17 godina. U tih 17 godina, do preseljenja u Brodsku

Varoš, između Petrovaradinaca i tada dvadesetčetverogodišnjeg župnika rodilo se istinsko prijateljstvo koje traje sve do današnjih dana, a upravo iz tog prijateljstva iznikli su i ovi tradicionalni susreti.

Zamoljen da za naš list komentira ova redovita okupljanja iseljenih Petrovaradinaca, vlč. Stjepan Sokolović je rekao kako mu je žao što iseljeni Petrovaradinci nisu više tamo gdje pripadaju i srcem i dušom, u svome rodnom gradu, jer su oni, kao i njihovi roditelji, dio bogate i slavne prošlosti Petrovaradina, ali i da mu je drago što nisu zaboravili svoj Petrovaradin te su osnovali i svoju zavičajnu udrugu koja djeluje u okviru Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, sa sjedištem u Zagrebu, te da su ostali jaki u svojoj katoličkoj vjeri. »Potvrda snažnog zajedništva iseljenih Petrovaradinaca i onih koji su ostali živjeti u svom rodnom gradu upravo su i ovi zajednički susreti u kojima iskazuju zajedništvo kroz vjernost Bogu i zahvalnost za duboke tragove koji su ostali

iza njih u Srijemu«, rekao je vlč. Sokolović.

Nakon sv. mise Petrovaradinci su održali i redovitu skupštinu svoje udruge koju je otvorio predsjednik *Marijan Jergovski* i podnio izvješće o radu udruge u prethodnom razdoblju, dok je financijsko izvješće podnijela blagajnica *Marija Kikić*. Nakon prihvatanja oba izvješća i usvajanja plana rada u sljedećem razdoblju Petrovaradinci su se dogovorili kako će se ubuduće ovi redoviti susreti održavati svake godine zadnje nedjelje u rujnu.

Nakon Skupštine uslijedio je zajednički ručak, a nakon toga pjesma i ples, u kojima su se Petrovaradinci s obiju strana granice pokazali nenadmašnim. Bilo je gotovo nemoguće nadglasati raspjevanje i rasplesane Petrovaradinke koji su cijelo poslijepodne pjesmom i po kojem suzom lutali »divnim kićenim Srijemom«, pokazavši još jednom kako Srijemci imaju veliko srce i da su spremni biti jedni uz druge u lijepim, ali i u najtežim trenucima svoje povijesti.

Zlatko Žužić

ODRŽANA PETA LIKOVNA KOLONIJA KPZH »ŠOKADIJA« IZ SONTA

Tamo gdje Dunav ljubi nebo

U radu ovogodišnje kolonije sudjelovali su slikari iz Subotice, Sombora, Sonta i Belog Manastira

Piše Ivan Andrašić

Međunarodna likovna kolonija »Sonta 2011« održana je u subotu, 17. rujna, na samoj obali Dunava, na lokaciji vikend-naselja sončanskog UG »Dunav-Staklara«. Peti put zaredom koloniju je organizirala Kulturno-prosvjetna zajednica Hrvata »Šokadija« iz Sonta. Iako najavljena kao dvodnevna, zbog neplaniranih otkaza

ranije najavljenih umjetnika iz BiH i Hrvatske kolonija je na sugestiju ostalih sudionika preinačena u jednodnevnu.

U radu ovogodišnje kolonije sudjelovali su slikari iz Subotice, Sombora, Sonta i Belog Manastira. Sudionici kolonije i njihovi domaćini organizirano su se odvezli na predviđenu lokaciju, gdje ih je dočekao već pripremljen

šokački doručak u prirodi, a potom su umjetnici odlutali za svojim muzama. Nemirna vođena ploha veličanstvene rijeke u nestvarnoj igri sunca i vjetera pružala je nestvarnu sliku, podsjećala je na plavi Jadran.

Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice predstavljali su Ruža Tumbas, Katarina Mandić, Ružica Žigmanov i Mirko Kesegi, a iz Belog Manastira odazvao se poznati naivac, negdašnji Sončanin Josip Dekan. Sombor su predstavljali neokrunjena kraljica »Šokadijinih« kolonija Cecilija Miler, dr. Đerđi Šarić, Marija Turkalj, Stipan Kovač, Milorad Rađenović i Slobodan Veselinović. Bili su tu i članovi »Šokadijine« likovne sekcije Stipan Lukić i Nebojša Prelić. Svima je najviše nedostajala na dosadašnjim kolonijama neizbježna, puno mlađa duhom i htijenjem, nego godinama,

Hvaranka Ana Tudor, podrijetlom Sončanka.

Pokraj umjetnika, u naselju je toga dana boravila i skupina djece, polaznika sončanske predškolske ustanove »Pčelica«, predvođena svojim odgojiteljem Veljkom Bačićem. »Ovo je skupina malih ljubitelja prirode. Tema današnjeg boravka na Dunavu bila nam je život u prirodi, s podmetom očuvanja okoliša. Kad nam se već pružila ovako rijetka prilika, u dogovoru s čelništvom »Šokadije« djecu smo upoznali i s prisutnim umjetnicima i njihovim radom. Za sve njih ovo je bio veliki doživljaj, jer su prvi put u životu, a rekao bih vrlo krupnim očima, pratili nastanak slike. Samo bih pozdravio ovakvu suradnju »Šokadije«, dječjeg vrtića i UG »Dunav-Staklara«, uz želju da je u idućim godinama još unaprijedimo«, rekao je Bačić.

Pred očima djece na platnima umjetnika radalo se nešto iz ničega, a i umjetnici su uživali u razgovoru s najmlađima. Sati su prolazili brzo, na platnima su ostala vrijedna djela, koja će zauvijek krasiti »Šokadijinu« zbirku umjetnina. Nakon završetka radnog dijela umjetnici i domaćini su do kasnih sati nastavili druženje uz neizbježni specijalitet srca Podunavlja, pikantni riblji paprikaš, te pjesmu i svirku tamburaškog sastava domaćina.

Dojmovi

Umjetnici su bili oduševljeni, kako ambijentom, tako i predu-sretljivošću domaćina.

Josip Dekan: »Fantastičan je osjećaj biti među svojim nakon dvanaest godina od iseljavanja iz rodnoga mjesta. Iako sam mislio da sam otišao zauvijek, sada u Sontu dolazim često, vrijeme tjeskobe je iza mene. Na »Šokadijinu« koloniju sam i ranije zvan, ali eto, zbog ostalih obveza nisam uspijevao doći. Ove godine sve se idealno uklopilo i na moju veliku radost tu sam, među svojim.«

Katarina Mandić: »Na koloniju sam došla s društvom iz »Bunjevačkog kola«, a iskreno sam obradovana što su me se moji Sončani sjetili. Naime, ovdje sam rođena, Šokica sam i kad mi je poziv upućen, srce mi je zadrhtalo. Ponovno čuti šokački divan, naše tamburaše, biti u Sonti, na Dunavu, među ovim ljudima široke duše i otvorena srca, nemjerljivo puno mi znači.«

Cecilija Miler: »Sudjelovala sam na svih pet dosadašnjih »Šokadijinih« kolonija i sa zadovoljstvom mogu reći da je svaka bila jača od prethodne. Sada je organizator već prebolio dječje bolesti i to je rezultiralo ovogodišnjom vrlo, vrlo ozbiljno organiziranom manifestacijom. Ekipe umjetnika je vrlo jaka, sve su to oni koji znaju raditi, a imaju i srca. Uvijek je lijepo biti gost »Šokadije«. To su ljudi velikih srdaca, u blizini je Dunav, tu su i tamburaši, pa je sam taj ambijent i najveće nadahnuće za nas. Zahvaljujući svemu ovom, »Šokadiji« su od ovogodišnje kolonije ostala vrlo, vrlo vrijedna platna.«

Sponzori

Održavanje likovne kolonije »Sonta 2011« pomogli su MZ Sonta, Kavana »Boss«, Trgovinska radnja »Dionis«, Pekara i trgovinska radnja »Krstin«, Pekara »Zlatni klas«, Kafe bar »Chery«, Cafe-bar »Kamel«, Agencija »Saldo«, slastičarska radnja »Labud« i Adam Nikolić.

KUPOVINOM DO UŠTEDE !

AUTO DELOVI OPEL
VELEPRODAJA
AUTO LINE
Vojvođska 38, Beograd
011/2085-209 i 011/361-95-95; 361-88-28

MALI OGLASI
SMS-om ili TELEFONOM.
dostupni na 5. strani

BESPLATNI MALI OGLASI
Godina XVI, broj 28
20. septembar 2011.
izlazi svakog utoraka

VOJVODANSKA Svaštara
www.svastara.rs
ZLATNI RUDNIK INFORMACIJA

TELESAFE
ALARMI
KAMERE
POZAR
ALARMNI SISTEM
BESPLATNA UGRADNJA
149€
www.telesafe.rs
024.557.157
063.529.293

NOVA AKCIJA EURO GASA
UGRADNJA ZA VOZILA
sa PLASTIČNOM UGRADNOM
od 429€

DAJEMO NOVČANE POZAJMICE
PRVA SUBOTIČKA
ZALAGAONICA ZALOGHAZ
U NOVOM SADU
1. Rudić ul. 3. Čikomska
Tel: 024/525-808 posaoj
2. D. Turovića 2. Tel: 024/5203-527
021/427-742

POZOVITE NAS!
Svakog radnog dana
od 8 do 16 časova!

Subotica
Maksima Gorkog 9-11/1 sprat
024/555-349; 521-556
063/ 11 45 943
Beograd, Novi Sad, Zrenjanin

ENERGYNET
Spremite se za predstojeću
grejnu sezonu!

Metalmanija d.o.o.
24420 Kanjiza
Fehera Ferenc
tel.: 024 817 7
tel.: 024 87
pocinkovani limovi
hidno-toplovaljani
poc. rollovi i li
krovni i fasadni TR
pocinkovani
cevi
e-mail: viktor.metal

Badawi
Poliklinika za rađanje porodice
20 godina sa vama

METALOPROMET doo
- PRIKUPLJANJE I RECIKLAŽA SEKUNDARNIH
SIROVINA
- USLUGE SEČENJA SVIH VRSTA LIMOVA PO
MERI
- TRGOVINA I PROIZVODIMA CRNE I OBOJENE
METALURGIJE NA VELIKO I MALO
KULA, Vrbasčki put bb
025 / 733 - 266
Subotica, Beogradski put 175, 024 / 566 - 058
Bečej, Petrovski put bb, 021 / 8912 - 730
Novi Sad, Bajci Zilinskog bb, 021 / 451 - 555
Stara Pazova, Kamenjareva bb, 022 / 2150 - 179

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

Cro Art na koloniji u Donjem Milanovcu

SUBOTICA – Članovi HLU Cro Art iz Subotice sudjelovali su na IV. umjetničkoj koloniji »Kapetan Mišin breg 2011.« održanoj protekloga vikenda na Đerdapu kod Donjeg Milanovca. Kolonija je održana u eko-etno kompleksu »Mišin breg«. Iza njih je ostalo dvadesetak radova – ulja na platnu, akrila, akvarela. Izloženi su u Galeriji »Čovjek, drvo i voda«, koja se nalazi u spomenutom kompleksu. Održavanje kolonije pomogla je i Općina Majdanpek. Članovi Cro Art-a su ovom prigodom posjetili i Muzej Lepenski vir.

Predstavljanje zbornika »Identitet bačkih Hrvata« u Subotici i Baču

SUBOTICA/BAČ – Predstavljanje zbornika radova nastalih na Međunarodnom znanstvenom skupu u Zagrebu »Identitet bačkih Hrvata«, bit će održano večeras (petak, 23. rujna) u Subotici, u Velikoj vijećnici Gradske kuće, s početkom u 19,30 sati. Zbornik će predstaviti urednik izdanja dr. sc. *Robert Skenderović*, znanstveni suradnik Hrvatskoga instituta za povijest u Zagrebu, prof. *Mario Bara*, znanstveni novak Instituta za migracije i narodnosti u Zagrebu te mr. sc. *Andrija Anišić*, sudionik skupa.

Sutra, u subotu 24. rujna, zbornik »Identitet bačkih Hrvata« bit će predstavljen u Baču. O zborniku će govoriti urednik izdanja dr. sc. *Robert Skenderović* iz Zagreba, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* te *Zvonimir Pelajić* iz Plavne.

U okviru predstavljanja knjige bit će priređen prateći program u kome će sudjelovati hrvatske kulturne udruge općine Bač: Mostonga, Matoš, Dukat, Zora i Tragovi Šokaca, koje su ujedno i organizatori skupa. Cjelokupni program će se odvijati u Etno kući »Didina kuća« u Baču, s početkom u 19 sati.

Izložba Katarine Tonković Marijanski

SUBOTICA – U Modernoj galeriji Likovni susret večeras (petak, 23. rujna) u 18 sati bit će otvorena izložba *Katarine Tonković Marijanski* (1947.-2001.). Na izložbi će biti prikazane grafike izvedene u klasičnim grafičkim tehnikama i crteži tušem. Ekspoziti su vlasništvo Likovnog susreta, Gradskog muzeja Subotica, privatnih kolekcija i umetničkih kolonija.

Katarina Tonković Marijanski bila je subotička akademska grafičarka i dugogodišnja kustosica Likovnog susreta koja je svojim radom dala veliki doprinos kulturi grada i pokretu umjetničkih kolonija. Izložba će biti otvorena do 10. listopada.

Festival bunjevački pisama u Dvorani sportova

SUBOTICA – U iduću petak, 30. rujna, u Dvorani sportova bit će održan jedanaesti po redu Festival bunjevački pisama. Karte

se u preprodaji mogu kupiti u knjižari Plato ili na mobitel: 060/016-1167, a na dan koncerta na ulasku u Dvoranu. Cijena ulaznice je 250 dinara.

Organizator festivala je HGU »Festival bunjevački pisama«. Početak je u 20 sati.

Gibonni u Novom Sadu

NOVI SAD – Popularni hrvatski kantautor Gibonni održat će koncert u Novom Sadu u iduću subotu, 1. listopada, u Velikoj dvorani Spensa. *Zlatan Stipišić* i ekipa će ovom prigodom promovirati svoj posljednji album »Toleranca«. Bit će ovo njegov drugi nastup u Srbiji, nakon uspješnog koncerta u Subotici održanog krajem prošle godine. Ulaznice za koncert Gibonija u Novom Sadu mogu se kupiti preko internetske stranice www.gigstix.com.

Također, ulaznice se mogu nabaviti na prodajnom mjestu Gigstix Novi Sad – Pariski magazin, blagajni novosadskog Spensa, biletarnici Beogradske arene, Doma sindikata i SC-a Ušće – info pult. Cijena karata se kreće od 1790 do 2590 dinara, a broj ulaznica je ograničen.

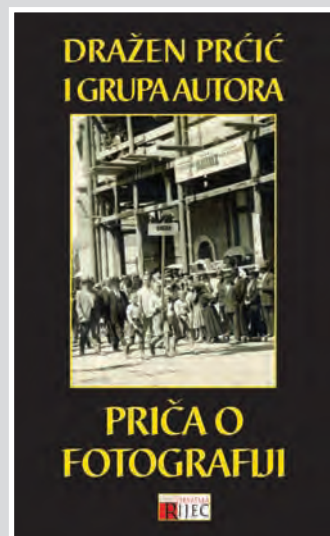
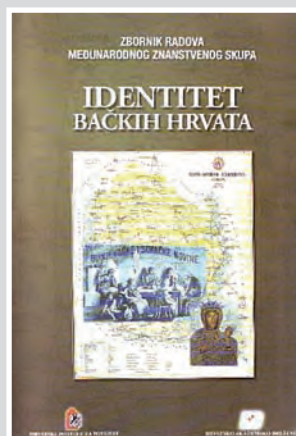
Nova knjiga: Priča o fotografiji

SUBOTICA – Jučer je iz tiska izašla nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ« pod naslovom »Priča o fotografiji«. Riječ je knjizi izabranih priča o fotografiji, nastalih u istoimenoj rubrici našeg tjednika. Autor većeg broja tekstova je novinar i urednik *Dražen Prčić*, a dio potpisuju i suradnici ove rubrike.

»Djeci koja odrastaju uz računala vjerojatno će biti zanimljivo vidjeti djeliće vremena u kome je žarulja bila pojam, a kino predstava najveći doživljaj. Starijima, pak, čitateljima listanje i čitanje ove knjige daruje mogućnost sjetnog, ako ne i romantičnog, povratka u vrijeme vlastite mladosti, kada je sve to, ipak, bilo nekako drukčije. Jedno je, međutim, sigurno; »Priča o fotografiji« neće nikoga ostaviti ravnodušnim«, zapisao je o knjizi njezin recenzent, književnik *Zvonko Sarić*.

Ljetni dvobroj »Matice«

ZAGREB – Sredinom rujna iz tiska je izašao ljetni dvobroj »Matice« za mjesece kolovoz i rujna, koji po običaju donosi priloge iz života Hrvata u domovini i diljem svijeta. List, među ostalim, piše o izložbi slikara *Kristiana Krekovića*, priredene povodom njegove 110. obljetnice rođenja. Uz to, novi broj Matice donosi priloge o brojnim ljetnim programima Hrvatske matice iseljenika – seminaru »Stvaranje kazališta«, Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture, Radionici narodnih nošnji, Task Forceu... Također, tu je i tekst posvećen ovogodišnjoj Dužijanci, žetvenoj svečanosti subotičkih Hrvata.

U SUBOTICI PREDSTAVLJENA KNJIGA »DI, ČUJE PISMA DIVOJAČKA I PO KOJA SUZA« LAZARA FRANCIŠKOVIĆA

Okretanje ljubavnoj poeziji

U zbirci se, uz prepoznatljivu elegičnost, pjesnik odlučuje za svojevrsnu protutežu ranije tiskanim stihovima, uvodeći ljubavni pjesnički izričaj, naveo je Milovan Miković

Dvije godine nakon objavljivanja od strane zagrebačkog Novuma knjiga poezije, ili preciznije rečeno spjev pod nazivom »Di, čuje pisma divojačka i po koja suza« predstavljen je u Subotici, mjestu rođenja i djelovanja njezina autora, pjesnika, proznog spisatelja i esejista Lazara Francišковиća. Knjiga je predstavljena prošloga petka, 16. rujna, u Gradskoj knjižnici, a o autorovom pjesništvu govorili su profesorica književnosti Judita Plankoš i književnik i urednik Milovan Miković.

PJESNIK NEOBIČNOG

Mnoga područja stvarnosti Francišковиću služe kao izvor inspiracije i daljnjeg umjetničkog osmišljavanja, navela je Judita Plankoš.

»Kako prozni zapisi, tako i njegove pjesme govore o stvaraoči koji reduciranim mislima i osjećajima zahvata široki životni spektar, a spada u kategoriju onih za koje sam veli: 'Ni svoji ni tuđi

u srcu, / putnici'. Poneko ga smatra moćnim slikarom salaša, drugi mu snagu traže u poimanju i pamćenju običaja, ili u fiksiranju uzbudljivih detalja gradskog života. Ja u njemu vidim autora koji jednako prodornim okom zalazi u tajne knjižnice, knjige uopće, ili konkretne knjige da bi sav univerzum značenja riječi isprepletenih i smještenih među koricama povezao s neizmjenom sigurnošću koju daje vjera i odsjajima neizvjesnosti i nedokučivosti svemira. On sve to pomalo jest i pomalo se svemu tome otima. Neprekidno se okreće novim sferama, sugerirajući da je pokraj ostalog sve više pjesnik ljubavi, ljubavi prema ljepoti, prema neobičnom, prema novom nebu, svemiru, novoj zagonetki i, ništa manje od svega toga, prema voljenoj osobi«, rekla je Judita Plankoš.

IKAVSKI IDIOM

Osim hrvatskim standardom, Lazar Francišковиć se čitatelju obraća bačkim bunjevač-

kim ikavskim idiomom, što je slučaj i u stihovima »Di, čuje pisma divojačka i po koja suza«, ukazao je Milovan Miković. Zbirkom je obujmljeno četrdesetak kratkih pjesama, a u njima se, na sebi svojstven način, uz prepoznatljivu elegičnost, što ju valjda oduvijek emanira ravnicama, odašiljući i samoću salaša, pjesnik odlučuje za svojevrsnu protutežu ranije tiskanim stihovima, uvodeći ljubavni pjesnički izričaj. »Pri tome se Francišковиć ne poigrava klišejima ljubavnog govora, i ne ironizira nad njim, već se s oprezom predaje valovlju čuvstava«, dodao je Miković.

Po njegovim riječima, pjesnik nas stihovima hoće obazrivo podsjetiti kako izvan i iza svakog govora ljubavi uvijek traju i tijelo, i kratkotrajna sreća, i bol nad minulim, i ožiljci, i resignacija – i onda kada mi ohrabreni činom vlastite neposrednosti, obnažujemo usloženost ljubavnog doživljaja i sjećanja na nj. Otuda

se njegovi ljubavni monolozi i dijalozi, dodaje Miković, doimaju i kao daleke refleksije antički pojmljenog gubitka, i obiteljske i osobne traume.

»Na kraju, može se reći kako je Lazar Francišковиć postigao mnogo više no drugi hrvatski poeti u Podunavlju, premda nije uvijek dobio potrebnu i zasluženu stručnu i recepciju šireg čitateljskog kruga. Tomu je, pomalo, išao na ruku i njegov samozatajan stav«, ocijenio je Miković.

Prema najavama, Lazaru Francišковиću bi uskoro trebale biti tiskane čak tri nove poeme, a njegov roman »Hodočasnik« bi uskoro trebao biti okončan trećom knjigom.

U okviru ove književne večeri Francišковиćeve stihove čitala je Ivana Rudić, a nastupio je i Katedralni zbor »Albe Vidaković« iz Subotice, pod ravnanjem s. Mirjam Pandžić.

D. B. P.

PRIJAVE DO 30. RUJNA

Poziv na simpozij »Susret kultura«

Šesti međunarodni interdisciplinarni simpozij Susret kultura organizira se 1. prosinca u Novom Sadu. Pozivaju se zaposleni na visokoškolskim institucijama i institutima, kao i studenti doktorskih studija, da sudjeluju na simpoziju. Prijave se primaju do 30. rujna. Očekuju se radovi na jednu od sljedećih podtema: interkulturalnost i multikulturalnost; državni, kulturni i politički projekti naroda Jugoistočne Europe; opći / regionalni kontakti kultura; jezični i književni kontakti kao kulturni kontakti; recepcija srpske kulture i književnosti u pojedinim europskim sredinama; komparativni / kontrastivni opis jezičnih utjecaja i međujezičnih sličnosti / razlika; prevodenje kao odraz kulturnih veza; utjecaj kulturnih paradigmi na modele obrazovanja; kultura i priznanje; leksičke promjene u svjetlu susreta kultura; jezici u kontaktu; ruralno i urbano u kulturi; kolektivno i individualno; susreti kultura i mediji; identiteti. Prijave za simpozij slati na susret.kultura@ff.uns.ac.rs. Sve naknadno pristigle prijave neće biti uzete u razmatranje.

Prijava treba uključivati:

- ime i prezime, naziv ustanove u kojoj radite, e-mail adresu, broj telefona i naslov rada;
- kratku biografiju (do 500 slovnih znakova s proredima);
- apstrakt rada.

Apstrakti (na jeziku rada i na engleskom jeziku) šalju se u dodatku e-maila, u formatu .doc (program Microsoft Office Word). Obim apstrakta treba biti do 1000 znakova, s proredima. Radni jezici su srpski, engleski, njemački, francuski, talijanski, ruski, španjolski, mađarski, rumunjski, rusinski, slovački i drugi. Svi prijavljeni u zadanom roku dobit će povratnu informaciju o sudjelovanju najkasnije do 1. studenog 2011. godine. Radovi se predaju na dan simpozija, 1. prosinca 2011. godine, u elektroničkoj formi i tiskanom primjerku. Odabrani i recenzirani radovi bit će objavljeni u Zborniku radova koji će biti tiskan nakon simpozija. Za sudjelovanje na simpoziju naplaćuje se kotizacija.

Kontakt osoba:

Ljiljana Crveni-Siriški, stručna suradnica za međunarodnu suradnju +381214853921

U ZAGREBU PREMINUO IVO ŠKRABALO (1934.-2011.)

Prvi i najznačajniji povjesničar hrvatskog filma

Po rođenju Somborac, dao je doprinos i hrvatskoj kulturi kraja u kojem je odrastao: autor je antologijskog dokumentarca »Slamarke divojke«, a bio je i član HAD-a te suradnik Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca

Prvi i najznačajniji povjesničar hrvatskog filma, filmski redatelj, scenarist i kritičar, te političar Ivo Škrabalo umro je u nedjelju, 18. rujna, nakon kratke i teške bolesti u Zagrebu u 78. godini.

Rođen je u Somboru 19. veljače 1934. godine. Njegova majka Ilona (Jelena) potječe iz ugledne plemićke obitelji Vidaković iz mjesta Lemeš pokraj Sombora. Osnovno i srednje školovanje je imao u rodnom gradu, nakon čega se seli u Zagreb, studira na Pravnom fakultetu, gdje je diplomirao i magistrirao međunarodno pravo. Na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je filmsku režiju. Bio je dramaturg u Zagreb filmu (1958. – 1962.) i Jadran filmu (1964. – 1967.), a od 1969. obavljao je dužnost savjetnika za repertoar u Croatia filmu. Od 1986. bio je honorarni suradnik Akademije dramske umjetnosti kao predavač kolegija iz scenarija te povijesti hrvatskoga filma; od 1992. u statusu izvanrednog profesora. Režirao je kratkometražne filmove »Velika porodica« (1961.), »Pes za petsto« (1962.), »Dan kada se sklapanju brakovi« (1967.), »Kamo vodi autoput?« (1969.), »Vodič kroz Trst« (1969.) i »Slamarke divojke« (1971.), koji se smatra njegovim najvećim ostvarenjem i spada u antologiju hrvatskog dokumentarnog filma. Za scenarij i tekst filma redatelja Mladena Jurana »Živuće fotografije – slike iz prošlosti filma u Hrvatskoj« (1983.) nagrađen je Zlatnom medaljom

Beograd na Festivalu dokumentarnog i kratkometražnog filma u Beogradu 1983. godine, a za istog redatelja napisao je scenarij za film »Škola narodnog zdravlja« (1984). Bavio se poviješću hrvatske kinematografije, o kojoj je objavio četiri knjige. Prvi put u osamdesetima u knjizi »Između publike i države« (1985.), kad je hrvatski film bio sastavnica jugoslavenske kinematografije; drugi put u devedesetima (»101 godina filma u Hrvatskoj 1896. -1997.«, 1998.), kad se hrvao s nedaćama postkomunističke tranzicije; i konačno, na izmaku prve dekade novog milenija, kada je svijet počeo prepoznavati »novi hrvatski film«, u knjizi »Hrvatska filmska povijest ukratko« (1896. -2006.), izdanoj 2008. U knjizi »Dvanaest filmskih portreta« (2006.) izabrao je svoje eseje o hrvatskim filmskim umjetnicima.

Suradivao je na izradi Filmske enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža u Zagrebu te na izradi Hrvatskog biografskog leksikona.

Škrabalo je bio inicijator Dana hrvatskog filma, osniva nja Hrvatskog filmskog ljeta-

pisa, kojemu je dao i naslov, a 1991.-1993. bio je direktor Festivala igranog filma u Puli. Godine 1993.-1995. bio je predsjednik Hrvatskog društva filmskih kritičara. Godine 1971., tijekom Hrvatskog proljeća, bio je urednik filmske rubrike u Hrvatskom tjedniku. Politički se aktivirao 1990-ih, gdje je u više mandata ušao u Hrvatski sabor kao zastupnik HSLS-a (liberalne stranke) i LIBRA-e. Za vrijeme Domovinskog rata je u Vladi narodnog jedinstva neko vrijeme bio ministrom kulture za međunarodnu suradnju. U ožujku 1996. predsjednik Franjo Tuđman odbio je potvrditi njegov izbor za gradonačelnika Zagreba. Bio je zastupnik u dva mandata Hrvatskog sabora, 1992.-1995. i 2000.-2003. Bio je i potpredsjednik liberalne, demokratske i reformatorske grupe u Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe. Šira javnost pamtit će ga po nadahnutim filmskim kritikama i člancima koje je objavljivao u brojnim dnevnim listovima i časopisima u Zagrebu i Beogradu.

»Odlazak Ive Škrabala nenadoknadiv je gubitak za

Hrvatsku, hrvatski film i filmsku kulturu«, poručili su iz Hrvatskog audiovizualnog centra, u čijem je utemeljenu značajno sudjelovao i do zadnjeg dana svoga života bio savjetnik po pitanju svega što se ticalo civilne i demokratske preobrazbe hrvatske kinematografije.

Iako je od 1952. živio i radio u Zagrebu, u svojoj bogatoj karijeri dao je prinose i hrvatskoj kulturi svoga rodnog kraja. Osim što je snimio već spomenuti antologijski dokumentarac »Slamarke divojke«, u kojem je prikazao fenomen naivne likovne umjetnosti u tehnici slame karakterističan za Hrvatice iz sela kod Subotice, bio je suradnik Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca (sudjelovao je i na dva predstavljanja u Zagrebu i Somboru), te član Hrvatskog akademskog društva iz Subotice. Bio je jednim od sugovornika u dokumentarnom filmu »Od zrna do slike« redatelja Branka Ištvančića, čija se premijera očekuje.

U povodu smrti Ive Škrabala telegram sućuti njegovoj obitelji uputili su Hrvatsko nacionalno vijeće, Hrvatsko akademsko društvo i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

»Bila je čast poznavati gospodina Ivu Škrabala i surađivati s njim kao vrijednim članom Hrvatskog akademskog društva. Njegov film 'Slamarke divojke' i potpora koju je dao Leksikonu podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca trajni su prinosi hrvatskoj kulturi njegova rodnog kraja«, navodi se među ostalim u telegramu.

D. B. P.

BELA DURANCI, »STIPAN KOPILOVIĆ«, ZAVOD ZA KULTURU VOJVOĐANSKIH HRVATA, SUBOTICA

Od četkice do kista

Monografiju toplo preporučujem svima kojima je stalo do umjetnina. Bit će to mali, istina zakašnjeli, obol velikom umjetniku, zaljubljeniku samoće i boja

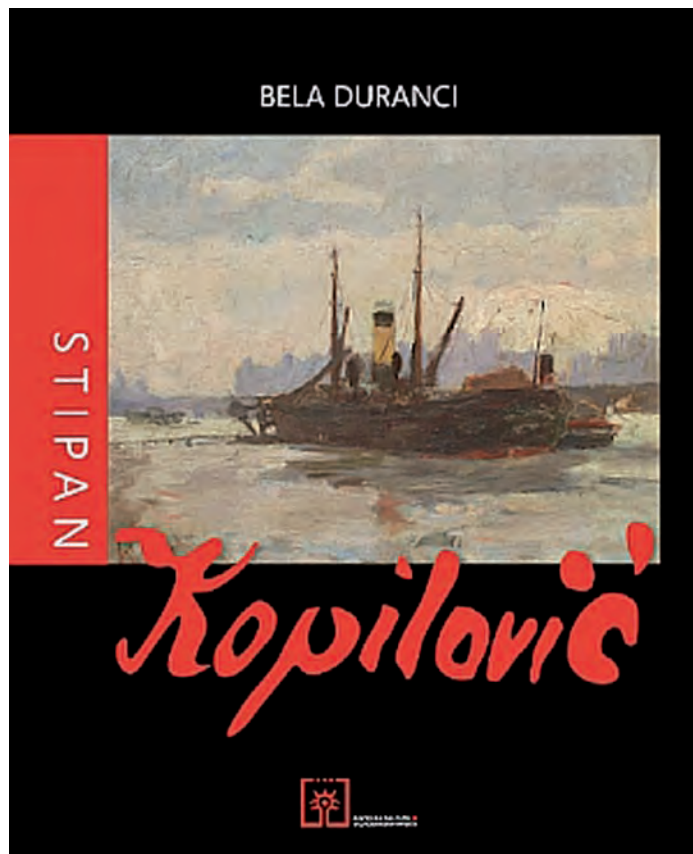
Piše: Vojislav Sekelj

Svako umjetničko djelo je »zatvorena«, dovršena cjelina. Sve datosti su date ali uvijek nedostaje ono bitno, bît. Djelo ne postoji samo realno u zbilji. To je njegov samo jedan prirodni modus postojanja (priroda je ontološki određena zbiljom). Umjetničko djelo traži novi modus postojanja, svoj metabitak – traži put prema logosu, a on vodi i moguć je samo kroz jezik: jezik je kuća bitka. (*Heidegger*). U početku riječ bijaše, a riječ bijaše kod Boga. Jezik – logos.

U estetskom svijetu pojam »lijepo« je ontološki moment pojavljivanja i življenja djela (Ovdje izostavimo afektivno doživljavanje djela). Djelo se ovremenjuje u svom metaživotu, u trpljenju na relaciji subjekt-objekt. U tom trpljenju ono traje. A za to je potreban određeni napor, kako bi se ono (djelo) dodatnim smislom osmislilo, a što bi moglo značiti da se najviši interesi duha privedu svijesti (*Hegel*). Ljepota slike, pjesme, crte, pokreta, note... ne cvjeta prerano, ono cvjeta tek kada Ja dođem. Kako ovo oprimiti?...

IZLAZ U ULAZU

Ove me misli u primozgu muče, danima, i to na ovoj sparini. Čini mi se da rješavam kvadraturu kruga. I onda iznenada, nađem izlaz u ulazu, jasno ne i rješenje, ali ulaz može biti neki putokaz. Slučajno, bez nekoga povoda odlazim u Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u Harambašićevu. Podne davno prošlo, sunce pripeklo, hladovina se zavukla u svoju sjenu. Pred ulazom *Tome Žigmanov* s paketom knjiga, poslije pozdra-

va: kažem, Duranci, otpovrgne ne; Duranci je unutra, ovo je Stipan. Ulazim u Zavod, kao da je klimatizirano, debeli su zidovi. Duranci zavaljen u fotelju ili obrnuto, nakon pozdrava, čestitam na drugom izdanju monografije o *Stipanu Kopiloviću*. Sjedam! Tomo unosi paket i otpakira, boja se još osjeća, mirisom miriše. Kod kompjutera to nije slučaj, pa nema ni dodatnog užitka.

Dobivam ili uzimam knjigu, ne sjećam se, Duranci ne časeći časa nacrtava dvije moje karikature i deducira: Voji Sekelju, prijatelju, srdačno! 22. 07. 2011.

Listam i mirišem, osupnut ponovno čestitam: kažem, konačno, koincidencijom se dogodio slučaj. Pita, što je slučajno: kažem, dogodio se Ja. Tu su tri pjesnika, Bela Duranci, Tome Žigmanov i moja malenkost, a tu su i slike Stipana Kopilovića

i tekst Bele Durancija. Sve to omogućuje da duh privedemo svijesti i da djelo napusti puku pojavnost. I započe svoj metaživot. Iz ovoga konteksta rađa se tekst. I tako od sapunice na licima mušterija do kičice, špahtle i boja, dug je put.

PIONIR IMPRESIONIZMA

Sada nešto treba reći i o knjizi. Njoj se mora ili treba pristupiti iz više rakursa, a svaki zahtijeva posebnu pozornost. Fotografije slike Stipana Kopilovića maestralno je uslikao *Augustin Juriga*.

Tekst Bele Durancija je mala promenade kroz likovnu i opće umjetničku povijest ovih prostora. I sudbinu stvaralaca. Oprema knjige – europska.

O slikama, nažalost, sačuvano je malo, ali dosta da se osjeti

snaga talenta koji diše nemirom bačke ravnice. Sa Stipanom je impresionizam među prvima, početkom prošloga stoljeća donesen na ove prostore. Brijač – slikar, ili slikar – brijač? Nalazim da je druga relacija bliža. Jest, brijač je Stipan diljem Europe, ipak, prvo je bila slika. Kao brijački kalfa s četkicom i sapunicom i živim platnom – lica mušterije, on je već u tim potezima četkice prodirao u dušu ili svijest mirne mušterije, što je na tim nasa-punjanim licima ispod platna – kože, vidio i nalazio, nemoguće je reći. Četkicu, zamjenjivao je ili dopunjavao kistom, pravim platnom, slike su se rađale u nemirnom impresionističkom nemiru boja. Od Bajmoka, Budimpešte, Münchena, Pariza, Bačke Topole... u ono vrijeme i na taj put moglo se poći samo s talentom kojega je Stipan Kopilović imao. Da je ostao u Bajmoku, možda bi se sačuvala neka anegdota o nemirnom »brici«. A brice jesu ljudi prvi u selu, ali samo za jednokratnu uporabu. Kopilović je ostavio trajnu brazdu.

Na koktel prijamu u Galeriji dr. Vinka Perčića upriličena je izložba slika Stipana Kopilovića. Razgledajući slike načas, i bićem i duhom, stvorio sam se u Parizu u Muzeju impresionizma. Pred očima: *Monet, Corot, Gauguin, Renoir, Pissarro, Van Gogh, Cézanne, Manet, Toulouse-Lautrec*. Gorostasi boja. U Perčićevoj galeriji stojim pred slikom Stipana Kopilovića, »Brod na Seini«, 1908. Očima ćutim (sinestezija) dah boja, pod kožu mi se uvlači naša obojena ravnica u zrele jesen. Od broda vidim plug, do ramena uronjen u zemlju, brazdama valove valja. U tom valjanju čuči, ali se i izdaje neka surealna snaga. Pitam se, mislim i zaključujem, ova, a i neke druge slike, mogla bi u Muzeju impresionista stajati rame uz rame s onim gromadama od boja. Ne bi se stidjele.

A sve je drugačije bilo. No, ni narečeni slikari gore u poče-

ICA, 2011.

cima nisu imali bolju sudbinu, prodavali su svoja djela za tanjur graha. To je tekst. A danas iz konteksta, ta djela vrijede milijune. I to je umjetnički put i putovanje. Ali umjetnik se tome ne može oduprijeti. Put se proći mora, umjetnik se ne pita. Nema tu, ili – ili.

ZIDNO SLIKARSTVO

O zidnom slikarstvu. I ono predstavlja malu enigmu. U crkvi svetih apostola Petra i Pavla u Bajmoku Stipan Kopilović odslikao je slike: »Propovijed na Gori«, centralna kompozicija, dvije bočne kompozicije su »Isus hoda po vodi« i »Uzašašće Isusovo«. U traveju između

transepta i apside naslikana je »Posljednja večera« Isusa s apostolima. Na žalost, slike u crkvi nisam vidio, ima vremena. Kada sam napisao da su i ove zidne slike enigma, iznijet ću refleksije Dušana Nonina, poznatog slikara-konzervatora prigodom restauriranja Kopilovićevih slika. Nonin kaže: »Tamo gdje su oštećenja, vidjelo se da je on prvo radio crtež sepiom na malteru; crtež precizan, znalački. Njegove su kompozicije bile savršene. Ja kažem – i dan-danas ne mogu vjerovati da on nije negdje već prethodno radio! Anatomijski i po svemu drugom to se osjeća... Sve me je to ugodno iznenadilo. Osjećao sam se ugodno, radio sam sa zadovoljstvom; vidim da je on znao raditi pa je i meni drago!«

Stipan Kopilović se rodio u Bajmoku 24. ožujka 1877. godine u kući siromašnih roditelja Feliksa i Klare, rođene Parčetić, kao sedmo dijete. Radio je kao brijački pomoćnik. Odlazi u Budimpeštu, kod Morellija pohađa njegov odjel slikanja. Ide u München, upisuje se u školu dekorativnog crtanja. Slijedi put u Pariz, Rim... U Parizu je radio i gladovao. Imao je talenta, a o tome svjedoče moralni dokumenti.

»Da su postojali minimalni materijalni uvjeti koji su mu uvijek nedostajali, on bi bio ugledna osoba s dragocjenim kreativnim tragom«. Tipični tekst za vječna vremena?!

Početak dvadesetih dolazi u Bačku Topolu. Umro je 13. ožujka 1924. Do danas se ne zna gdje mu je grob, slično Amadeusu,

ono što ih rastavljalo, sada ih spaja. Vječnost je čudna.

U šibljaku se naziru stare humke. Tamo negdje u stotinjak četvornih metara prostora su i posmrtni ostaci Stipana Kopilovića. U gustom šiblju i grmlju mijenjaju se boje kao na njegovim pejzažima.

Knjigu Bele Durancija »Stipan Kopilović« toplo preporučujem svima kojima je stalo do umjetnika. Bit će to mali, istina zakašnjeli obol velikom umjetniku, zaljubljeniku samoće i boja.

Na kraju: e, da su naše gazde tisućiti dio tisućitog dijela od onoga što su davali i bacali po kavanama, muzici, karti, ženama, dali umjetnicima, svijet danas, ako ne bi bio bolji, bio bi ljepši. Istina, ni s novim »gazdama« nemamo veće sreće.

IZLOŽBA SALVADORA DALIJA OTVORENA U SUBOTICI

Nadrealističke grafike inspirirane književnošću

Osime u Noći muzeja, tiskanje u redu kako biste vidjeli neku izložbu nije čest slučaj, barem ne u Subotici. A upravo tako je bilo u utorak ispred i unutar Galerije dr. Vinka Perčića u kojoj je otvorena izložba »Beskrajna minuta« Salvadora Dalija, čuvenog španjolskog nadrealista i jednog od najvećih umjetnika XX. stoljeća.

Postav izložbe čini serija od 11 numeriranih i potpisanih grafika doradenih akvarelom koje ilustriraju basne slavnog francuskog pjesnika i basnospisca iz XVII. stoljeća Jeana de La Fontainea, kao i njegov portret, viđen očima Dalija, te 13 grafika iz serije »Zodijak«. Posjetitelji izložbe također mogu vidjeti i tri litografije iz ciklusa »Božanstvena komedija«, kao i pozlaćeni brončani kip »Žena žirafa«.

Izložba je organizirana u suradnji s »Visconti art galerijom« iz Ljubljane, Fokus Fondacijom iz Subotice i Kulturnim centrom »Laza Kostić« iz Sombora u čijoj je galeriji ova izložba prikazana ranije ove godine.

Ravnatelj Galerije »Vinko Perčić« Spartak Dulić je ovom prigodom govorio o nadrealizmu i Dalijevom sudjelovanju u tom umjetničkom pokretu. »Dali je koristio takozvanu paranoično-kritičku metodu u svojem radu. Ona je ostavljala prostor svijesti da objasni podsvijest i nađe nove načine u analizi tih slika. Inače, slikarstvo i kiparstvo nisu bile perjanice nadrealističkog pokreta kojem se Dali priključio 1928., više je bilo vezano za književnost, teatar, hepening... Dali je

s redateljem Luisom Bunuelom surađivao na filmovima 'Andaluzijski pas' i 'Zlatno doba', a iz pokreta je izbačen 1934. godine«, kazao je Dulić.

Ravnatelj Fondacije Fokus Branislav Filipović je ukazao na vezu nadrealizma s postmodernim umjetničkim tendencijama koje su se javile sredinom prošloga stoljeća. »To je razdoblje kada se napuštaju tradicionalne vrijednosti i kada se na raspadu mitova moderne kreiraju nove vrijednosti koja naglašavaju

kako je sve dozvoljeno i kako se sve može relativizirati. I gdje širenje horizonata dovodi do toga da se samo ludilo počinje shvaćati kao jedna vrsta znanja. Dali spada u tu vrstu prije svega mislilaca, pa i likovnih umjetnika«, kazao je Filipović.

Izložba »Beskrajna minuta« trajat će do 11. listopada, a može se pogledati radnim danima od 9 do 18,30 sati i subotom od 10 do 14 sati.

D. B. P.

PROŠTENJE U NENADIĆU

Iz godine u godinu sve više vjernika

Proštenje se u Nenadiću slavi u prvu nedjelju nakon blagdana Imena Marijinog koji se kalendarski obilježava 12. rujna, osim ako nije slučaj da blagdan pada u nedjelju, kao što je to bio slučaj prošle godine. Ove je godine proštenje u Nenadiću slaveno u nedjelju, 18. rujna. Oko kapele u Nenadiću okupilo se mnoštvo vjernika iz Nenadića i Sombora, kao i gostiju iz drugih mjesta, a svečanu svetu misu predvodio je somborski dekan preč. *Josip Pekanović*. Klavijature je svirao kapelan župe Presvetog Trojstva *Gabor Drobina*, dok je svetu misu pjevanjem uveličao zbor ove župe iz Sombora.

Prva službena borba za Marijino ime kao Bogorodice vodila se u Crkvi na Efeškom saboru 22. lipnja 431. godine. Tada je Crkva službeno proglasila dogmu da je Marija Bogorodica. U misnu liturgiju Marijino ime ušlo je početkom XVI. stoljeća, a u rimski kalendar uveo ga je papa Inocent XI. kao spomen pobjede nad Osmanlijama. Kada su Turci s brojnom vojskom doprli do Beča 1683. godine, zavladao je veliki strah u cijeloj Europi. Tada je Papa potaknuo sav kršćanski svijet da moli Gospu za pomoć. Malobrojna kršćanska vojska s Marijinim imenom na usnama i žarkom molitvom u srcu uspjela je pobijediti neprijatelje 12. rujna. U bici su sudjelovali i Hrvati i zbog ove pobjede blagdan se slavi ovoga datuma.

Vjernici salaškarskog naselja Nenadić kraj Sombora podigli su 1929. godine kapelu koju su posvetili Imenu Marijinom. O tome postoji i pisani spomenik, odnosno kamena ploča na ulazu u kapelu na kojoj stoji napisano: »Na slavu Božju podiže kapelu narod Nenadić salaša 1929. godine.«

Župnik se u nadahnutoj propovijedi vodio nedjeljnim čitanjima i evanđeljem, a vjernika je iz godine u godinu sve više na nenadićkom proštenju.

Z. G.

SVETKOVINA UZVIŠENJA SVETOG KRIŽA PROSLAVLJENA U ŽUPNOJ CRKVI U PETROVARADINU

Vratiti svemu stvorenome osnovni smisao

PETROVARADIN – Svečanim euharistijskim slavljem, koje je predvodio srijemski biskup mons. *Đuro Gašparović*, u srijedu, 14. rujna, proslavljen je crkveni god Uzvišenja svetog Križa u župi Petrovaradin. U koncelecijaciji su bili prisutni svećenici Srijemske biskupije, te svećenici iz Beogradske nadbiskupije i Subotičke biskupije.

Prigodnu homiliju održao je biskup Gašparović koji je među ostalim naglasio:

»Čovjek je u svojoj sebičnosti i neposluhu prema Bogu preokrenuo red stvari, nametnuo im je drugi smisao i umjesto da sve stvoreno

upotrebljava da bi slavio i hvalio Boga, on to koristi za svoje sebične ciljeve. Nastao je nered u samome čovjeku, nered u odnosu čovjeka s prirodom i prekinute su veze s Bogom. Zato Bog želi a čovjek mora svemu stvorenomu vratiti osnovni smisao i osnovno usmjerenje. To Bog Otac čini po Bogu i Čovjeku Isusu Kristu koji je raspet na križ. A Isus je uzdignut na križ da spašava i da bolje vidi sve one koje spašava, da sve privuče k sebi, da unese red u čovjeka.«

Tomislav Mađarević

OBILJEŽEN BLAGDAN KRIŽEVA U RUMI

Svetkovanje uz veliki broj uzvanika i gostiju

U srijedu, 14. rujna, u župnoj crkvi Uzvišenja Svetog Križa u Rumi proslavljen je crkveni blagdan rumske župne crkve – Križeva. Ovogodišnji je ujedno bio i prigoda da se vjernicima u Rumi predstavi i mladomisnik fra *Zdenko Gruber*, koji je podrijetlom upravo iz Rume, a koji je svoju mladu misu nedavno imao u Petrovaradinu. Pokraj spomenutog mladomisnika, koji je i predvodio blagdansku misu, u prepunoj župnoj crkvi u Rumi suslavili su i fra *Karlo Harmat* iz Novog Sada, zatim generalni vikar i dekan Srijemske biskupije mons. *Eduard Španović*, kao i svećenici iz okolnih srijemskih župa.

Pokraj mnogobrojnih vjernika iz Rume, i ovogodišnjem je blagdanu nazočio i veliki broj vjernika iz susjednih srijemskih župa, kao i iz Republike Hrvatske, zatim predstavnici Srpske pravoslavne crkve i brojni uzvanici iz općine Šid i institucija hrvatske zajednice.

N. J.

POČETAK NOVE ŠKOLSKE I VJERONAUCNE GODINE

Stotinu učenika primilo blagoslov

SRIJEMSKA MITROVICA – U nedjelju, 11. rujna, u Srijemskoj Mitrovici svetom je misom svečano proslavljen početak nove školske i vjeronaučne godine. Tom prigodom vjernici su zazvali Duha Svetoga na školsku djecu, te ih blagoslovili kako bi i nova školska 2011./2012. bila za djecu uspješna i od Boga blagoslovljena. Pjevajući himan Duhu Svetom župljani su izrazili svoju otvorenost Bogu i nebeskim darovima kojima nas obasipa, te svoj stav da je za kvalitetan vjernički život potrebno i vjere i pameti.

Svetu misu predvodio je župnik u Srijemskoj Mitrovici i generalni vikar preč. *Eduard Španović*, uz koncelecijaciju župnog vikara vlč. *Maria Paradžika*. U prigodnoj homiliji preč. *Eduard Španović* naglasio je kako je izbor vjeronauka veoma važan, jer birajući vjeronauk roditelji za svoju djecu biraju školu života, te ih približavaju Isusu Kristu. Nadalje je naglasio da roditelji koji omogućavaju svojoj djeci vjerski odgoj čine ono što je dobro, mudro i korisno za svoju djecu, dok roditelji koji propuštaju svojoj djeci dati vjerski odgoj čine nepravdu svojoj djeci, te preuzimaju odgovornost za moguće kasnije nedostatke kod svoje djece.

Nakon homilije učenici su u prikaznoj procesiji prinijeli svoje darove Bogu: Bibliju, katekizam, školske torbe, pribor, loptu - u želji i molitvi da Bog po tim darovima svakom učeniku podari radost napredovanja u vjeri i znanju. Nakon zaziva Duha Svetoga oko stotinu učenika osnovne i srednje škole primilo je pojedinačni blagoslov. Tom prigodom blagoslovljene su i školske torbe, školski pribor i sve ono što je potrebno za uspješni početak nove 2011./2012. školske i vjeronaučne godine.

Svečano misno slavlje svojim pjevanjem pratio je mješoviti župni zbor.

Nakon mise djeca su se u župnom dvorištu zadržala u druženju sa svećenicima i vjeroučiteljicama.

Školski vjeronauk održava se u svim osnovnim i srednjim školama u Srijemskoj Mitrovici, dok se župna kateheza za sve razrede održava u župnoj dvorani i župnim prostorijama.

D. Š.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merковиć

KRONOLOGIJA od 23. do 29. rujna

23. RUJNA 1982.

Premинуo je arhitekt *Baltazar Bolto Dulić*. Diplomirao je na Arhitektonskom odjelu Tehničkog fakulteta u Zagrebu 1930. godine i vratio se u Suboticu, gdje je zaposlen u privatnim inženjerskim uredima (*Lea Stassa* i *Károlya Molcera*), a od 1937. do 1944. u subotičkoj upravi državnih željeznica. Projektirao je mnoge objekte u Subotici, Vojvodini, Makedoniji i Boki kotorskoj. Spomenimo Ljetnu pozornicu na Paliću, zgradu Socijalnog i penzijskog osiguranja, Ekonomski fakultet i studentsku menzu, kao i veliki broj drugih objekata i obiteljskih kuća u Subotici i na Paliću. Osobito su zapaženi njegovi projekti sakralnih i drugih objekata u funkciji Crkve, kao što su župna crkva Josipa radnika u Đurđinu, zatim crkva sv. Ivana Krstitelja na Hajdukovu, crkva sv. Adalberta u Bačkom Petrovcu, te župne crkve Marije Majke Crkve u Šandoru, nadalje, dječjačkog sjemeništa *Paulinum* i svećeničkog doma *Josefinum*. Izveo je i brojne adaptacije ili restauratorske zahvate na crkvama, svetištima i sakralnim objektima u Baču, Bačkom Monoštoru, Bajmoku, Beogradu, Čantaviru, Doroslovu, Gakovu, Horgošu, Iloku, Kelebiji, Malom Idošu, Odžacima, Paliću, Skoplju, Somboru, Tavankutu, Temerinu i Zrenjaninu. Pokraj ostalog bio je predavač, isprve u srednjoj, a kasnije na Višoj tehničkoj školi u Subotici, te dugogodišnji predsjednik Društva inženjera i tehničara. Rođen je u Đurđinu 6. siječnja 1905. godine.

23. RUJNA 1996.

Koncelebracijskom misom koju je predvodio kardinal *Vinko Puljić*, vrhbosanski nadbiskup, održana je središnja proslava

stote obljetnice crkve svetog Roka u Keru. Izgradnja ove crkve započela je 1894. a okončana potkraj 1896.

24. RUJNA 1984.

Umro je *Blaško Vojnić Hajduk*, pjesnik, publicist, bibliograf, dugogodišnji upravitelj Gradske knjižnice u Subotici. Objavio je više knjiga: *Pupoljci* (s *B. Vukovim* i *F. Bašićem*), Subotica, 1934; *Kapi srca*, Subotica, 1935; *Subotica juče i danas*, Subotica, 1950; *Ambrozije Šarčević*, Subotica, 1970; *Moj grad u davnini* (Subotica od 1391. do 1941. – 550 godina grada), Subotica, 1971. Radove je tiskao u mnogim listovima i časopisima. Rođen je 3. veljače 1910. godine u Subotici.

24. RUJNA 1992.

Predsjednik Komisije za manjinska pitanja UN *Gert Arens* razgovarao je s predsjednikom DSHV-a *Belom Tonkovićem* i predsjednikom DZVM-a *Csábom Sepsejem* o nastavku rada Mirovne konferencije o bivšoj Jugoslaviji. Arens su u ime gradske samouprave primili *Stanka Kujundžić* i *Imre Kern*.

24. RUJNA 1993.

Državna, odnosno nadležna prosvjetna vlast donosi odluku da će ubuduće – suprotno više-decenijskoj i ni malo bezrazložnoj praksi – djeca u subotičkim osnovnim školama prvo učiti ćirilicu, a potom latinicu. U tom smislu će se tiskati novi udžbenici.

24. RUJNA 1993.

Uvedena je noćna tarifa na autobusnoj liniji od Željezničkog kolodvora do Buvljaka – od 22 navečer do 4 sata izjutra – a cijena jedne karte je 630 milijuna dinara.

25. RUJNA 1995.

U tavankutskom Domu kulture mladi pjesnici *Zdenka Kovač*, *Petar Vuković* i *Tomislav Žigmanov* priredili su književnu večer. Nakon toga je osnovan književni klub TALK.

26. RUJNA 1778.

Gradsko vijeće zatražilo je od franjevac da im upute tri nastavnika za nacionalnu i trojicu za latinsku školu – i to po jednog: Ilira, Mađara i Nijemca. Tada su za privremene učitelje postavljeni *Jakov Hoffbauer* i *Ferenc Beck*, a nešto kasnije i *Pavle Skenderović*. Osnovna škola je tada imala tri razreda i tri učitelja, a njen je upravitelj bio gradski vijećnik *Petar Josić*.

26. RUJNA 1860.

Osnovna škola u Ludošu, otvorena u jesen 1859. godine, stavljena je pod upravu direkcije gradskih osnovnih škola u Subotici. Time je započeo osnutak osnovnih škola na pustarama, odnosno tzv. salašarskih škola.

27. RUJNA 1991.

Na putu za Sarajevo, »Karavana mira« u organizaciji Helsinškog parlamenta građana stigla je u Suboticu.

27. RUJNA 1998.

U Ljutovu je održan prvi susret muškaraca ovog naselja koji nose ime *Ivan*, te se tom prigodom okupilo njih 36. Ova, prva »Ivanijada« bila je praćena prigodnim kulturno-umjetničkim programom.

28. RUJNA 1963.

Nakladom književnog časopisa »Rukovet«, u ediciji »Osvit« objavljene su tri knjige subotičkih književnika – »Do neba drvo«, zbirka hrvatskih (bunje-

vačkih) narodnih pripovijedaka, koje je sakupio i obradio *Balint Vujkov*, »Četiri komedije« *Matije Poljakovića* i roman »Put dug pet života« *Lazara Merковиća*.

28. RUJNA 1991.

U Gradskom muzeju otvorena je izložba »Subotički vekovi«, posvećena 600. obljetnici prvog pisanog povijesnog dokumenta u kojem se spominje naziv Subotica.

29. RUJNA 1773.

U Suboticu su stigli izaslanici Kaločkog kaptola, kanonici *Gabrijel Glazer* i *Antun Gašljević*, a potom i budući svjetovni župnik *Stipan Ranić*, s četvoricom kapelana. Svrha je njihova dolaska – preuzimanje katoličke župe od franjevac, što je dokončano koji dan kasnije.

29. RUJNA 1860.

Na mjestu srušene »Paličke gostione«, podignute 1845. godine, započela je izgradnja »Katne gostinske zgrade«. Novi objekt raspolaže s preko 40 gostinskih soba, u prizemlju i na katu, te manjom kavanom i posebnom zgradom za personal, s vlastitim parnim strojem.

29. RUJNA 1900.

U 53. godini, u valovima jezera Palić, okončao je život prepošt *Matija Mamužić*, župnik crkve svete Terezije Avilske. Premda slabog zdravlja, predan je svom zvanju, i stoga cijenjen među sugrađanima i vjernicima, koji su ga smatrali osobom mira i kulture. Među ostalim potaknuo je osnutak »Društva svetog Vinka«, »Katoličkog momačkog kola«, »Oltarskog društva« i »Pučke kuhinje svetog Antuna«.

NOVOZELANDSKI PUNJENI TELEĆI ODRESCI

Potrebni sastojci:

- 8 telećih odrezaka
- sol, papar
- 4 glavice luka
- 5 dag maslaca
- ½ šalice mrvica
- 4 isjeckana režnja sirove šunke
- 2 žlice pekmeza od rajčica
- 5 dag maslaca za mazanje
- 2 šalice mesne juhe
- 2 žlice brašna
- ½ šalice vode
- 1 žličica slatke paprike

Priprema:

Odresci se vrlo tanko istuku pa se posole i popapre. U međuvremenu se na maslacu preprži kosani luk, dodaju mrvice, pekmez od rajčica i šunka. Po 1 žlica te mase stavi se na svaki odrezak pa se smota i zaveže koncem. Zatim se nadjeveni smotuljci stave u namaštenu vatrostalnu posudu, preliju mesnom juhom i peku ½ sata na srednjoj vatri. Od brašna i vode izradi se tijesto, koje se nalije u sok od pečenja, doda se maslac, još se jednom posoli i popapri, pospe slatkom paprikom i ostavi još 10-ak minuta u pećnici.

ANZAC - KOLAČIĆI

ANZAC (Australian and New Zealand Army Corps) kekse osmislile su žene vojnika u Prvom svjetskom ratu, iz potrebe da im dostave kaloričnu i hranjivu hranu koja se neće kvariti. Keksi su i danas u prodaji.

Potrebni sastojci:

- 120 g pšeničnog brašna
- 50 g kokosovog brašna
- ½ vrećice praška za pecivo
- 80 g zobenih pahuljica
- 150 g šećera
- 120 g maslaca
- 2 žlice javorova sirupa
- 3 žlice kipuće vode

Priprema:

Pomiješajte brašno, kokosovo brašno, prašak za pecivo, zobene pahuljice i šećer. Na laganom plamenu otopite maslac, ulijte javorov sirup, dodajte 3 žlice kipuće vode i promiješajte. Maslac dodajte brašnu i dobro promiješajte tako da se svi sastojci povežu. Mokrim rukama oblikujte kuglice veličine oraha pa ih rasporedite na pleh obložen papirom za pečenje. Pecite u pećnici ugrijanoj na 170 stupnjeva oko 15 minuta. Ostavite dovoljan razmak između kolačića, jer će se pečenjem raširiti. Ukoliko nemate javorov sirup, poslužiti će i sirup od dunja ili jabuka!

NOVOZELANDSKA KUHINJA

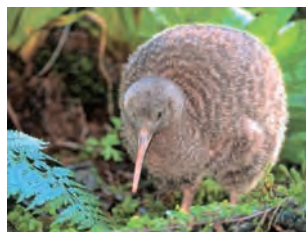
Zahvaljujući idealnoj klimi na otoku vlada izobilje kao u rajskom vrtu, pa je novozelandska kuhinja – kuhinja tisuću okusa

Kuhinja Novog Zelanda najprije je bila pod snažnim utjecajem kulinarske tradicije Velike Britanije. Tek otprilike nakon 1959. ona se polagano ali sigurno počela oslobađati njene dominacije te je postala i otvorena za kuhinje drugih kultura, prvenstveno doseljenika iz cijelog svijeta. Stoga uz tradicionalnu kuhinju te izvornu domorodačku maorsku kuhinju, pod utjecajem različitih kuhinja Azije, Oceanije i Europe, na Novom Zelandu postoji i nova, crossover, odnosno multikulturalna novozelandska kuhinja.

Kao i u svakoj zemlji koja drži do tradicionalnih vrijednosti, hrana i okupljanje oko stola i na Novom Zelandu imaju važnu ulogu. Uobičajena su tri dnevna

obroka. Doručak je pod utjecajem britanske tradicije obilan i raznovrstan, a sastoji se od prženih jaja, kobasica, slanine i rajčice, tosta i marmelade. Nakon obilnog doručka slijedi po pravilu lagani ručak, a popodne čaj ili kava između 15 i 16 sati. Od 18 do 19 sati vrijeme je za najvažniji dnevni obrok, večeru. Večera je kao europski ručak i sastoji se iz tri dijela: predjelo, glavno jelo i desert. Za Božić se obično pravi torta s kivijem i jagodama.

Kivi je nacionalno voće (kiwi-fruit) i na Novi je Zeland stiglo

tek početkom 20. stoljeća iz Kine pod imenom gooseberry, ogrozđ, a ime po kojem je poznato cijelom svijetu dobilo je tek 1959. i to zbog sličnosti boje s nacionalnom pticom kiwi.

Novozelanci su jednostavno ljudi za roštiljem, posebno ogromnim steakovima, te su prava barbecue nacija. Štoviše, roštilj je statusni simbol svakog novozelandskog muškarca, pa se on neizostavno nabavlja po principu - što veći, to bolji! Stoga su dvorišni roštilji u pravilu veliki kao europske ljetne kuhinje.

Ovisno o apetitu, između glavnih obroka među najomiljenijim su malim jelima i jastučići od tijesta punjeni narezanim mesom, te posebno izvorno maorsko jelo hangi. To je jelo od mesa i povrća, uglavnom slatkog krumpira, koje se na tradicionalan način priprema dva do tri sata ispod zemljane peke na užarenom vulkanskom kamenju.

Kako na Novom Zelandu svi lokali nemaju licenciju za

točenje alkoholnih pića, brojni restorani funkcioniraju po principu BYO (Bring Your Own), odnosno gosti sami donose pića koja će, uz obveznu malu napojnicu konobaru, piti uz jelo.

Zanimljivo je spomenuti kako su Novozelanci još 1940. među prvima u svijetu započeli s ekološkim biodinamičkim uzgojem povrća i voća koje se od 1980. i komercijalno izvozi.

Među doseljenicima koji su odigrali pionirsku, veoma važnu ulogu u razvoju novozelandskog vinogradarstva, posebno se ističu Hrvati-Dalmatinci - braća Frankovich te Josip Babich, koji su s proizvodnjom vina započeli davne 1899. godine.

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- korice limuna i naranče zamrznuti da se bolje izribaju
- ocijeđeni limun ne stavljati u jako vruć čaj, jer visoka temperatura ubija C vitamin
- jabuku, bananu, krušku i ostalo voće koje zna pocrniti staviti u hladnjak ako se ne pojede, tako se očuva boja i ne pocrni
- salatu uvijek kidati rukama, ne rezati

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskoplja, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija

Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

20 godina sa vama

	SLAVNA ŠPANJOLSKA SOPRANISTICA	SPRAVE, NAPRAVE	NAŠ NOGOMETNI TRENER, KRAŠNO-DAR	PRKOSITI	POSLATI OBAVIJEST	AUGUST ŠENOA	DIO MASI-VA KEPE	JAPANSKI BISMARCK, HIROBUMI	VELIKI NJEMAČKI FILOZOF	OKRUGLO I SLOŽENO SLOVO	... KAO LJUBAV	IZLAGANJE O NEKOM DOGAĐAJU, IZVJEŠTAJ	BLAGAJNA
VODITE-LJICA DNEVNIKA NOVE TV													
IMITATOR											KARLOVAC		
ČUD, KARAKTER						BRLOG, LOGA				"SREDNJA STRUČNA SPREMA"			
LIVADA, UTRINA						NEZASIT-NOST		DIONICA DUGAČKE UTRKE		TIHOST, TI-HOĆA (REG.)			
SRĐAN ANDRIĆ			I JOŠ KOLIKO KČI KRA-LJA KIRA (ATOSSA)					OMOĆAČ					ŽENA KOJA UTJERUJE DUG
DRŽAVNI SOCIJA-LIZAM									NAŠA AKADEMIJA ZNANOSTI				
ROVATI					BRANI-TELJ KRS-ČANSTVA				VRSTA KOVINE				
"REPRIZA"		ONEMOGU-CITI SPRI-JECITI			PRISTAŠA UNIONIZMA							JAPAN	
SKLADIŠTE ORUŽJA		MOURIN-HOV KLUB						MISTERIJI ŠAV NA NAJLONKI				NAŠ PJEŠNIK ("POHODI")	
GLUMICA LEONI				OTOČANI S IZA LAGANA MREŽASTA TKANINA						NADIMAK MICHAELA JORDANA KORNJACIN ŠTIT			
KALCIJ			TV URŠULA ZNOJ				ŠPANJOL-SKI MA-JORDOM GRADIĆ USKOKA				KATICA IVANIŠEVIĆ MODEL TOYOTE (...)		
ALPSKI PENJAC									GORNJI DIO KUĆE KRUŽNI POKRET TIJELA				
BELGIJA		MASLINE, ULJIKE						SORTA RUŽA					
LOPTA IZVAN IGRALIŠTA		GORJE U RUSIJI		NAŠA GLUMICA SLIKA GOLOG TIJELA				BIVŠI NO-GOMETAS, KASUMOVIĆ					
LOU REED			ŠVICARSKA NOVINSKA AGENCIJA RIMSKA DVICA				MORSKI KRASTA-VAC				ŠIBENIK		
NESTRUČ-NJAK					BILJEŽNICE PRVI VOKAL		SPJEV				LUČKI PELJAR		
"KREMA" DRUŠTVA						NAVLAKA ZA GLAVU ISPOD KAPE					KALIJ		

marlja miholjke, oponašatelj, ka, narav, log, sss, tatina, etapa, sa, itekoliko, etatizam, hazu, tzu, tp, st, laik, teke, loc, elita, portkapa, tajne, tea, izani, air, ca, tolf, ajo, ki, alpinist, krov, b, olive, ola, aut, sonja kovač, ir, ats, tzu, tp, st, laik, teke, loc, elita, portkapa.

RJEŠENJE KRIŽALJKE:

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Dražen Prčić

Katedralni zbor Albe Vidaković

Zahvaljujući ljubaznosti časne sestre *Mirjam Pandžić* u prilici smo predložiti vam jednu od najstarijih fotografija Katedralnog zbora Albe Vidaković iz Subotice, koja datira iz 1980. godine, a na njoj su članovi zbora ispred glavnog ulaza u subotičku katedralu-baziliku sv. Terezije Avilske. Posjetivši našu redakciju, idejna začetnica i »spiritus movens« zbora kroz koji su prošle generacije zbornih pjevača, časna *Mirjam*, ispričala nam je priču kako je sve to izgledalo na samom početku.

»Za 200. obljetnicu subotičke katedrale, 1973. godine, iz Zagreba sam dobila premještaj u Suboticu i početkom rujna započete su pripreme za proslavu blagdana Sv. Terezije«, kaže s. *Mirjam*. »Tada smo okupili skupinu pjevača koji su svojim zajedničkim zbornim nastupom uveličali taj događaj. No, nakon okončanja svih svečanih događanja, ljudi iz okupljenog zbora izrazili su želju da ostanu i nastave zajedničko pjevanje. I tako smo u listopadu održali prvu pravu

probu novoformiranog zbora, a kao Mješoviti katedralni zbor (još uvijek ne pod današnjim imenom) prvi službeni nastup imali smo 8. prosinca za blagdan Bezgrešnog začeća.«

U SPOMEN NA ALBU VIDAKOVIĆA

»Kum našeg zbora isprva je trebao biti pater *Stanko Vasilj*, ali on se u međuvremenu razbolio i naspustio službu, a u međuvremenu sam nekako iskoristila mogućnost ostvarenja moje dugogodišnje zamisli da bi zbor mogao nositi ime Albe Vidakovića, glasovitog subotičkog skladatelja crkvene glazbe. Moj je prijedlog odborio biskup i zbor od 1980. godine više nije Mješoviti katedralni zbor, nego postaje Katedralni zbor Albe Vidaković i evo djeluje sve do današnjih dana. Prvi nastup pod novim imenom imali smo za Kokićeve dane, u kolovozu 1980. godine za Dužijancu. Zbor već godinama održava redovite probe svakoga utorka

škole. Također, istaknula bih i primjer od prije nekoliko godina kada su većinu zbora činili vrlo mladi ljudi koji su u međuvremenu napustili Suboticu ili zbornsko pjevanje, a danas većinu našeg zbornog sastava čine ipak nešto stariji ljudi. Što se tiče glasovne kolorature, uvijek nam je najteže bilo pronaći tenore, dok je soprana uvijek bilo dovoljno, pa smo nekada, istina rijetko, bili prinuđeni tražiti 'ispomoć' iz redova pjevača iz drugih zborova ili iz Muzičke škole.«

GLAZBENI IZBOR

Časna sestra *Mirjam* je tijekom proteklih 38 godina neprekidnog rada pripremila zbor za izvođenje velikog broja zahtjevnih djela. Na pitanje koja bi djela izdvojila kao najzahtjevnija i osobito teška za izvođenje, odgovara:

»Prije svega to je *Handlova* 'Aleluja', *Mozartov* 'Laudate', *Panis Angelicus Tome Akvinskog*, a osobno najviše volim raditi na djelima samog Albe Vidakovića, i gotovo svim djelima *Wolganga Amadeusa Mozarta*. Volim klasiku.«

NASTUPI

Tijekom svih proteklih godina postojanja Katedralni zbor Albe Vidaković imao je puno nastupa izvan Subotice, pjevajući sakralnu glazbu u Hrvatskoj, BiH i Mađarskoj.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

SVETA MISA ZA POČETAK NOVE ŠKOLSKE GODINE

DOĐI DUŠE PRESVETI

Drugi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih strana, lijepo je bilo u subotu, 17. rujna, u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Kao i svake godine okupili smo se na svečano misno slavlje sa zazivom Duha Svetoga za početak školske i vjeronaučne godine. Svečano i veličanstveno je bilo čuti oko tisuću glasova kako zdušno skupa moli. Za sve vas, učenike iz subotičkih osnovnih i srednjih škola, ali i iz Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Bajmoka, koji pohađaju nastavu vjeronauka, kao i za djecu iz vrtića »Marija Petković«, misu je predvodio naš dragi biskup mons. dr. **Ivan Pénzes** s kojim je suslavilo desetak svećenika.

Da bi sve savršeno funkcioniralo za organizaciju se pobrinuo Organizacijski odbor Hrvatske glazbene udruge »Festival bunjevački pisama« na čelu s prim. dr. **Markom Senteom**, kao i katehete Subotičke biskupije. A posebno se radujemo što se ova sv. misa sa zazivom Duha Svetoga, kao i misa zahvalnica na kraju školske godine nalaze u školskom kalendaru koji je odobrio pokrajinski tajnik za obrazovanje dr. **Zoltán Jeges**.

Djeca i mladi su čitali Božju riječ, predmolili molitve vjernika i prinosili darove. U kratkoj propovijedi biskup Ivan je podsjetio na jutarnju i večernju molitvu, poslušnost roditeljima i zahvalnost učiteljima te na kraju dobio veliki pljesak.

Misno slavlje su uveličali VIS »Ritam vjere« i VIS »Apostoli Radio Marije«, a pjevanje je moderirala učiteljica **Ana Čavrgov**.

I ove su se godine učenicima i vjeroučiteljima pridružili dogradonačelnik Subotice **Pero Horvacki**, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici **Ljerka Alajbeg**, u ime Hrvatskoga nacionalnog vijeća **Dujo Runje**, djelatnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković** te ravnatelj škola u kojima se nastava izvodi na hrvatskom jeziku.

Vjerujem da ste nakon ove zajedničke svete mise ispunjeni Duhom Svetim već ovoga tjedna lakše išli u školu i ispunjavali svoje radne obveze. Naš Bog je silan Bog i neće nas napustiti budemo li se pridržavali njegovih zapovijedi. A jedna od najbitnijih zapovijedi sada vam je svakako revnosno učiti i pažljivo slušati na satu. Ništa lakše... pogotovo sada kada ste zazvali Duha Svetoga da vas prati i pomaže vam i ove školske godine. Možda baš i neće biti svaki dan lagan, ali upamtite - niste sami. Pokušajte primijeniti savjete našeg biskupa Ivana i trud će uroditi plodom. Neki su to već provjerili još lani i rekli su mi da neće mijenjati kurs.

Ja vam svečano obećajem da ćemo svaki petak biti s vama da vas bodrimo, ali i pratimo vaše uspjehe. Stoga nemojte propustiti Hrckove strane u Hrvatskoj riječi te podlistak Hrcko.

Želim vam sretnu i uspješnu novu školsku 2011./2012. godinu.

Bernadica

23. rujna 2011.

NACIONALNI KVIZ ZA POTICANJE ČITANJA

»Vesele zamke«

Za sve ljubitelje knjige i čitanja evo jedne lijepe informacije.

Gradska knjižnica u Subotici i ove je godine uključena u Nacionalni kviz za poticanje čitanja koji organiziraju Knjižnice grada Zagreba s ciljem približavanja knjige mladim čitateljima. Provođa se u okviru Mjeseca hrvatske knjige u knjižnicama za djecu i mladež diljem Hrvatske, a putem knjižnica, škola i kulturnih društava i za hrvatsku djecu u susjednim zemljama. U Subotici organizaciju Nacionalnog kviza provodi Gradska knjižnica Subotica u školama gdje se nastava realizira na hrvatskom jeziku.

Nacionalni kviz za poticanje čitanja ove se godine provodi pod naslovom »Vesele zamke« u čast 100. obljetnice rođenja Grigora Viteza i prvi put se provodi online ispunjavanjem upitnika. Pravo sudjelovanja u kvizu imaju svi učenici od I. do VIII. razreda osnovne škole koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku. Potrebno je online riješiti upitnik koji se nalazi na <http://www.knjiznica.hr/kviz/> a odnosi se na djela Grigora Viteza.

Zato, dragi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih strana, prionite na posao. Evo nekoliko uputa: čitajte, rješavajte zagonetke i odgovarajte na pitanja tako da izaberete jedan od ponuđenih odgovora. Kviz se može po volji rješavati sve dok ga ne zaključiš i odlučiš poslati. Potrebno je dobro se pripremiti i ispunjavati ga pažljivo jer se kviz može poslati samo jedanput. Kviz se može poslati s bilo kojeg računala, no obvezno je navesti ime Gradske knjižnice iz Subotice kako bi se moglo sudjelovati u izvlačenju. Upitnici u kojima nije navedeno ime knjižnice neće biti uključeni u

proces izvlačenja pobjednika. Rok za slanje upitnika je 25. listopada 2011.

Svi točno popunjeni upitnici s navedenim nazivom Gradske knjižnice iz Subotice bit će uključeni u izvlačenje koje će biti organizirano krajem listopada 2011. u Hrvatskom centru za dječju knjigu u Zagrebu. Dva nagrađena učenika, sudionika Nacionalnog kviza u Subotici, putovat će u Zagreb na završnu svečanost i dodjelu nagrada koja se organizira 10. studenog 2011. godine, tijekom Sajma knjiga INTERLIBER u Zagrebu. Za ostale sudionike Gradska knjižnica iz Subotice pripremit će nekoliko utješnih nagrada.

Vjerujem da ćete se i ove godine uključiti u kviz te vam želim puno sreće.

Do tada uživajte u djelima Grigora Viteza.

KALENDAR VAŽNIJIH DATUMA

KALENDAR za idući tjedan

- 23. rujna - Dan europske baštine
- 23. rujna - Međunarodni dan kulturne baštine
- 23. rujna - Jesenska ravnodnevnica - ekvinocij (početak jeseni)
- 24. rujna - Dan vozača i automehaničara
- 26. rujna - Svjetski dan čistih planina
- 26. rujna - Europski dan jezika
- 26. rujna - Svjetski dan kontracepcije
- 27. rujna - Svjetski dan turizma
- 28. rujna - Svjetski dan borbe protiv bjesnoće
- 28. rujna - Međunarodni dan »Građani imaju pravo znati«
- 28. rujna - Yom Kippur
- 29. rujna - Svjetski dan srca
- 29. rujna - Dan gusaka
- 29. rujna - Roša Hašana Nova godina
- posljednja nedjelja u rujnu - Svjetski dan srca (25. rujna 2011.)
- posljednja subota u rujnu - Međunarodni dan gluhih
- posljednja nedjelja u rujnu - Svjetski dan pomorstva (IMO)-UN
- posljednja nedjelja u rujnu - Svjetski dan školskog mlijeka - UN
- posljednji tjedan u rujnu - Međunarodni tjedan gluhih i nagluhih osoba

PETAK
23.9.2011.

06:10 Najava programa
 06:15 Trenutak spoznaje (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 09:07 Hotel dvorac Orth 9
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Svijet za sebe: Svijet Maya, dok.serija
 11:00 Kod Ane
 11:10 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:15 Drugo mišljenje
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 15:35 Emisija pučke i predajne kulture
 16:05 Skica za portret
 16:25 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:20 Globalno sijelo
 17:45 Putem europskih fondova
 18:00 Iza ekrana
 18:30 Capri 3, telenovela
 19:30 Dnevnik
 20:10 Otvorenje Varaždinskih baroknih večeri, prijenos
 21:40 Rujanski rat u Šibeniku, dokumentarni film
 22:30 Dnevnik 3
 23:10 Peti dan, talk show
 00:05 Filmski maraton - ciklus Jima Jarmuscha: Neprekidni praznici, američki film
 01:20 Filmski maraton: Rim, otvoreni grad - talijanski film (R)
 03:00 Reprizni program (R)
 03:40 Peti dan, talk show (R)
 04:30 Hotel dvorac Orth 9, (R)
 05:15 Globalno sijelo (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
 07:05 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 07:30 Einsteinčići, (R)
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Karate
 --:-- Patuljkove priče: Vodenkonj Balonko
 --:-- Tajni dnevnik patke

Matilde: Sami kod kuće
 08:25 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu
 08:50 Školski sat: Kako snimiti film?
 --:-- Puni krug
 09:35 Olujni svijet, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:45 Kojak 3, serija
 11:35 Emma i Daniel - Susret, švedsko-finski film
 12:55 Reprizni program
 13:45 Drugi format (R)
 14:30 H2O Uz malo vode!, serija za mlade
 14:55 Edgemont, serija
 15:20 Školski sat: Kako snimiti film? (R)
 15:50 Puni krug (R)
 16:05 Meteor i veliki kotači, crtani film
 16:20 Mala TV (R)
 16:50 Aladinove pustolovine, crtana serija
 17:05 Šaptač psima 4 (R)
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Briljanteen
 19:10 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19:30 Glazba, glazba... pop
 20:00 Putujmo povoljno, dokumentarna serija
 20:25 Monza: Odbojka(Ž), EP: Italija - Hrvatska, prijenos
 22:00 Nijemi svjedok 13, serija
 23:35 Na rubu znanosti: Demeo - organska energija
 00:15 Vrijeme je za jazz
 01:15 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane 4, serija
 02:00 Retrovizor: Moja obitelj 7B, humoristična serija
 02:25 Retrovizor: 24(7a), (R)
 03:10 Noćni glazbeni program

06:15 Naši najbolji dani, serija
 07:00 Jumanji, crtana serija
 07:25 Bumba, crtana serija
 07:40 Tomica i prijatelji
 07:55 TV izlog
 08:10 Nate Berkus Show
 09:05 Teresa, serija R
 11:05 TV izlog
 11:20 Kad lišće pada, serija R
 12:20 Ljubav i kazna, serija R
 13:20 IN magazin R
 14:00 Teresa, serija
 16:00 Larin izbor, serija R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ljubav i kazna, serija
 22:00 Policijska akademija 5, igrani film
 23:40 Besmrtno oružje, film

01:20 Ezo TV, tarot show
 02:50 Vuk, igrani film R
 04:50 Kuga igrani film
 06:15 Nate Berkus Show R
 07:00 Kraj programa

05:45 RTL Danas, (R)
 06:20 Dragon Ball Z, animirani film (dvije epizode)(R)
 07:05 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 09:15 1001 noć, serija (dvije epizode) (R)
 10:55 Vrata raja, telenovela
 12:00 Ekkluziv Tabloid, (R)
 12:30 Večera za 5, (R)
 13:25 Krv nije voda, serija (R)
 14:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
 16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
 16:55 RTL 5 do 5
 17:05 Večera za 5
 18:00 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:05 Krv nije voda, serija
 20:00 Ruža vjetrova, serija
 21:00 Kraljević i ja 2: Kraljevsko vjenčanje, igrani film, romantična komedija
 22:45 Specijalni izvještaj, film, znanstveno-fantastični
 01:15 Nogometni rat, igrani film, komedija (R)
 03:00 Astro show, emisija uživo
 04:00 RTL Danas, (R)
 04:35 CSI: Najbolje od Grissoma, (dvije epizode)

SUBOTA
24.9.2011.

05:45 Najava programa
 05:50 Drugo mišljenje (R)
 06:35 Iza ekrana (R)
 07:05 Emisija pučke i predajne kulture (R)
 07:35 Hrvatska kronika BiH
 07:50 Vijesti
 07:55 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Obračun kod O.K. Corrala, američki film
 09:55 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Kućni ljubimci
 10:45 Domaći dokumentarni serijali
 11:15 Normalan život
 12:00 Dnevnik
 12:30 Veterani mira, emisija za branitelje
 13:15 Prizma
 14:00 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
 14:30 Eko zona
 14:55 Natural World 4,

dokumentarna serija
 15:45 Jelovnici izgubljenog vremena
 16:05 Euromagazin
 16:30 Potrošački kod
 17:00 Vijesti
 17:20 Reporteri
 18:25 Lijepom našom: Novigrad Istarski
 19:15 LOTO 7/39
 19:30 Dnevnik
 20:10 Plešimo zajedno, američki film
 22:10 Vijesti
 22:25 Vijesti iz kulture
 22:30 Apocalypso, američki film
 00:35 Filmski maraton: Charley Varrick, američki film (R)
 02:25 Filmski maraton: Obračun kod O.K. Corrala, američki film
 04:25 Reporteri (R)
 05:30 Jelovnici izgubljenog vremena (R)

07:30 Panorame turističkih središta Hrvatske
 07:45 Najava programa
 07:50 Patak Frka, crtana serija (R)
 08:15 Djevojčica iz budućnosti, serija za djecu
 08:40 Mala TV (R)
 --:-- Baltazar, crtani film
 --:-- Danica
 --:-- Čarobna ploča - 7 kontinenta: Zapadna Europa (R)
 09:10 Trolovi, crtana serija
 09:35 ni DA ni NE
 10:30 Drinske mučenice, dokumentarni film
 13:20 Dudley je zakon, američki film
 14:35 KS automagazin
 15:40 Vocal Marathon - Rijeka, snimka koncerta
 16:50 4 zida
 17:25 Monza: Odbojka(Ž), EP: Turska - Hrvatska, prijenos
 19:05 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19:30 Glazba, glazba... rock
 20:00 Iz ptičje perspektive, dokumentarna serija
 21:00 John Adams, serija
 22:15 Renata Pokupić u Dubrovniku
 23:15 Sinovi anarhije 2, serija
 00:10 Noćni glazbeni program
 03:13 Noćni glazbeni program: Grupa Latino - Latino party
 04:24 Noćni glazbeni program

07:30 TV izlog
 07:45 Peppa, crtana serija
 08:00 Timmy Time, crtana serija
 08:15 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 08:40 Beyblade metal fusion, crtana serija
 09:05 Winx, crtana serija
 09:30 Bračne vode, serija
 10:30 Frikovi, serija
 11:30 Smallville, serija
 12:30 Besmrtno oružje, igrani film R
 14:15 Policijska akademija 5, igrani film
 16:00 Provjereno R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Supertalent - audicije R
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Superman: Povratak, igrani film
 22:55 Slom, igrani film
 01:00 Priča o Beach Boysima, mini-serija 1.-dio
 02:35 Ezo TV, tarot show
 04:05 Priča o Beach Boysima, mini-serija 2. dio
 05:30 Kraj programa

06:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:35 Dragon Ball Z, animirani film (tri epizode)
 07:55 X-Men, animirani film
 08:20 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
 10:30 Bears zločesta ekipa, igrani film, sportska komedija (R)
 12:40 Bebin odlazak u grad, igrani film, komedija
 14:25 Kako se riješiti frajera u 10 dana, igrani film, komedija
 16:30 Na visokoj nozi, humoristična serija
 17:25 Zvijezde Ekstra: Miley Cyrus, zabavna emisija
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
 20:00 Insider, film, triler
 22:00 Paranoja, igrani film, triler
 23:55 Ne reci ni riječ, igrani film, triler
 02:00 Astro show, emisija uživo
 03:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:35 Nogometni rat, igrani film, komedija (R)

NEDJELJA
25.9.2011.

05:50 Najava programa
 05:55 Duhovni izazovi, (R)
 06:25 Euromagazin (R)
 07:05 Crtana serija (R)
 07:30 Mala TV (R)
 --:-- TV vrtić: Neobični ljubimci (R)
 --:-- Brlog: Dupin (R)
 --:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Sami kod kuće (R)
 08:00 Vijesti
 08:10 Prijatelji 3
 09:00 Vesele trojke, crtana serija
 09:20 Hamtaro, crtana serija (R)
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:15 Poirot, serija
 11:10 Opera box
 11:40 manjinski MOZAIK
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:00 Mir i dobro
 15:30 R.Pilcher's Collection
 17:00 Vijesti
 17:20 Vrtlarica
 17:45 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show
 19:15 LOTO 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7, kviz
 21:10 Velo misto, TV serija
 22:35 Vijesti
 22:50 Vijesti iz kulture
 23:00 Oko globusa, vanjsko politički magazin
 23:30 R.Pilcher Collection(R)
 01:00 Poirot, serija (R)
 01:55 Reprizni program (R)
 03:20 Skica za portret
 03:25 Ljepom našom: Novigrad Istarski (R)
 04:20 Oko globusa, vanjsko politički magazin (R)
 04:50 Plodovi zemlje (R)

07:00 Panorame turističkih središta Hrvatske
 07:35 Najava programa
 07:40 Glazbeni salon
 Gvozdanović: Martina Filjak
 08:40 Zlatna kinoteka - ciklus Billyja Wildera: Neki to vole vruće, američki film
 10:40 Biblija
 10:50 Portret crkve i mjesta: Nevidane
 11:00 Nevidane: Misa, prijenos
 12:05 Filmska matineja: Skrbništvo, američki film
 14:05 Koncert zabavne glazbe
 16:00 Olimp
 17:00 Magazin nogometne lige prvaka
 17:25 Monza: Odbojka(Ž),

EP: Azerbejdžan - Hrvatska, prijenos
 19:05 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19:30 Glazba, glazba... evergreen
 20:00 Papillon, američki film
 22:30 Posebni dodaci
 23:05 Krivotvoritelji, austrijsko-njemački film
 00:45 Noćni glazbeni program

07:40 TV izlog
 07:55 Peppa, crtana serija
 08:10 Timmy Time
 08:25 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 08:50 Beyblade metal fusion, crtana serija
 09:15 Winx, crtana serija
 09:40 Automotiv, auto-moto shoe
 10:10 Magazin Lige prvaka
 10:40 Novac, business magazin
 11:10 Bračne vode, serija R
 12:10 Najgori tjedan, serija
 12:40 Svi mrze Chrisa, serija
 13:10 Televizijska posla, serija
 13:40 Ponovno u akciji, film
 15:25 Avanture Sharkboya i Lavagirl, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Avanture Sharkboya i Lavagirl, igrani film - nastavak
 17:30 Crni Talijan, igrani film
 19:05 INA Plave vijesti
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Supertalent, show
 21:45 Red carpet, showbiz magazin - 1. dio
 22:00 Red carpet, showbiz magazin - 2. dio
 23:15 Magija, igrani film
 01:00 Bloodrayne 2, film
 02:45 Red carpet, showbiz magazin R
 04:05 Kraj programa

05:40 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:15 Dragon Ball Z, film (četiri epizode)
 07:55 X- Men, animirani film
 08:20 Ruža vjetrova, dramska serija (tri epizode) (R)
 11:10 Bebin odlazak u grad, igrani film, komedija
 12:50 Banda iz pješćanika 2, igrani film, obiteljski
 14:45 Insider, igrani film, triler (R)
 16:45 Discovery: Lutrija mi je promijenila život, dokumentarna serija
 17:40 Ekkluziv Vikend, magazin

HRT1 24.9.2011., 22:30 Apocalypto, američki film (APOCALYPTO, 2006.)

Nakon velikog financijskog uspjeha kontroverzne i sjajne »Pasijske«, glumac i redatelj Mel Gibson, osvajač Oscara za režiju i produkciju »Hrabroga srca«, nastavio je graditi jednu od najzanimljivijih suvremenih autorskih karijera pustolovnim povijesnim trilerom »Apocalypto«. U filmu čija je radnja

smještena u suton civilizacije Maya, i u kojem likovi, među kojima su brojni naturšćici, govore jezikom Maya, Gibson se na jedinstven i beskompromisan način pozabavio svojim omiljenim motivom, odnosom civilizacije i divljine, pokazavši neskrivenu sklonost prema potonjoj. Gibson je pritom redateljski virtuozan i prizori potjere u džungli spadaju među najzujbujivije prizore suvremene kinematografije. Gibsona kao autora kritika nije jednoglasno prihvatila, no nakon »Apocalypta« broj poklonika njegova autorskog opusa bitno je porastao. Mnogi su, poput glumca Roberta Duvalla ili pak redatelja Quentina Tarantina, »Apocalypto«, posve zaslužio, proglasili remek-djelom. Uloge: Rudy Youngblood, Dalia Hernandez, Jonathan Brewer, Carlos Emilio Baez, Morris Birdyellowhead
 Scenarij: Mel Gibson, Farhad Safinia
 Redatelj: Mel Gibson

18.30 RTL Danas
 19.10 Jezikova juha, reality show
 20.00 Pink Panther, igrani film, komedija
 21.45 CSI: Miami, serija (tri epizode)
 00.30 Paranoja, film, triler
 02.10 Astro show, emisija uživo
 03.10 RTL Danas, informativna emisija (R)

**PONEDJELJAK
 26.9.2011.**

05:40 Najava programa
 05:45 Rijeka: More (R)
 06:15 Mir i dobro (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:05 Hotel dvorac Orth 9
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Svijet za sebe: Na obalama Karipskog mora, dok.serija
 11:10 Blago svjetskih tržnica, dokumentarna serija
 11:40 Kulturna baština
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:20 Treća dob, emisija za umirovljenike
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
 15:35 Glas domovine

16:05 Kulturna baština
 16:25 Hrvatska uživo - Euromagazin uživo
 17:45 8. kat, talk show
 18:30 Capri 3, telenovela
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Provodi i sprovodi, humoristična serija
 21:10 Puls Hrvatske
 22:25 Svijet profita
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:30 Tajni život umjetničkih djela 5, dok. serija
 00:25 Svijet za sebe: Na obalama Karipskog mora, dok. serija (R)
 01:15 Dr. House 6, serija (R)
 02:00 Žica 1, serija (R)
 03:00 Bez traga 7, serija
 03:45 Skica za portret
 04:05 Blago svjetskih tržnica, dokumentarna serija (R)
 04:35 Hotel dvorac Orth 9, serija (R)
 05:20 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela (R)
 07:05 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 07:30 Einsteinčići, crtana serija (R)
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić
 --:-- Krčić prikazuje
 --:-- Brlog
 --:-- Čarobna ploča - engleski
 08:25 Istrage Mladog Mjeseca, serija za djecu

08:50 Školski sat
 09:35 Olujni svijet, serija
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:45 Pjevaj moju pjesmu, glazbeni game show (R)
 12:15 Vrtlarica (R)
 12:40 Jelovnici izgnanog vremena (R)
 13:00 Little Bigfoot 2: The Journey Home, američki film
 14:30 H2O Uz malo vode!, serija za mlade
 14:55 Edgemont, serija
 15:20 Školski sat (R)
 15:50 Ton i ton (R)
 16:05 Meteor i veliki kotači, crtani film
 16:20 Mala TV (R)
 16:50 Aladinove pustolovine, crtana serija
 17:05 Šaptač psima 4 (R)
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Crna kutija: Pravo na sudjelovanje u odlučivanju
 19:05 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19:30 Britney Spears i Jeff Bridges Specijal
 20:00 Život ide dalje 2, serija
 20:50 Dr. House 6, serija
 21:35 Bez traga 7, serija
 22:20 Završni udarac 4, serija
 23:05 Putem europskih fondova (R)
 23:20 Žica 1, serija
 00:20 Traumatologija (R)
 00:50 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane
 01:35 Retrovizor: serija
 02:00 Retrovizor: 24, serija (R)
 02:45 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
06:55 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:20 Bumba, crtana serija
07:35 Tomica i prijatelji
07:45 TV izlog
08:00 Nate Berkus Show
08:55 Teresa, serija R
10:55 TV izlog
11:10 Kad lišće pada, serija R
12:10 Ljubav i kazna, serija R
13:10 IN magazin R
13:55 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Delta Force One:
Izgubljena patrola, film
00:05 Posljednji zmaj, film
02:05 Ezo TV, tarot show
03:05 Heroji, serija
03:50 Medij, serija
04:35 Bračne vode, serija
05:25 IN magazin R
06:00 Kraj programa

05:10 RTL Danas, emisija (R)
05:45 Dragon Ball Z, film
(dviije epizode) (R)
06:35 Cobra 11, akcijska serija
(dviije epizode)
08:40 1001 noć, dramska
serija (dviije epizode) (R)
10:45 Vrata raja, telenovela
11:55 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:20 Večera za 5, (R)
13:15 Krv nije voda, serija (R)
14:10 Cobra 11, akcijska serija
(dviije epizode)
16:00 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:55 Mentalist, serija
21:50 Hawaii Five-O, akcijska
serija (dviije epizode) (R)
23:40 RTL Vijesti, emisija
23:55 11. sat, kriminalistička
serija (dviije epizode)
01:30 Astro show, emisija uživo
02:30 CSI: Miami, serija
(dviije epizode)
04:00 RTL Danas, (R)

UTORAK
27.9.2011.

06:05 Najava programa
06:10 Treća dob, (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Hotel dvorac Orth 9
10:00 Vijesti
10:10 Svijet za sebe:
Amazonski labirint,
dokumentarna serija
11:10 Debbie Travis preuređuje 3
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:05 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:20 Među nama
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Znanstvena petica
16:05 Znanstvene vijesti
16:10 Jezični poučak
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat, talk show
18:30 Capri 3, telenovela
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7, kviz
21:10 Miris kiše na Balkanu,
TV serija
22:10 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:35 Ciklus europskog filma:
Slomljeni zagrljaji,
španjolski film
01:45 Bez traga 7, serija (R)
02:30 Žica 1, serija (R)
04:05 Znanstvena petica (R)
04:35 Hotel dvorac Orth 9, (R)
05:20 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela (R)
07:05 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
07:30 Pipi Duga Čarapa
07:55 Mala TV
--:-- TV vrtić
--:-- Ninin kutak
--:-- Crtani film
--:-- Danica
08:25 Igrana serija za djecu
08:50 Školski sat
--:-- Navrh jezika
09:35 Olujni svijet, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Prizma, (R)
11:30 Hit tv (R)
12:55 Trčanje u život,
američki film (R)
14:30 H2O Uz malo vode!,
serija za mlade
14:55 Edgemont, serija
15:20 Školski sat (R)
15:55 Navrh jezika (R)
16:05 Meteor i veliki kotači,
crtani film
16:20 Mala TV (R)
16:50 Aladinove pustolovine

17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Crna kutija: Pravo na
život bez nasilja
19:05 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:30 Garaža
20:00 Vrag nosi Pradu,
američki film
21:45 Bez traga 7, serija
22:35 Animatik
23:05 Žica 1, serija
00:05 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane 4
00:50 Retrovizor: serija
01:15 Retrovizor: 24, serija (R)
02:00 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
06:55 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:20 Bumba, crtana serija
07:35 Tomica i prijatelji
07:45 TV izlog
08:00 Nate Berkus Show
08:55 Teresa, serija R
10:55 TV izlog
11:10 Kad lišće pada, serija R
12:10 Ljubav i kazna, serija R
13:10 IN magazin R
13:55 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Liga prvaka:
Uvodna emisija
20:40 Liga prvaka: Olympique
Lyonnais - Dinamo Zagreb
22:45 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija
23:30 Sažeci Lige prvaka
00:00 Delta Force One:
Izgubljena patrola, film
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Zvijer, serija
03:30 Medij, serija
04:15 Bračne vode, serija
05:05 IN magazin R
05:40 Kraj programa

05:25 RTL Danas, (R)
06:00 Dragon Ball Z, film
(dviije epizode) (R)
06:50 Cobra 11, akcijska serija
(dviije epizode)
08:55 1001 noć, serija (dviije
epizode) (R)
10:45 Vrata raja, telenovela
11:55 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:20 Večera za 5, (R)
13:15 Krv nije voda, serija (R)
14:10 Cobra 11, akcijska serija
(dviije epizode)
16:00 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5

17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:55 Mentalist, serija
21:50 Put osvete, serija (dviije
epizode)
23:40 RTL Vijesti
23:55 11. sat, kriminalistička
serija (dviije epizode)
01:30 Astro show, emisija uživo
02:30 Hawaii Five-O, akcijska
kriminalistička
serija (dviije epizode) (R)
04:00 RTL Danas, (R)

SRIJEDA
28.9.2011.

06:05 Najava programa
06:10 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Hotel dvorac Orth 9
09:50 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Svijet za sebe: Carstvo
djece sunca,
dokumentarna serija
11:10 Oprah show
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme
stane - telenovela
13:20 Sve će biti dobro, serija
14:20 Ekumena, religijski
kontakt program
14:50 Alisa, slušaj svoje srce
15:35 Alpe Dunav Jadran
16:05 HAZU Portreti (R)
16:25 Hrvatska uživo
17:00 Vijesti
17:45 8. kat, talk show
18:20 Capri 3, telenovela
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Stipe u gostima 4, serija
20:50 Misija: Zajedno
21:40 Paralele
22:15 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:30 Drugi format
00:20 Šaptač psima (R)
01:10 Bez traga 7, serija (R)
01:55 Žica 1, serija (R)
02:55 Skica za portret
03:00 Alpe Dunav Jadran (R)
03:30 Paralele (R)
04:00 Drugi format (R)
04:45 Hotel dvorac Orth 9 (R)
05:30 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
06:20 Kad zavolim, vrijeme

stane - telenovela (R)
07:05 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
07:30 Pipi Duga Čarapa
07:55 Mala TV
08:25 Igrana serija za djecu
08:50 Školski sat
09:35 Olujni svijet, serija
10:00 Prijenosi iz Sabora
13:50 Briljantene (R)
14:30 H2O Uz malo vode!,
serija za mlade
14:55 Edgemont, serija
15:20 Školski sat (R)
15:50 Izazovi (R)
16:05 Meteor i veliki kotači,
crtani film
16:20 Mala TV (R)
16:50 Aladinove pustolovine
17:05 Šaptač psima 5
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:35 4 zida (R)
19:05 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:30 Šansone
20:00 Humoriistična serija
(Gavin & Stacy)
20:25 Nogometna Liga prvaka
20:40 Nogometna Liga prvaka:
Valencia - Chelsea,
1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga prvaka:
Valencia - Chelsea,
2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka
23:25 Žica 1, serija
00:25 Tračerića 2, serija
01:10 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane 4
01:55 Retrovizor: serija
02:20 Retrovizor: 24, serija (R)
03:05 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
06:55 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:20 Bumba, crtana serija
07:35 Tomica i prijatelji
07:45 TV izlog
08:00 Nate Berkus Show
08:55 Teresa, serija R
10:55 TV izlog
11:10 Kad lišće pada, serija R
12:10 Ljubav i kazna, serija R
13:10 IN magazin R
13:55 Teresa, serija
16:00 Larin izbor, serija R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:00 Večernje vijesti
22:20 Pepeljuga, igrani film
00:10 Volim te do smrti, film
01:55 Ezo TV, tarot show
02:55 Vatretni obračun, film
04:20 Dr. Huff., serija
05:05 Bračne vode, serija R

05:55 Kraj programa

05.15 RTL Danas, (R)
 05.55 Dragon Ball Z, film
 (dvije epizode)(R)
 06.45 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 08.50 1001 noć, serija (dvije
 epizode) (R)
 10.45 Vrata raja, telenovela
 11.55 Ekkluziv Tabloid, (R)
 12.20 Večera za 5, (R)
 13.15 Krv nije voda, serija (R)
 14.10 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 16.00 Ruža vjetrova, serija (R)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, dramska
 serija
 20.55 Mentalist,
 kriminalistička serija
 21.50 CSI: NY,
 serija (dvije epizode)
 23.35 RTL Vijesti,
 informativna emisija
 23.50 11. sat, kriminalistička
 serija (dvije epizode)
 01.30 Astro show, emisija uživo
 02.30 Put osвете, serija (dvije
 epizode)
 04.00 RTL Danas,
 informativna emisija (R)

ČETVRTAK
29.9.2011.

06:05 Najava programa
 06:10 Ekumena, religijski
 kontakt program (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 08:35 Vijesti
 09:05 Hotel dvorac Orth 9
 09:50 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Svijet za sebe: Baštinici
 Anda, dok. serija
 11:10 Oprah show
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:20 Sve će biti dobro, serija
 14:05 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:20 Trenutak spoznaje
 14:50 Alisa, slušaj svoje srce
 15:35 Epilog,
 emisija o kazalištu
 16:05 Fotografija u Hrvatskoj
 16:25 Hrvatska uživo
 17:00 Vijesti
 17:45 8. kat, talk show
 18:30 Capri 3, telenovela
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7, kviz
 21:05 Bitka za Vukovar,
 dokumentarna serija
 21:50 Pola ure kulture
 epizode
 22:20 Otvoreno
 23:00 Dnevnik 3
 23:25 Vijesti iz kulture
 23:30 Domaći dok.film
 00:20 Šaptač psima (R)

01:10 Bez traga 7, serija (R)
 01:55 Žica 1, serija (R)
 02:50 Pawn Stars,
 dokumentarna serija (R)
 03:15 Skica za portret
 03:25 Bitka za Vukovar,
 dokumentarna serija (R)
 04:10 Pola ure kulture (R)
 04:35 Hotel dvorac Orth 9, (R)
 05:20 8. kat, talk show (R)

06:15 Najava programa
 06:20 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela(R)
 07:05 Silvestrove i Čičijeve
 tajne, crtana serija
 07:30 Pipi Duga Čarapa
 07:55 Mala TV
 08:25 Igrana serija za djecu
 08:50 Školski sat
 09:35 Olujni svijet, serija
 10:00 Prijenosi iz Sabora
 13:30 Oko globusa, vanjsko
 politički magazin (R)
 14:00 KS automagazin (R)
 14:30 H2O Uz malo vode!,
 serija za mlade
 14:55 Edgemont,
 serija za mlade
 15:20 Školski sat (R)
 15:50 Kokice (R)
 16:05 Meteor i veliki kotači,
 crtani film
 16:20 Mala TV (R)
 16:50 crtana serija
 17:05 Šaptač psima 5
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Traumatologija
 19:05 Silvestrove i Čičijeve
 tajne, crtana serija

19:30 Jazz
 20:00 Pawn Stars,
 dokumentarna serija
 20:25 Putujmo povoljno,
 dokumentarna serija
 20:50 Nogomet, Euroliga -
 emisija uoči
 21:00 Nogomet, Euroliga -
 prijenos
 22:50 Nogomet, Euroliga -
 emisija nakon
 23:10 Žica 1, serija
 00:05 Nogomet, Euroliga -
 snimka
 01:50 Retrovizor: Zakon i red:
 Zločinačke nakane 4
 02:35 Retrovizor: serija
 03:00 Retrovizor: 24,serija (R)
 03:45 Noćni glazbeni program

06:10 Naši najbolji dani, serija
 06:55 Neustrašivi Scooby
 Doo, crtana serija
 07:20 Bumba, crtana serija
 07:35 Tomica i prijatelji
 07:45 TV izlog
 08:00 Nate Berkus Show
 08:55 Teresa, serija R
 10:55 TV izlog
 11:10 Kad lišće pada, serija R
 12:10 Ljubav i kazna, serija R
 13:10 IN magazin R
 13:55 Teresa, serija
 16:00 Larin izbor, serija R
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 IN magazin
 18:05 Kad lišće pada, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Ljubav i kazna, serija
 21:00 Larin izbor, serija
 22:00 Večernje vijesti

22:20 Provjereno,
 informativni magazin
 23:20 Boa, igrani film
 01:05 Vatreni obračun, film R
 02:40 Ezo TV, tarot show
 03:40 Dr. Huff, serija
 04:25 Volim te do smrti, film R
 05:55 Kraj programa

05.15 RTL Danas, (R)
 05.55 Dragon Ball Z, film
 (dvije epizode)(R)
 06.40 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 08.50 1001 noć, serija (dvije
 epizode) (R)
 10.45 Vrata raja, telenovela
 11.55 Ekkluziv Tabloid, (R)
 12.20 Večera za 5, (R)
 13.15 Krv nije voda, serija (R)
 14.10 Cobra 11, akcijska serija
 (dvije epizode)
 16.00 Ruža vjetrova, serija (R)
 16.55 RTL 5 do 5
 17.05 Večera za 5
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19.05 Krv nije voda, serija
 20.00 Ruža vjetrova, serija
 20.55 Mentalist, serija
 21.50 CSI: Najbolje od
 Grissoma, serija (dvije
 epizode)
 23.40 RTL Vijesti
 23.55 11. sat, kriminalistička
 serija (dvije epizode)
 01.30 Astro show, emisija uživo
 02.30 CSI: NY, serija (dvije
 epizode)
 04.00 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
 djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
 televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
 emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
 Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
 kom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
 emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
 prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
 savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

Poetski predah • Popularne melodije - zabavna
 glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glaz-
 bene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki
 majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock
 vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

Europski magazin - magazin Radija Deutsche
 Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom)
 • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje
 dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

»U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktuali-
 je' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
 tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
 Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
 - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

Narodna glazba • Blic vijesti i
 odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
 Subota

18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
 zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu
 Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog
 radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA BAČKA PALANKA – II. RAZRED

Prvo poluvrijeme u znaku domaćina, a drugo u znaku gostiju

PLAVNA – Nakon dva uzastopna poraza Sloga je u trećem kolu prvenstva na svom terenu odigrala prvu neodlučenu utakmicu. Iako se očekivala prva pobjeda Sloge, domaći nogometaši nisu uspjeli svladati gostujuću momčad Labudnjače iz Vajske i utakmica je završila podjelom bodova. Bio je to tipični prvenstveni susret dviju podjednake ekipa, a rezultat od 2-2 pravi je odraz snaga na poprilično lošem nogometnom igralištu. Sloga je u prvom dijelu utakmice bila superiornija, te je zgoditkom Gajića u trideset petoj minuti i Pupovca u četrdeset petoj minuti prvo poluvrijeme riješila u svoju korist rezultatom od 2-0. Drugo poluvrijeme pripalo je gostima, koji su već na samom početku smanjili na 2-1, a petnaestak minuta pred završetak utakmice izjednačili na 2-2. Iako je to vjerojatno najpravedniji rezultat, Sloga je propustila nekoliko šansi i mogla je, čini se, uvjerljivo pobijediti ekipu iz Vajske. Posljedice neozbiljnog treninga i sve slabija kondicija igrača postaju sve evidentniji problem u ekipi Sloge. Ovom timu potrebna je uz to snažnija potpora publike i bodrenje navijača, što često izostaje, čak i na ovako važnim utakmicama. U četvrtom kolu Sloga gostuje u Bođanima, gdje će imati još težu zadaću u okršaju s domaćom Slavijom.

Sloga: Novaković, Adamović, Tučev, Oto, Gajić, V. Nikolić, Grublješić, B. Nikolić, Rakas, Nonković, Pupovac.

Z. P.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Novi poraz »Dinama« iz Sonte

SONTA – U 5. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u Sonti je gostovala ekipa FK Aleksa Šantić iz istoimenog mjesta. U najlošijoj igri ovoga dijela prvenstva nogometaši Dinama su pretrpjeli novi poraz. Iako su od samog početka utakmice na terenu imali protivnika ne baš raspoloženog za igru, plavi su djelovali poput raštimanog orkestra. Igrali su dosta nepovezano, pa i u tako lošem izdanju u 23. minuti su uspjeli zgoditkom Vukovića doći u prednost od 1-0. Umjesto da im taj zgoditak bude podstrek, plavi nastavljaju s blijedom igrom, a gosti uspostavljaju ravnotežu, pa čak postaju i konkretniji u igri, no do odmora zgoditaka više nije bilo. U nastavku gosti preuzimaju inicijativu i nakon indolentne igre i grubih pogreški Dinamovaca s dva zgoditka preokreću rezultat u svoju korist i postavljaju konačan rezultat utakmice od 1-2. Tako su Sončani u pet

kola u duelima s ekipama iz donjeg dijela tablice ubilježili pet poraza, a već od idućega vikenda ulaze u seriju utakmica protiv znatno jačih ekipa. Više od ovih poraza Dinamovo čelništvo brine odnos mladih igrača prema obvezama. Odaziv treninzima je katastrofalno loš, a tjelesno nespremni nogometaši svojim ponašanjem na terenu bespotrebno »žanju« javne opomene, češće zbog nesportskog ponašanja nego zbog grubosti. Tako su i u ovoj mirnoj utakmici »zaslužili« pet žutih i 1 crveni karton, a u svojoj nemoći i u traženju alibija za katastrofalnu igru i ponašanje, bespotrebno su ulazili i u verbalne duele sa službenim osobama. Takvo ponašanje najviše šteti ekipi, a često je uzrok negativnih reakcija velikog dijela navijača i njihovih prozivki igrača i uprave u najnegativnijim konotacijama.

Dinamo: Balog, Vidaković, Krpijan, Mihaljev, Barunov, Tadijan, Krstin (Duraković), Brkin (Vučićević), Kmezić, Vuković, Nesvanulica (Mihaljev).

I. A

PRIOPĆENJE HAŠK ZRINJSKI IZ SUBOTICE

Nismo svi u jednakim uvjetima

Udruga HAŠK Zrinjski osnovana je s ciljem njegovanja tradicije JSK Zrinjski osnovanog 1. siječnja 1932. godine. JSK Zrinjski djelovao je u više sekcija i ostavio traga u subotičkom sportu. Obnoviteljska skupština održana je 6. svibnja, te će sljedeće godine biti proslavljena 80. obljetnica od osnutka. Osnivači su obnovili rad jer smatraju kako time pridonose očuvanju tradicije grada Subotice. Upravni odbor obnovljene udruge namjerava formirati selekcije u više sportova, u svim dobnim kategorijama, od pionira do veterana.

Nakon stanke od 70 godina počela je s radom nogometna momčad, bez obzira na izuzetno teške uvjete treniranja i nedostatak adekvatnog prostora i terena i bez financijske potpore institucija. Nogometna sekcija broji 30 registriranih igrača, većinom kadeta i juniora. Od ove se sezone uključila u natjecanje Gradske nogometne lige, kako bi pridonijela sportskoj povijesti grada Subotice, iako ne pod jednakim uvjetima koje imaju ostali klubovi. Svugdje u svijetu posebno se poštuju udruge i klubovi s dugom tradicijom.

Zato ne razumijemo kampanju koja se vodi protiv HAŠK Zrinjski, na način da je dio uprave i nogometaša Zrinjskog izložen vrijeđanjima.

Pravnu osobnost udruge je zatražila 11. kolovoza, kada je podnesen zahtjev Agenciji za privredne registre.

Članovi Upravnog odbora su: Petar Tikvicki - predsjednik, Marinko Miković - dopredsjednik, Petar Skenderović - rizničar, Zlatko Ifković - tajnik, Lajčo Alaga, Miroslav Križanović, Josip Ivanković i Franjo Dević - članovi.

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:

SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.

POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

23. rujna 2011.

Trofeji za ponos

U samo deset godina rada trener Tomislav Matin odgojio je mlade natjecatelje koji su u Sontu donijeli veliki broj trofeja s turnirskih natjecanja

Karate klub Kumite iz Sonti službeno je osnovan 15. listopada 2001. godine. I u godinama prije toga ovaj je sport u Sonti egzistirao kao sekcija. U godini u kojoj slavi desetu obljetnicu klub broji pedesetak članova, a okuplja djecu i mlade iz Sonti i susjednog Svilojeva. Predsjednik i prvi trener kluba nositelj je crnog pojasa drugi dan 37-godišnji *Tomislav Matin*.

»Uz mene, u klubu je sa zvanjem majstora crnog pojasa još nekolicina sportaša. Moj najbliži dugogodišnji suradnik *Nedeljko Gladić* nosi crni pojas prvi dan. U svoje najveće trenerske uspjehe ubrajam prošlogodišnje postignuće. Pod mojim vodstvom majstori crnog pojasa postali su *Darko Krstin*, *Nataša Dobrijević*, *Momir Vučković* i *Jovana Puškarić*. To je veliko postignuće, nagrada za njihov trud i angažman na treninzima i natjecanjima, a isto tako i veliko priznanje za mene kao njihovog trenera i mentora«, kaže Matin.

KK Kumite član je Srpske karate unije, pod čijim okriljem se odvijaju ligaško i turnirska

natjecanja. Zbog nemogućnosti materijalne naravi Sončani nisu prijavljeni za ligu, a na turnirima sudjeluju redovito.

BROJNA ODLIČJA

Za ilustraciju kvalitete rada u klubu, natjecatelji se mogu pohvaliti brojnim osvojenim odličjima.

»Natječemo se u svim dobim skupinama. Najmlađa su nam djeca rođena 2005. godine, pa sve tamo do generacije 1994./5. Po spolu i dobi ne pravimo nikakve razlike u globalnom pristupu. U cijelosti uvažavamo osobnost svakog člana kluba, na treninzima radimo sa svima punim angažmanom. Trenutačno nismo u mogućnosti na natjecanjima raditi borbe, više smo orijentirani na kate. Za pripremu natjecatelja u borbama potrebno je puno više vremena, a isto tako i puno bolja kadrovska opremljenost nego što je naša. Nadam se da ćemo u budućnosti sustavnim radom riješiti i te probleme«, pojašnjava Matin.

Iako je Kumite po godinama mlad klub, a po sredstvima godišnjeg proračuna mali, po rezultatima je među puno većima. S raznih turnirskih natjecanja u zemlji i inozemstvu Sončani su se, na ponos svojega trenera, vratili s velikim brojem odličja.

»Teško mi je složiti odličja po bilo kojem kriteriju, jer su mi sva jako draga. Recimo, pobrojaću neka od njih bez reda. Prvo mi se nameće 2009. godina, kad su *Nataša Fabijanov* i *Marko Zlatar* u svojim dobim skupinama osvojili zlato na prvenstvu Srbije, 2010. godine imali smo dvije djevojčice na Svjetskom prvenstvu u Italiji. *Monika Matić* bila je peta u

kategoriji djevojčica 1995. godišće, a *Maja Kuruc* bila je od 46 natjecateljki dvadeset prva, što je izuzetno veliki uspjeh, ukoliko uzmemo u obzir da je od svih natjecateljki imala najslabiji pojas«, opisuje Matin.

BOLJI UVJETI ZA RAD

Izgradnjom dvorane u Sonti stvoreni su uvjeti za omasovljenje mnogih sportova. U tim uvjetima svoje je mjesto našao i karate, a zbog mogućnosti koju ovaj ambijent pruža, među malim Sončanima u porastu je i popularnost ovoga športa.

»U karateu sam 17 godina. Prije toga trenirao sam košarku i rukomet. U Sonti je i tada postojao karate, ali se radilo na razini sekcije. Zbog toga sva priznanja zaslužuju dr. *Miloš Čebac* i njegovi suradnici, a formiranju kluba pristupili smo nakon otvaranja hale. Zbog malog broja djece u mjestu baza nam je nedovoljna, upravo zbog toga u rad smo uključili i djecu iz susjednog Svilojeva, a u istom smjeru vodimo razgovore i sa subjektima u Bogojevu.

Sada radimo s pedesetak djece i to je već solidna baza za neko naše natjecateljsko bolje sutra«, kaže Matin.

Kako je ovo jubilara godina od osnivanja kluba razmišlja se i o organizaciji jednog kvalitetnog turnira u Sonti.

»U razgovorima s predsjednikom Srpske karate unije izložio sam ideju o organizaciji turnira u Sonti 15. listopada i to je uvedeno u kalendar zvaničnih natjecanja u organizaciji Unije. Najljepši rođendanski poklon tako će nam biti sudjelovanje Karate kluba Kumite na velikom turniru u svojoj organizaciji i to u našoj Sonti. Kako mi sudjelujemo na skoro svim turnirima, nadamo se i jako dobrom odzivu klubova s najkvalitetnijim natjecateljima koje imaju. Publika će u Sonti prvi put vidjeti istinsku sliku karatea kao natjecateljskog sporta. Očekujem jako dobre borbe i ovim putem pozivam sve ljubitelje sporta da se uživo upoznaju s čarima ovog egzotičnog sporta«, poručio je za kraj Tomislav Matin.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA

Luka Modrić

Kada se za jednog hrvatskog nogometaša nudi 40 milijuna funti i još dodatni igrač kao što je Didier Drogba (posljednja ponuda Chelsea pred završetak prijelaznog roka), a njegov klub Tottenham to glatko odbije, onda je u pitanju velika stvar. Jer u današnja vremena golemih ekonomskih sunovrata i sve manje »živoga« novca na raspolaganju, mora se imati zbilja ozbiljan razlog ne polakomiti se na spomenutu golemu hrpu britanskih novčanica. Najozbiljniji

moćni razlog su fantastične sposobnosti Luke Modrića, koji je u današnje vrijeme total nogometa u kojemu dominira snaga i gladijatorstvo sposoban s nekoliko rafiniranih poteza baciti na koljena svaku momčad. Primjer prvi. Hrvatska je na poluvremenu gubila protiv Izraela 1-0, Luka je za samo pet minuta postigao euro gol i filigranski namjestio Eduardu gol za vodstvo od 2-1. Primjer drugi. Vodeći gol Tottenhamu protiv Liverpoola još jedno je remek-djelo Modrića, gol koji se vrti na svim britanskim televizijama i internet portalima. Sam coach »plavaca« iz Londona Harry Redknapp nakon utakmice je izjavio, točnije pojasnio zašto je Tottenham odbio milijune koje je nudio Chelsea. »Luka je vrhunski igrač i zato se toliko nudi za njega«. Danas cijeli svijet zna za Luku Modrića i samo je pitanje u kojem će velikom klubu nastaviti karijeru, možda već u zimskom prijelaznom roku. Ali jednako je važno znati kako je Luka Modrić »proizvod« hrvatske nogometne škole, iste one škole koja je dala velikane poput Bobana, Šukera, Jarnija, Bokšića, Prosinečkog i ostalih koji su 1998. godine bili treći na SP u Francuskoj, a tijekom karijere igrali za najveće europske momčadi poput Barcelone, Reala, Milana, Juvnetusa....

D. P.

NOGOMET

Pobjede favorita

Lider 1. HNL Dinamo s lakoćom je svladao Varaždin (7-0), dok je prvi pratilac Hajduk zabilježio vrijednu gostujuću pobjedu nad uvijek neugodnom Cibaliom u Vinkovcima (2-0). Ostali rezultati 8. kola: Karlovac – Osijek 2:0, Istra 1961 – Zadar 1:1, Split – Lokomotiva 1:0, Inter – Rijeka 1:0, Zagreb – Šibenik 1:1, Slaven – Lučko 1:1

Tablica: Dinamo 22, Hajduk 17, Inter 16, Split 15, Slaven, Osijek 14, Zagreb 13, Rijeka 12, Lokomotiva 11, Zadar 10, Istra 1961 9, Cibalia, Karlovac 7, Šibenik 6, Lučko 2, Varaždin 1

TENIS

Hrvatska izborila ostanak

Pobjedom protiv Južne Afrike (4-1) tenis reprezentacija Hrvatske izborila je ostanak u Svjetskoj skupini Davisova kupa. »Prvi reket« Marin Čilić zabilježio je dvije pobjede u pojedinačnoj konkurenciji (Van der Merwe 6-0, 6-0, ret i De Voest 6-4, 6-2, 6-4) i pobjedu u paru skupa s Ivanom Dodigom (de Voest, Klaasen 6-2, 6-4, 3-6, 6-1), a uspješan reprezentativni debi imao je Nikola Mektić pobjedom protiv Klaasena (7-6, 6-1).

VATERPOLO

Hrvatska prvak Europe

Juniorska reprezentacija Hrvatske osvojila je naslov prvaka na Europskom vaterpolskom prvenstvu održanom prošlog tjedna u Rijeci. U finalnom susretu mlade »barakude« pobijedile su Italiju (8-7) i navijestile nastavak uspješne budućnosti hrvatskog vaterpola.

HOKEJ

Poraz Medveščaka

Hokejaši Medveščaka doživjeli su poraz na domaćem ledu protiv Graz99ers (2-3) u trećem kolu regionalne EBEL lige i s dva osvojena boda zauzimaju 9. mesto na tablici. U sljedećem, petom kolu, nakon što su u četvrtom kolu bili slobodni, »medvjedi« gostuju u Beču kod momčadi Viena Capitalsa.

NAMA JE DOVOLJNO
DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem sijačicu »OLT« Gama 18 redi, rolere (manji 500 din i veći 1000 dinara), kredlike svih uzrasta, špediter, namještaj za čistu sobu, čaršafe za krevete, ponjave, bunjevačka ruha (sukna, sefir, kaputi sa striganom, različite marame (i rojtoš), pregače i slične starine, povoljno. Tel.: 024/ 528-682.

Prodajem zob, traktorske gume (800 x 20 – 2 prednje za Belorusa), vanjske i unutarnje (sve za 1200 dinara), masivnu dvokrilnu drvenu kapiju, ručnu mrvljačicu za kukuruz u stare plugove (4000 po komadu). Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem četverosobnu kuću, visoko prizemlje, s etažnim grijanjem, 5 motika bagrema, bušeni bunar, gradska voda. Tel.: 063/48-96-95

Prodajem kuću od čvrstog materijala s dvorištem, ukupno 629 m², Beogradski put 30. Stambena površina 114 m², podrum 100 m². Tel.: 063 8765 071; 024 520 289.

Prodajem jednosoban stan na Prozivki 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaoonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521-407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mimom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Uveljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem u Subotici kuću 74 m², na odličnoj lokaciji u asfaltiranoj ulici blizu Tesline pijace, dva supermarketa,

dvije autobuske linije, vrtića, škole. Dvorište je 400 m², legalizirano, može kreditom banke. Tel.: 063/8016556

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškoveg križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za bruceša, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/538-109.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257

Prodaju se razna bunjevačka ruha, svile, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Izdajem jednosobni namješten stan na Mliječnoj tržnici, na I. katu za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015

Kupujem: plinske boce za kućanstvo, plaćam 1000 dinara i kupujem traktor IMT ili Rakovica tanjuraču, plug IMT 755, plug IMT 1 – brazda, tarup, rotofritezu, motokultivator, krunjač bubnjar elevator i ostalo. Telefon 063-8131246.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

LANA JURČEVIĆ,
PJEVAČICANe prihvaćam
kompromise

Kvalitetna, dobro producirana pop glazba ima svoju publiku i zbog toga ozbiljno pristupam svakoj pjesmi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Jedna od najsajnijih hrvatskih pjevačkih zvijezda današnjice je Zagrepčanka *Lana Jurčević*, koja se već od svog prvog hita »Rođena da budem prva« nametnula široj javnosti, a brojnim nastupima u Hrvatskoj i Sloveniji potvrdila neospornu pjevačku kvalitetu. Pop glazba koju izvodi često je popraćena atraktivnim scenskim nastupom, dok njezini glazbeni spotovi ostaju dugo upamćeni po kreativnoj i ponekad pomalo provokativnoj konotaciji. Ali sve je to dio show businessa u koji je ušla još u tinejdžerskoj dobi.

»Oduvijek sam bila, slobodno se može kazati, pravi fanatik kada su u pitanju glazba i ples, i s njima sam započinjala i završavala svoj dan. I nikada nisam

pomišljala da bi mi to mogao postati posao kojim ću se baviti u životu i poprimiti ovalike profesionalne razmjere. Pjevačku karijeru sam započela još u vrijeme kada sam završavala srednju školu, upoznavajući svog tadašnjeg menadžera i autoricu brojnih mojih pjesama *Milanu Vlaović*, koja je od prvoga dana uz mene, i postupno je sve to krenulo, postajući sve bolje i uspješnije iz godine u godinu«, kazala je u uvodu razgovora jedna od najpopularnijih hrvatskih pop zvijezda *Lana Jurčević*.

GLAZBENA KARIJERA

Sa samo devetnaest godina *Lana Jurčević* je objavila svoj prvi nosač zvuka pod nazivom svoga

imena »Lana« (2003.) na komu je dominirao njezin veliki hit »Rođena da budem prva«. Već sljedeće godine ima zapažen nastup na Hrvatskom radijskom festivalu s pjesmom »Odlaziš« koja ju je katapultirala u sami vrh hrvatske glazbene pop scene i afirmirala je kao novu pjevačku zvijezdu.

»Ajmo reći da sam zbilja krenula na velika vrata, zahvaljujući pjesmama koje su me u vrlo kratkom vremenu učinile prepoznatljivom na hrvatskoj glazbenoj sceni. Pjesma 'Odlaziš' je bila ta koja je doslovno počela širiti prostor ispred mene, a i naklade nosača zvuka su postigle zapažene rezultate, uz brojne koncerte i nastupe koji su bili održani iza toga. Sljedeća moja uspješnica je bila 'Prava ljubav' koju zbilja mnogo ljudi i danas voli, i nakon toga je sve bilo mnogo lakše. Danas su četiri albuma iza mene i to je, što bi se danas popularno reklo, to! No, često volim kazati kako i nije toliko teško ostvariti uspjeh, koliko ga je teško potom zadržati. I sada sav moj dosadašnji trud nastojim održati novim pjesmama i nastupima«, priznaje *Lana*.

POP GLAZBA

Na pitanje kako bi okarakterizirala svoju glazbu i glazbeni smjer kojemu ona pripada, *Lana* je vrlo isključiva:

»Moja glazba je definitivno čisti pop i to je usmjerenje kojemu oduvijek pripadam. I novi nosač zvuka rađen je u maniri pop glazbe. Odlučila sam ne raditi nikakve kompromise kada je u pitanju ono čime se profesionalno bavim, jer vjerujem da dobro producirana, kvalitetna pop glazba ima svoju publiku. Želim ponuditi nešto što je dobro, moderno i zbog toga vrlo ozbiljno pristupam svakoj pjesmi i projektu koji radim.«

NASTUPI

»U proteklih nekoliko godina imala sam jako mnogo nastupa na tlu Hrvatske, koja je moje primarno glazbeno tržište, potom

slijede brojni nastupi u susjednoj Sloveniji, a što se tiče druge susjedne zemlje, Srbije, poznato mi je da i tamo ljudi znaju za mene i moje pjesme. U planu mi je, u skorijoj budućnosti, doći i intenzivnije nastupati i promovirati svoju glazbu u Srbiji. Također, u planu je i spontano širenje tržišta prema inozemstvu i drugim govornim područjima, ali sve je to još u razmatranju čim okvirima. Jer takve stvari postupno dolaze i često su splet određenih okolnosti.«

JAKI MARKETINŠKI
NASTUPI

Široj publici koja ne poznaje baš najbolje *Lanin* glazbeni opus, ipak je ostala u pamćenju kao osoba koja se pojavljivala u nekoliko vrlo velikih televizijskih reklama za određene hrvatske proizvode. Kako gleda na spoj marketinško-komercijalnog angažmana i kako to utječe na njezinu karijeru, mlada pjevačica odgovara:

»Imala sam sreću zbog mogućnosti da nastupam za određene gospodarske kompanije, koje su uvidjele mogućnost povezivanja svoje djelatnosti s mojim glazbenim radom, i sve što smo potom uradili, napravljeno je na vrlo visokoj produkcijskoj razini. Brojna televizijska pojavljivanja zasigurno su donijela i veliki benefit mojoj medijskoj promidžbi i zbog toga sam vrlo zadovoljna.«

NOVINARSTVO

Lana Jurčević je studentica četvrte godine Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, smjer novinarstvo i uz pjevanje mogla bi se jednoga dana baviti i ovim našim poslom.

»Novinarstvo sam izabrala, jer me zbilja puno interesira svijet oko mene i tko zna, u budućnosti, kada dovršim studije možda i počnem raditi neki oblik novinarskog posla. Ako do toga dođe, onda bih se bavila socijalnim novinarstvom i ljudima, jer me to najviše interesira«, na koncu nam se povjerila, možda i buduća kolegica, *Lana Jurčević*.

MOJ KUĆNI LJUBIMAC:

Bijeli

Kada je donio kući Bijeloga, starom se Ivanu štene odmah dopalo i rekao je: »Ovo će biti moj pas.«. Bijeli je brzo rastao i za par mjeseci u visini je prestigao ovčare. Igranje su zamijenile čarke u kojima je tada Bijeli lošije prolazio, ali nije odustajao. Nakon godinu dana Ivan je prodao ovčare, jer ih je Bijeli maltretirao.

Bijelog je obožavao, a i Bijeli njega. Ljudi su govorili kako su se našli i da Ivan voli samo psa, a i da pas voli samo njega. Stari Ivan je bio nabusit, osoran, grub s ljudima u susjedstvu, a i s gostima... Ivan je u kavani stalno sjedio pokraj prozora i gledao Bijelog u dvorištu i neki je gost, jednom, prošaptao: »Gledaj matoru budalu, po cijeli dan gleda u kerušinu«, a ovaj mu je odbrusio: »Budaletino pijana, što ti znaš. Pa ja kad ujutro pogledam Bijelog duša mi je cijeli dan puna.« Uskoro je otišao u mirovinu i zatvorio kavanu.

Ako je vrijeme dozvoljavalo, po cijeli je dan sjedio u dvorištu, a Bijeli kraj njega. Kad bi netko ušao u dvorište Bijeli nije reagirao. Ali kad bi krenuo van, Bijeli bi ustao i stao ispred vrata i sklanjao se samo na zapovijed Ivana ili teta Mare. Jedno jutro policijska kola stala su ispred kuće i dva su policajca ušla kod Ivana. U dvorištu je stajao lopov s dvije šunke u rukama, ukočen i modar od straha, a ispred njega iskežen, ogroman i opasan Bijeli, koji ga nije napao već samo sprječavao da pobjegne.

Tad je imao dvije godine, bio je veći od susjedskih kuvasa i bernardinaca.

Jednog ljeta, sjedio sam na ulici u hladu i spremao ispite, kad su žene rekle kako će »đava odnit Ivana«. Teško se razbolio i pao u krevet. Samo je tražio da mu svako jutro puste na vrata od sobe Bijelog, da mu duša mine. A Bijeli je prestao jesti. Poslije nekoliko dana nije htio ni vode piti. Jedne je noći počeo zavijati. A susjeda je rekla kako Bijeli nešto sluti i da Ivan neće dugo.

Tri dana poslije toga Ivan je umro. Bijeloga su zatvorili u štalu kako bi ljudi mogli dolaziti u kuću. Prekosutra je razvalio vrata od štale i preskočio kapiju visoku preko 2 metra i sav unezvjeren, krvav od ozljeda zadobivenih od razvaljivanja vrata od štale, vrtio se po ulici a onda odjurio putom kojim je prije dva dana išla pogrebna povorka.

Mladen ga je našao na groblju (na suprotnoj strani sela, udaljenom skoro 2 km od kuće) kako razbacuje vijence i raskopava grob mrtvog gazde.

Nije se mogao pomiriti s činjenicom da njegovog gazde više nema. Na koncu je i sam uginuo od tuge za njim.

Ivan Karan

U NEKOLIKO REDAKA

Kruha i igara

Proteklih tjedana pun nam je mali ekran sporta. Smjenjuju se vrhunski tenis, nogomet, košarka, odbojka, na radost svih ljubitelja sportskih igara. Ali zato nam je kruh sve manji i sve skuplji, pa nećemo moći baš uvijek ispuniti staru rimsku maksimu: Kruha i igara. Igara će biti, ali kruha...

FOTO KUTAK

Ručni rad!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Đurđica Cvitanović

Koje je godine i gdje rođena povjesničarka umjetnosti Đurđica Cvitanović?
Na kojem fakultetu je stekla znanstvenu naobrazbu?
U kojem je časopisu objavila svoj prvi znanstveni rad?
Kome je posvećena njezina prva monografija?
Na čemu se temeljila njezina vizija povjesničarstva umjetnosti?
Kojih je udruga bila aktivna članica?
Kada je i gdje umrla hrvatska povjesničarka umjetnosti Đurđica Cvitanović?

Rođena je 1924. godine u Gospiću.
Na odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
1967. godine u časopisu »Peristil«.
Djelu zagrebačkog arhitekta Kune Waidmana.
Na konkretnoj uporabi teoretskih spoznaja vezanih uz proučavanje odredene objekte.
ULPUN-a, društva povjesničara Hrvatske, Komiteta za srednjoeuropsku inicijativu projekta Barok.
Umrla je 12. svibnja 2009. godine u Zagrebu.

VICEMI

Šetao se Perica ulicom i vidio malog Ivicu visoko na drvetu:
- Što radiš tamo gore - upita ga zabrinuto.
- Jedem višnje! - odgovori mališan.
- Kako jedeš višnje kada si na drvetu trešnje?
- Pa ja ponio od kuće!

- Zašto ti je bio otac danas u školi? - upita susjed Pericu.
- Zvala ga je učiteljica da se požali na mene.
- I što je bilo poslije?
- Ništa, onda je pozvala moju mater da se požali na mog oca.

Đaci pišu pismeni, a učiteljica opominje Marka:

- Nadam se da te neću ponovno uhvatiti u prepisivanju.
- I ja se iskreno nadam učiteljice.

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

5G INTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

VIKEND AKCIJA

23.9-
26.9.2011.

Slanina neobrađena I. klasa 1kg

~~209.90din~~
195.90din

Oslić bez glave rinfuzno 1kg

~~266.90din~~
235.90din

Luk crni 1kg

~~26.90din~~
18.90din

Kruška 1kg

~~58.90din~~
56.90din

Eko čin 500g

~~87.90din~~
71.50din

Poslastina 100g

~~49.90din~~
43.90din

Sok Coca 2 l

~~85.90din~~
79.90din

Deterđent za rublje Faks Violet Fantasy 3Kg

~~559.90din~~
399.90din

Set šalica za kavu

~~999.90din~~
689.90din

HR IZJASNI SE! **ABRO!**

POPIS STANOVNIŠTVA U SRBIJI
1.-15. LISTOPADA 2011.

HRVAT(ICA)
PO NACIONALNOSTI,
HRVATSKI
JE MATERINSKI JEZIK,
KATOLIK
PO VJEROISPOVIJESTI.

